Proiect finanțat de Uniunea Europeană

cooperare germană
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Antologie de bune practici pe eficiență energetică, cu implicarea și contribuția cetățenilor și a elevilor

Chișinău, 2021

AGER

HABITAT
AGENȚIA PENTRU DEZVOLTARE REGIONALĂ

DIS VIITORUL
www.viitorul.org

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este beneficiarul Programului de Granturi Locale al Uniunii Europene și implementează proiectul „Promovarea eficienței energetice în raionul Călărași (PEE-CĂLĂRAȘI)”.

Programul de Granturi Locale este lansat în baza Cadrului Unic de Sprijin al Uniunii Europene (UE), acordat pentru Republica Moldova (2017-2020) din cadrul Instrumentului European de Vecinătate, prin intermediul proiectului „Abilitarea cetățenilor în Republica Moldova” (2019-2021), finanțat de către Uniunea Europeană și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ). În Regiunea de Dezvoltare Centru, partenerii de implementare a proiectului sunt Asociația pentru Guvernare Eficientă și Responsabilă AGER și AO ADR „Habitat”.

IDIS „Viitorul” reprezintă o instituţie de cercetare, instruire și iniţiativă publică, cu activitate în domeniile: analiză economică și socială, buna guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștinţelor, consolidarea societăţii civile, promovarea libertăţilor și valorilor unei societăţi deschise și modernizate în Republica Moldova.

Adresa de contact:
Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”
str. Iacob Hîncu 10/1, mun. Chișinău, MD-2005, Republica Moldova
Telefon: (373-22) 22 18 44
Fax: (373-22) 24 57 14
www.viitorul.org, office@viitorul.org

CUPRINS

CONCURS DE ESEURI **7**
Laura Harea, *Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, oraşul Călăraşi* 8
Daniel Iavorschi, *Gimnaziul „Constantin Eţco” din satul Horodişte* 10
David Simion, *Gimnaziul Hârjauca, satul Hârjauca* 12
Olesea Ţîcu, *Gimnaziul Temeleuţi, satul Temeleuţi* 14
Maria Ţîmbal, *Gimnaziul „Ştefan cel Mare”, satul Bravicea* 16
Daniela Simion, *Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, oraşul Călăraşi* 18
Ilinca Ghilan, *Gimnaziul „Constantin Eţco”, satul Horodişte* 21
Valeria Roşcov, *Liceul Teoretic “Mihail Sadoveanu”, oraşul Călăraşi* 23
Vlad Ţurcanu, *Liceul Teoretic Ţibirica, satul Ţibirica* 26
Adriana Crudu, *Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, oraşul Călăraşi* 28
Evelina Luca, *Gimnaziul „Constantin Eţco”, satul Horodişte* 30
Liliana Tulbea, *Gimnaziul „Ion Creangă”, oraşul Călăraşi* 33

CONCURS DE DESENE **35**
Maria-Mirela Leva, *Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri”, oraşul Călăraşi* 36
Renata Popovici, *Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, oraşul Călăraşi* 37
Marina Steclari, *Gimnaziul „Ion Creangă”, oraşul Călăraşi* 38
Maria Ţîmbal, *Gimnaziul „Ştefan cel Mare”, satul Bravicea* 39
Gabriela Gavriliţă, *Şcoala de Arte „George Enescu”, oraşul Călăraşi* 40
Constantin Baier, *Şcoala primară, oraşul Călăraşi* 41
Vladislava Brînzari, *Şcoala de Arte „Georghe Enescu”, oraşul Călăraşi* 42
Ilarion Cojocari, *Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, oraşul Călăraşi* 43
Nicoleta Dabija, *Şcoala primară, oraşul Călăraşi* 44
Ana Grădinaru, *Gimnaziul „Ion Creangă”, oraşul Călăraşi* 45
Tatiana Popescu, *Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, oraşul Călăraşi* 46
Daniel Ghiţău, *Şcoala primară, oraşul Călăraşi* 47
Ecaterina Lozovan, *Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, oraşul Călăraşi* 48
Nicoleta Marandiuc, *Şcoala primară, oraşul Călăraşi* 49
Otelia Neculcea, *Şcoala de Arte „George Enescu”, oraşul Călăraşi* 50
Valeria Nurkova, *Gimnaziul „Ion Creangă”, oraşul Călăraşi* 51

CELE MAI BUNE PRACTICI **52**
Transport electric cu propulsie autonomă – *or. Ialoveni* 53
Centrul de Excelenţă în Eficienţă Energetică în satul Feştelița – *s. Feştelița, r-nul Ştefan Vodă* 57
Budeşti – Salvăm energia și Clima – *s. Budeşti, mun. Chişinău* 64
Lucrări civile la Liceul Teoretic “Mihai Eminescu” din mun. Străşeni – *mun. Străşeni* 68

Reabilitarea sistemului de iluminare din Gimnaziul “V. Alecsandri”, or. Mărculești – un pas spre sănătatea copiilor (REAL) – *or. Mărculești, r-nul Florești*.....74

Înlocuirea ferestrelor și ușilor și instalarea unui nou sistem de încălzire în grădinița nr. 7 – *mun. Ceadîr-Lunga, UTA Gagauzia* 79

Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic „Constantin Spătaru” din orașul Leova – *or. Leova*.....81

Reabilitarea Termică a Clădirilor Educaționale din or. Cantemir – CanTREB – *or. Cantemir* ...85

Модернизация уличного освещения в городе Вулканешты АТО Гагаузия – *г. Вулканешты, АТО Гагаузия* 97

Dezvoltarea comunitară durabilă prin implicarea cetățenilor în proiecte de atragere a investițiilor extrabugetare – *c. Bilicenii Vechi, r-nul Sîngerei*.....102

Iluminare stradală în s. Logănești – siguranţă pentru cetăţeni – *s. Logănești, r-nul Hîncești* ...106

Iluminarea stradală a localității – *s. Filipeni, r-nul Leova* 108

INTRODUCERE

Republica Moldova, după cum se știe, este puțin dotată cu resurse energetice și, din acest considerente, este un mare importator de energie. Astfel, circa 90% din resursele energetice necesare țării sunt importate din exterior. Aceste circumstanțe determină, în mare măsură, comportamentul autorităților locale și centrale în raport cu procesul de eficientizare a energiei. Situația respectivă modelează, volens-nolens, și atitudinea cetățenilor simpli vis-a-vis de consumul energiei atât în spațiul public, cât și în cel privat.

Conform statisticii existente, sectorul rezidențial al Republicii Moldova consumă un volum considerabil de energie pentru încălzire și se consideră consumatorul major de energie al țării, cu circa 40% din volumul total al consumului final. De exemplu, indiferent de condițiile tehnice, peste 70% din blocurile locative cu multe etaje au o performanță termică foarte scăzută și pierderile termice ale clădirilor de acest tip constituie aproape 50% din consumul total de energie termică în Republica Moldova. Statistica existentă trezește foarte multe semne de îngrijorare. Cum schimbăm situația dată?

În contextual dat, IDIS „Viitorul”, în cadrul proiectului „Promovarea eficienței energetice în raionul Călărași (PEE-CĂLĂRAȘI)”, a lansat un concurs de eseuri și unul de desene pentru elevii din raionul Călărași pe subiectul „Promovarea eficienței energetice”.

Concursul de eseuri s-a desfășurat în perioada 26 octombrie-13 decembrie 2020. Acesta a urmărit promovarea comportamentului eficient din punct de vedere energetic și sensibilizarea opiniei publice privind necesitatea eficientizării consumului de energie în clădirile publice din raionul Călărași. La concurs au participat 28 de elevi de vârsta 12-17 ani din 8 localități ale raionului, 9 instituții de învățământ, dintre care 8 gimnazii și un liceu. 10 participanți au fost de la Gimnaziul „Constantin Ețco” din satul Horodiște, 8 – de la două instituții de învățământ din orașul Călărași: Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu” și Gimnaziul „Ion Creangă”; 4 elevi au reprezentat Gimnaziul din satul Onișcani; alții 2 – Gimnaziul din satul Săseni. Câte un participant a fost înregistrat din gimnaziile satelor Bravicea, Hârjauca, Țibirica și Temeleuți. Ca rezultat al evaluării eseurilor au fost acordate 12 premii: 5 premii de gradul I, 4 premii de gradul II și 3 premii de gradul III.

Concursul de desen s-a desfășurat în perioada 26 ianaurie-1 martie 2021. Acesta a urmărit încurajarea elevilor, profesorilor și a părinților din raionul Călărași să utilizeze eficient energia prin artă. Printre subiectele abordate în lucrările participanților la concurs se numără iluminarea eficientă acasă, orașul meu eco-eficient, sursele alternative de energie, tehnologii de eficiență energetică și iluminarea în condiții ecologice. La concurs au participat 63 de copii cu vârsta cuprinsă între 3 și 16 ani din trei localități ale raionului Călărași, 8 instituții de învățământ, dintre care 3 gimnazii, 2 licee, o școală primară, o școală de arte și o grădiniță. 60 de participanți au fost de la instituțiile de învățământ din orașul Călărași: Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, Școala primară, Școala de Arte „George Enescu” și Grădinița „Lăstărel”. 2 participanți au reprezentat Gimnaziul din satul Onișcani, iar un elev – Gimnaziul „Ștefan cel Mare” din satul Bravicea. Ca rezultat al evaluării desenelor au fost acordate 16 premii: 5 premii de gradul I, 6 premii de gradul II și 5 premii de gradul III.

Este necesar de subliniat că elevii, prin participarea lor la concurs, au dovadă de o responsabilitate și o creativitate extraordinară în raport cu sarcinile formulate. Astfel, atât secțiunea care ține de eseuri, cât și cea de desene conține livrabile de cea mai înaltă calitate, demonstrând că cunoștințele despre eficiența energetică, talentul și creativitatea

elevilor din raionul Călărași reprezintă, fără îndoială, o reală valoare. Produsele realizate de elevi au fost expuse în diverse spații, în moduri convenționale sau neconvenționale. Astfel, au fost organizate miniexpoziții în sălile de clasă, în holurile Primăriilor și Consiliului raional, în bibliotecă și în școli. Fiecare elev care a prezentat produsele și-a regăsit produsul realizat de el într-una dintre expozițiile organizate. Acestea au putut fi admirate și apreciate de cadre didactice, părinți, primari, funcționari publici, oameni de afacere etc.

În același timp, echipa IDIS „Viitorul" a organizat un concurs privind selectarea APL-urilor cu cele mai bune practice pe domeniul eficienței energetice și a implicării cetățenilor pentru comunități durabile, axându-se în mod special pe următoarele 2 direcții: (1) Promovarea eficienței energetice și (2) Cetățeni implicați – comunități durabile.

Concursul respectiv s-a desfășurat în perioada 15 februarie-30 martie 2021. Pentru a putea participa, practica locală a trebuit să fie implementată/finalizată până în luna ianuarie 2021. Totodată, au fost acceptate și practicile care au fost implementate maximum 3 ani în urmă și care se aflau în implementare, dar aveau deja rezultate în momentul înscrierii în competiție. În total au fost depuse 28 de dosare de către 24 de administrații publice locale. Este vorba de primăriile din or. Cantemir; or. Ceadâr-Lunga; s. Budești, mun. Chișinău; s. Cobâlea, r-nul Șoldănești; s. Lunga, r-nul Florești; or. Rezina; or. Sângera, mun. Chișinău; or. Vulcănești; or. Strășeni; or. Taraclia; mun. Ungheni; or. Anenii Noi; s. Bilicenii Vechi, r-nul Sângerei; s. Văratic, r-nul Râșcani; or. Cimișlia; s. Feștelița, r-nul Ștefan Vodă; s. Filipeni, r-nul Leova; s. Heciul Nou, r-nul Sângerei; or. Ialoveni; or. Leova; s. Logănești, r-nul Hâncești; s. Mărculești, r-nul Florești; s. Marianca de Jos, r-nul Ștefan Vodă și mun. Hâncești. Ca rezultat al evaluării dosarelor, au fost selectate 12 cele mai bune practici ale administrațiilor publice locale privind eficiența energetică și implicarea cetățenilor.

Exemplele de bune practici incluse în acest material și dovezile punctate demonstrează că impactul obținut în cadrul desfășurării acestui concurs este cel dorit.

În contextul dat, echipa IDIS „Viitorul" își dorește ca această antologie de bune practici să inspire, să dea curaj, să provoace acea schimbare în domeniul eficienței energetice la nivel local, care să transforme comunitatea într-un spațiu atractiv și prietenos, în care toată lumea, inclusiv tinerii, să dorească să muncească, să trăiască și să nu migreze peste hotare.

Zeci de comunități ne fac mândri prin ceea ce s-a reușit până la acest moment în domeniul eficienței energetice, prin ceea cum se dezvoltă în continuare. Realizările comunităților respective ne inspiră și ne fac să sperăm la o țară mai europeană, mai prosperă și mai frumoasă.

Aceasta ar însemna că reprezentanții autorităților locale, elevi, părinți, oameni de afacere, care cred că pot schimba lucrurile și doresc să se motiveze pentru a implementa unele din modelele de succes, pot examina cu atenție această antologie, și astfel, inspirându-se, vor fi pregătiți să contribuie cu idei inovatoare la procesul de dezvoltare durabilă comunitară și modernizare ale localității.

Liubomir Chiriac,
Director Executiv,
IDIS "Viitorul"

CONCURS DE ESEURI

Locul I

Laura Harea

15 ani, clasa a IX-a, Liceul Teoretic
,,Mihail Sadoveanu”, orașul Călărași

SOS! Planeta ne este în pericol! (Îndemn pentru eficiența energetică)

Fără să băgăm de seamă, am ajuns o generație dependentă de prize. Ne începem ziua smulgând din priză telefonul care a stat o noapte la încărcat. Aprindem o lustră cu 5 becuri, care seamănă mai mult cu una din sala de operații. Trecem rapid prin bucătărie și apăsăm, din zbor, butonul unui ceainic electric pentru a ne face un ceai. Deschidem frigiderul, care stă de-o veșnicie doar în priză. Mai pornim și televizorul ca să nu mai fie așa pustiu în bucătărie (căci în dormitor l-am pornit imediat ce am deschis ochii!). Mai punem și fierul de călcat în priză ca să ne netezim o cămașă, iar între timp fugim din nou la bucătărie și punem repede ceva la încălzit în cuptorul cu microunde. Și tot așa întreaga zi...

Mă întreb uneori: cum se descurcau oamenii fără de toate astea mai înainte? Și nu trebuie să mă întorc cu sute de ani în urmă ca să aflu răspuns. Martorii acelor vremuri mai sunt printre noi. Străbunica mea, Anastasia, are 82 de ani. Când merg la ea, ador să ascult povești despre copilăria sa destul de încercată de război, foamete, dar și de alte greutăți de neimaginat. De fiecare dată, amintirile ei încep cu faptul că pe când era micuță, serile și le petrecea la lumina lumânărilor sau a vreunui opaiț improvizat dintr-un pahar cu ulei, o sfoară și o bucățică de tablă. Nici pomină de vreun bec, priză, dar mai ales de vreun obiect electrocasnic. Străbunica povestește că a văzut pentru prima dată un televizor abia când o avea pe bunica deja adolescentă, ca și mine acum.

Greu de crezut, dar au supraviețuit oamenii milenii întregi și în asemenea condiții. Suntem cu toții niște răsfățați ai sorții, trăim în condiții excelente, dar ne afundăm tot mai mult în egoism. Or, fără să conștientizăm, confortul pe care ni-l asigurăm zi de zi face un rău tot mai mare mediului, pe care ar trebui să ni-l facem, de fapt, prieten bun. Dezvoltarea industriei şi creşterea consumului de energie poluează mediul ambiant – aerul, apele, pânzele freatice și tot așa. Toate acestea determină efecte negative asupra nivelului de sănătate al oamenilor. Cu alte cuvinte – ne facem rău cu mâna proprie.

Pare greu să ne mai imaginăm viața fără un exces constant de energie. Totuși, în timp, am putea renunța la unele tabieturi, iar sursele alternative de energie ar

trebui să fie parte din realitate. Mă bucur zilnic, când ies din casă și dau cu ochii de o eoliană montată acum doi-tre ani pe un deal din preajma casei. Mă simt în mijlocul civilizației și sper să văd cât mai curând o Moldovă plină de astfel de minunății.

Lumina naturală ar trebui să ne fie prietenă sau măcar am putea înlocui becurile clasice cu leduri. Atunci când ieșim din casă, ar trebui să verificăm dacă am scos din priză aparatele pe care nu le utilizăm. Dar cel mai important este că am putea sta mai puțin timp pe gadget-uri, dând prioritate ieșitului în oraș cu prietenii, de exemplu. Asta ar însemna un telefon sau un computer încărcat mai rar, câteva becuri stinse în același timp, iar aerul curat, și socializarea "pe viu" ne-ar face doar bine. Și exemplele pot continua și continua...

Așadar, de fiecare dintre noi depinde sănătatea planetei. Așa cum ne îngrijim de propriul corp, tot așa ar tebui să avem grijă și de mediul în care avem de trăit noi, dar și urmașii noștri. Bunicii și străbunicii ne-au dat moștenire o planetă cât de cât prietenoasă. Ar fi corect să o protejăm de factori nocivi, să-i tratăm "rănile" provocate de inconștiența multor semeni și să o ridicăm de jos astfel încât să poată ține în brațe generații sănătoase, care să nu ne blesteme pentru răul pricinuit, absolut conștient, mediului înconjurător.

Doar unită cu rațiunea, implicarea fiecăruia dintre noi ar putea schimba la față planeta. Să nu ezităm să ieșim din zona noastră de confort și, privind în urmă, să pășim încrezători spre un viitor sigur!

Locul I

Daniel Iavorschi

Clasa a VIII-a ,,B”, Gimnaziul
,,Constantin Eţco”, satul Horodişte

Îndemn pentru eficienţa energetică

Iubeşte planeta, protejeaz-o, ca să poţi spune mereu:
Acesta-i pământul meu!

Pentru a trăi, dezvolta și înmulți, toate viețuitoarele au nevoie de energie. Energia se află în tot ce ne înconjoară: în razele solare, apă, vânt, combustibil. Lumina și căldura soarelui însă constituie principala sursă de energie. Plantele folosesc energia solară transformând-o în hrană pentru animale și om. Omul însă are nevoie de mai multe feluri de energie pentru o viață comodă.

Până în prezent, s-a folosit mai mult energia combustibililor (cărbunele, petrolul, gazele naturale). Aceștia sunt extrași din adâncurile pământului și folosiți pentru încălzirea locuințelor, producerea energiei electrice, punerea în funcțiune a mașinilor. Se știe însă că rezervele lor sunt tot mai mici și nu se restabilesc. În urma arderii combustibililor se poluează atmosfera, de aceea oamenii caută să-i înlocuiască cu surse curate de energie. Aceasta poate fi obținută de la soare (energia solară), apă (energia hidraulică) și vânt (energia eoliană). Pentru că sunt costisitoare, energiile curate nu sunt folosite încă pe larg. Dar omul caută noi modalități de a le dobândi.

Cum puteți economisi energia electrică?

- *Spălați cu mașina de spălat umplută și alegeți corect regimul de spălare. Economie – 8 kWh (12 lei);*
- *Instalați frigiderul în locul cel mai răcoros. Economie – 4 kWh (6 lei);*
- *Pentru plita electronică folosiți vesela cu fundul plat, diametrul căruia este egal sau îl depășește pe cel al cercului de plită. Economie – 70 kWh (104 lei);*
- *Nu lăsați utilajul electric în regimul ,,stand-by” (regim de așteptare), aceasta va reduce consumul de energie electrică: televizor – 9 kWh (13 lei); centru muzical – 5 kWh (8 lei); procesor calculator – 12 kWh (18 lei);*
- *Înlăturați la timp piatra depusă în recipientele electrice. Economie – 3 kWh (5 lei);*

- *Folosiți becuri economice (LED) în locul celor clasice! Iluminarea încăperilor nu are de suferit, dar se reduce din consum, ceea ce duce la micșorarea cheltuielilor. La înlocuirea unui bec economisiți 14 kWh (21 lei).*

Vă îndemn să consumați rațional energia electrică:

1. *Duceți evidența consumului de energie electrică, de căldură, de apă în gospodărie;*
2. *Ieșind din camere, întotdeauna stingeți lumina;*
3. *Folosiți becuri economice;*
4. *Pentru iarnă, izolați termic ferestrele și ușile;*
5. *Nu țineți deschisă ușa frigiderului mai mult de 30 de secunde;*
6. *Faceți duș în locul băii în cadă;*
7. *Acoperiți vasele cu capac atunci când gătiți;*
8. *Spălați vesela într-un vas, nu la robinet;*
9. *Reutilizați obiectele vechi;*
10. *Nu cumpărați exagerat obiecte de unică folosință.*

Aparatele automate care folosesc energia electrică au înlocuit cu timpul munca manuală, ușurându-i astfel omului viaţa de zi cu zi. Exemplu: în trecut, înainte de descoperirea energiei electrice, omul trebuia să spele, să cureţe sau să lucreze manual, dar astăzi toate acestea au fost înlocuite de aparate automate: maşini de spălat, aspiratoare, cuptoare, roboţi de bucătărie ş.a. – care au făcut munca omului mult mai rapidă.

Locul I

David Simion

12 ani, clasa a VI-a ,,B”,
IP Gimnaziul Hârjauca, satul Hârjauca

Speranța renaște din protejarea naturii și eficiență energetică

„Natura și educația sunt asemănătoare, căci educația transformă pe om și prin această transformare creează natura”. (Democrit)

În acest secol, creșterea industrială este majoră, tehnologiile au făcut un salt uriaș și toate aceste bunuri ale civilizației necesită un volum mare de energie, de resurse extraordinare, utilizarea cărora epuizează fără milă resursele Pământului, care sunt foarte limitate. Datorită vieții moderne ale omului au apărut ,,efectul de seră” și ,,încălzirea globală”.

Eficientizarea energiei duce la îmbunătățirea mediului înconjurător și la creșterea calității vieții. Reducerea consumului de energie este una dintre cele mai importante probleme în Republica Moldova, întrucât țara noastră consumă un volum considerabil de energie. Pentru sporirea eficienței energetice este nevoie de a reduce consumul și pierderea energiei. Fiecare dintre noi poate contribui la economisirea resurselor energetice prin măsuri simple.

Fiecare kW de electricitate economisit înseamnă că avem un kg de dioxid de carbon mai puțin produs de centralele termoelectrice. Dacă economiseşti energia, te ajută să economiseşti bani și este și un plus față de mediu. Contribuim, astfel, la salvarea planetei folosind puțină energie disponibilă pentru o perioadă mai lungă de timp.

Pentru reducerea consumului de energie electrică este necesară folosirea rațională a iluminatului încăperilor în sectorul privat și public, aplicate prin mai multe metode:

- Schimbarea corpurilor de iluminat cu consum mare de energie (a lămpilor incandescente, neon cu conținut de mercur) cu becuri economice (diode LED). Folosirea sistemelor fotovoltaice și diodelor LED în iluminatul stradal va spori eficiența energetică;

- Modificarea tarifelor pe kW în dependență de consum. Cu cât consumul este mai mic, plata pentru kW – mai mică; marii consumatori compensând costul

energiei electrice al micilor consumatori;

- Centrala termică trebuie montată cât mai aproape posibil de baie și de bucătărie, pentru ca apa să nu reușească să se răcească aflându-se pe o distanță mare de țeavă;

- Economisirea cu centrala termică: setați termostatul de cameră la o temperatură mai mică. Dacă se scade temperatura în casă cu 1°C, se va economisi 6% din factura de gaz pentru încălzire;

- Nu lăsați din robinet să curgă apa când vă spălați pe dinți sau când faceți duș. Un robinet deschis poate consuma până la 10 l de apă pe minut. Iar un robinet care picură poate consuma mai mult de 5000 l de apă pe an;

- Stingeți luminile când nu aveți nevoie de ele;

- Învățați și încurajați pe alții;

- Plantați un copac;

- Folosiți bicicleta, trotineta pentru deplasarea pe distanțe scurte;

- Dezghețați frigiderul periodic. Cu cât mai multă gheață are, cu atât mai multă energie trebuie să folosească pentru a răci. Reglați-l să funcționeze la 4°C;

- Cel mai mare consum al energiei este în perioada de iarnă, când nopțile sunt lungi. Începerea activității zilnice cu o oră mai târziu va reduce considerabil consumul de energie atât în sectorul public, cât și privat.

Personal, cred că oamenii trebuie informați și educați în privința eficientizării energiei, prin promovarea consumului rațional de energie. Trebuie să contribuim fiecare la îmbunătățire prin consum logic de energie. Iar în ziua de 22 aprilie, să renunțăm pentru o zi cu toții la energie pentru a salva planeta și să ne îndreptăm în sânul naturii, să sărbătorim „Ziua Pământului”, fondată de senatorul american Gaylord Nelson în anul 1970, ziua când s-a născut mișcarea pentru protejarea mediului înconjurător. Un mediu curat este esențial pentru sănătatea umană și bunăstare. Doar prin implicarea fiecăruia pentru un viitor mai curat și mai verde speranța renaște! Acest lucru ne dă speranță nouă și urmașilor noștri, care cuceresc spațiul cosmic, că va fi vizibilă tot aceeași imagine frumoasă pe care a văzut-o Iuri Gagarin și Neil Armstrong – planeta albastră Pământ.

Locul I

Olesea Țîcu

Clasa a IX-a, Gimnaziul Temeleuți,
satul Temeleuți

Lumina se măsoară cu voința de a economisi

O nouă zi. Buimăcită mă ridic din pat. Lumina îmi mângâie fața. Mi-a mai lăsat Dumnezeu încă o zi, ca să vadă cum o putem economisi. Întunericul se înăspreşte zilnic, încât ne înțeapă peste tot: în ochi, în buzunare, la buget. Bezna aceasta sfâșietoare încearcă să acopere lumea. Oare să nu existe cale spre lumină, fără a cheltui atât de mult? Oare nu putem face nimic ca să economisim? Ba nu, există ieșire din cea mai dificilă situație, dacă dorești să o găsești.

Ne-am învățat să facem lucruri mari pentru a-i surprinde pe cei din jur. Deseori nu realizăm că lucrurile mici pot face adevărata economie. Doar ,,buturuga mică răstoarnă carul mare". Mă consider o elevă sârguincioasă. Învăț, îmi pregătesc temele, dar am și eu o lecție a vieții pe care o însușesc mereu și la care mai am restanțe. Lecția vieții mele are o temă deschisă: Eficientizarea energiei. Este ușor să fii econom când știi cum să o faci. Eu o fac simplu, cu pași mici și pe înțelesul tuturor.

Acasă folosesc becuri economice, care au o durată de viață de 50 000 de ore. Când procurăm electrocasnice, alegem să aibă clasa A++, că este cea mai economică. Suntem foarte pretențioși, mai ales, la procurarea frigiderului. Niciodată nu las în priză televizorul, computerul etc., dacă nu le folosesc. Le deconectez de fiecare dată, căci altfel consumă energie. Dacă am ieșit din încăpere, numaidecât sting mediat lumina. Nu las în priză telefonul mobil sau încărcătorul după ce s-a încărcat, deoarece consumă energie. Ziua mă străduiesc, pe cât este posibil, să folosesc lumina soarelui. Îi mulțumesc lui Dumnezeu în fiecare dimineață că ne-o dă. Cât de mult ne ajută această lumină lină. Niciodată nu mă supăr pe razele îndrăznețe ale soarelui care pătrund prin geamul casei în fiece dimineață. În primul rând, soarele este medicul principal al familiei, care ne dă acea doză de sănătate, vitamina D. El ne fortifică sănătatea și ne ajută să ținem piept diverselor maladii, chiar și COVID-19.

Lecțiile mă străduiesc să le fac tot cu lumina zilei. Vara economisesc mult lumina artificială. Am construit pe acoperiș un vas, în care apa se încălzește de la razele soarelui. Pentru a economisi energia, nu mai consumăm apă din fântână, pulsată de un motor electric. Ne-am conectat la conducta de apă, care asigură întregul sat și nu necesită cheltuieli de energie electrică. Vasele le spălăm cu mâna, nu mai utilizăm mașina de spălat vase. Rufele le spălăm la programul ,,spălare

rapidă”, ca să nu încălzească apa la temperaturi înalte. Facem mult sau puțin, Domnul știe, dar oricum depunem efort pentru a nu cheltui în zadar energia electrică. Vreau să instalăm pe casă o baterie solară. Ea va asigura cu energie întreaga gospodărie.

Eu m-am născut în sătucul Temeleuți. Aici avem o mulțime de oportunități: bem apă din râul Bâc, respirăm aer curat din codrii Rezervației naturale Plaiul fagului. Ce minunat ar fi să avem și energie naturală. În preajma satului nostru există Dealul poștei. Ar fi minunat dacă se va implementa un proiect de a obține energie naturală cu ajutorul vântului. Acolo bate vântul puternic mereu. Ar fi binevenit să construim piloni cu aripi, care se rotesc din bătaia vântului și produc lumină electrică. Astfel, întregul sat va beneficia de o economie enormă: ar rămânea bani și în buzunarele noastre, cât și în bugetul primăriei. Eu cred că asta oricum se va întâmpla. Dacă dorești ca un miracol să se nască, el, cu siguranță, se va naște până și acolo unde pare imposibil să apară.

Sinceră să fiu, nu fac lucruri prea mari. Fac niște lucruri mici, utile zi de zi. Dar, într-o bună zi ne vom da seama că suntem atotputernici și că un strop de rouă s-ar putea să valoreze cât o întreagă galaxie. Dacă te-ai săturat să economisești, atunci singura ieșire din situație este să economisești mai departe! Nu este ușor, desigur. Uneori ratezi. Alteori dai înapoi. Contează să nu stai pe loc, să nu te mulțumești cu ceea ce ai obținut deja. Fără perseverență nu te ridici mai sus de neputință. Și nu uita: de mine, de tine, de el depinde câtă energie se va pierde sau se va economisi mâine!

Locul I

Maria Țîmbal

15 ani, clasa a IX-a,
Gimnaziul „Ștefan cel Mare”, satul Bravicea

Speranța renaște din protejarea naturii și a eficienței energetice

Uneori mă întreb cum ar fi oare viața noastră fără energie electrică, să petrecem mult mai mult preparând bucate, să facem teme la lumina lumânării, să nu putem utiliza tehnologiile moderne etc. Ar fi foarte greu, dar mediul înconjurător ar fi mult mai curat. Totuși, există câteva soluții pentru a evita poluarea mediului în ceea ce privește energia electrică și anume înlocuirea luminii artificiale cu cea naturală.

Există mai multe tipuri de energie naturală: energia eoliană (fabricată cu ajutorul vântului); energia geotermală (energia din sol); energia hidraulică (reprezintă capacitatea apei de a efectua un lucru mecanic prin curgere). Energia solară este cea mai eficientă pentru natură. De ce este atât de bună această energie? Vă aduc la cunoștință prin următoarele argumente: soarele este cea mai prietenoasă sursă de energie față de mediu, cu efecte minime de poluare, pentru că nu produce gaze cu efect de seră; ajută la încetinirea încălzirii globale; se obține energie electrică fără intervenție umană etc.

În Republica Moldova avem multe orașe pe care le putem considera modele, care se folosesc de energia naturală, cum ar fi: Edineț – turbina eoliană pe extravilanul satului Brătușeni, singura de acest fel care produce energie electrică pe baza vântului. Alte orașe modele sunt: Ocnița și Cantemir. Aceste orașe beneficiază de energia solară.

Îi îndemn pe toți cetățenii să se mobilizeze pentru a instala, cu susținerea autorităților, centrale electrice naturale. Aceste centrale ne vor ajuta, în primul rând, să protejăm natura. Protejând natura, renaște o speranță pentru viitoarele generații. Viitorul lor depinde de ceea ce facem noi, iar viitorul tuturor depinde de natură.

Idei pentru promovarea eficienței energetice în raionul Călărași: de organizat activități cu privire la acest subiect; energia naturală să fie mai ieftină decât cea artificială; de desfășurat activități în cadrul instituțiilor publice la tema – Eficiența energiei naturale; de investit mai mult în ceea ce privește energia naturală.

În concluzie, aş vrea să vă împărtăşesc următoarele: Fără armonia dintre om şi natură viaţă nu va exista. Este necesar să fim în permanenţă ecofriendly şi să susţinem clima globală. Speranţa renaşte din protejarea naturii şi din eficienţa energetică. Toată speranţa vine din natură, fiindcă Dumnezeu a creat natura ca să ne folosim de resursele ei.

Locul II

Daniela Simion

16 ani, clasa a X-a, profil umanist, Liceul Teoretic ,,Mihail Sadoveanu'', orașul Călărași

Idealul eficienței energetice și cum să-l transformăm în realitate

În secolul al XXI-lea, necesitatea eficientizării consumului de energie și sensibilizarea opiniei publice în raport cu încălzirea globală, atât la nivel local, raional, cât și la cel național și internațional, este tot mai pregnantă. Eficiența energetică și energia regenerabilă sunt considerate pilonii gemeni ai politicilor energiei durabile. În acest sens, mobilizarea spre dezvoltarea acestora este vitală. Ce poate face fiecare din noi, pentru promovarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD)? Care este importanța raționalizării consumului de energie? Ce metode și bune practici putem prelua? Acestea sunt câteva dintre întrebările pe care fiecare cetățean responsabil ar trebui să și le pună și la care voi da răspuns.

În primul rând, zi de zi, este necesar să înțelegem conceptul, să ne dăm seama în ce constă și cum poate arăta planul evoluției acestuia. Eficiență energetică înseamnă utilizarea mai puțină a energiei pentru a îndeplini scopul eliminării risipei acesteia. Ea aduce o varietate mare de avantaje precum: reducerea cererii pentru importurile de energie, minimalizarea costurilor la nivelul gospodăriilor și a întregii economii. De asemenea, pune în prim-plan reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, ceea ce are un impact enorm asupra bunăstării și îmbunătățirii situației ecologice globale. Drept argument, pot servi cercetările Agenției Internaționale pentru Energie, conform cărora eficiența energetică îmbunătățită în clădiri, procese industriale și transporturi ar putea reduce necesarul de energie din lume în anul 2050 cu o treime și ar contribui la controlul emisiilor globale.

În al doilea rând, sunt multe oportunități pentru îmbunătățirea eficienței în fiecare sector al economiei. De exemplu, se pledează pentru adoptarea politicilor ecologice, ce vizează clădirile, transporturile, industria sau generarea energiei. Potrivit unui articol al EESI (Environmental and Energy Study Institute) cu privire la generarea și distribuția de energie, sistemele combinate de căldură și energie captează căldura ,,uzată'' de la centralele electrice și o utilizează pentru a furniza încălzire, răcire și/sau apă caldă clădirilor și instalațiilor din apropiere. Aceasta mărește eficiența energetică a generării de energie de la aproximativ 33% până la 80%.

În al treilea rând, clădirile, instituțiile de învățământ, spitalele etc. ar trebui să adopte un șir de schimbări, prin utilizarea unor tehnologii mai eficiente, a unui sistem inteligent și ecologic, sau prin aplicarea metodelor comun acceptate, întru minimalizarea pierderilor de energie. Așadar, proiectanții de edificii trebuie să ia în considerare încorporarea tehnologiilor de energie regenerabilă. Totodată, se pot face schimbări în clădirile existente pentru reducerea consumului de energie și a costurilor. În acest sens, se recomandă instalarea becurilor cu diode emițătoare de lumină, a iluminatului fluorescent sau a ferestrelor de lumină naturală, care micșorează cantitatea de energie necesară, pentru a atinge același nivel de iluminare, comparativ cu utilizarea becurilor tradiționale cu incandescență.

Un alt aspect notabil al eficienței energetice este demonstrarea strategiei rentabile pentru construirea economiilor fără a crește consumul de energie, după cum este menționat și în articolul ,,Efficency of energy use" din Wikipedia. De exemplu, statul California a început să implementeze măsuri de eficiență energetică la mijlocul anilor 1970, inclusiv coduri de construcție și standarde de aparate cu cerințe stricte de eficiență. Ca parte a strategiei sale, California a implementat o ,,comandă de încărcare" pentru noi resurse energetice, care pune în primul rând eficiența energetică, sursele de energie electrică regenerabile și noile centrale electrice, pe bază de fosile.

Cu părere de rău, situația privind eficiența energiei în Republica Moldova este precară și o mare parte dintre cetățenii ei nu sunt familiarizați cu aceasta. Statul nostru consumă un volum considerabil de energie pentru încălzire. Conform unui studiu al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare, sectorul rezidențial este consumatorul major de energie al țării (40% din volumul total al consumului final). Alte probleme la acest capitol cu care se confruntă RM sunt menționate și în articolul ,,Eficiența energetică – o realitate în Republica Moldova": ,,Indiferent de condițiile tehnice, peste 70% din blocurile locative cu multe etaje au o performanță termică foarte scăzută – în special cele construite în anii 1950-1980. Pierderile termice ale clădirilor de acest tip constituie aproape 50% din consumul total de energie termică în Republica Moldova." Prin urmare, necesitatea rezolvării problemei eficientizării consumului de energie este tot mai stringentă.

Din fericire, în raionul de baștină, Călărași, a fost construită grădinița ,,DoReMicii" cu utilizarea celor mai moderne tehnologii de eficiență energetică. Termoizolarea și instalarea echipamentelor pentru utilizarea surselor regenerabile de energie au dus la reducerea cu 90% a cheltuielilor pentru întreținere, fiind instalate panouri fotovoltaice, pompe de căldură, sistem de ventilare prin recuperare, inclusiv sistem de încălzire și răcire prin pardoseală.

În concluzie, parcursul spre eficientizarea consumului de energie este lung și complex. Totuși, pentru îndeplinirea ODD 7: Energie accesibilă și curată, care pune accentul pe producerea durabilă și utilizarea energiei, accesul echitabil la energia livrată în siguranță și folosită în mod eficient, este necesară implicarea activă și conștientă a fiecărui cetățean. În viziunea mea, un prim-pas îl constituie informarea corectă a populației, a tinerilor din instituțiile de învățământ, prin intermediul seminarelor, quiz-urilor interactive și interesante, care să le atragă atenția asupra acestor subiecte importante. Formarea obiceiurilor favorabile și promovarea bunelor practici, precum: schimbarea becurilor cu LED-uri, instalarea unui termostat programabil, folosirea luminii naturale și deconectarea acesteia când nu este nevoie, sunt primii pași pentru a da curs schimbărilor esențiale. În final, să dăm mereu dovadă de responsabilitate, mobilizare, activism civic și să ne informăm constant din surse utile și veridice!

Referințe bibliografice:

1. „Efficient energy use". Wikipedia (preluat, https://en.wikipedia.org/wiki/Efficient_energy_use);
2. Articol al EESI (Environmental and Energy Study Institute) „Energy Efficiency": https://www.eesi.org/topics/energy-efficiency/description
3. Articolul „Eficiența energetică – o realitate în Republica Moldova": „Indiferent de condițiile tehnice, peste 70% din blocurile locative cu multe etaje au o performanță termică foarte scăzută – în special cele construite în anii 1950-1980. Pierderile termice ale clădirilor de acest tip constituie aproape 50% din consumul total de energie termică în Republica Moldova.": https://www.euneighbours.eu/ro/east/eu-in-action/stories/eficienta-energetica-o-realitate-republica- moldova
4. ODD 7: Energie accesibilă și curată. UNDP Moldova: https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/sustainable-development-goals/goal-7-affordab le-and-clean-energy.html
5. Date. „Grădinița eco „DoReMicii" din Călărași":
6. http://mee.md/project/gradinita-eco-doremicii-din-calarasi/
7. Obiceiuri și bunele practici - „25 Quick & Easy Energy Efficiency Tips". Direct energy: https://www.directenergy.com/learning-center/25-energy-efficiency-tips

Locul II

Ilinca Ghilan

Gimnaziul „Constantin Eţco”, satul Horodişte

Eficienţa energiei electrice

Pentru început, descriu ce este energia electrică. Ea este un fenomen de electrizare al corpului uman, descoperit încă din antichitate. Cu trecerea timpului, datorită fizicienilor renumiţi, de exemplu – Einstein, s-a dezvoltat pentru a fi folosită în viaţa cotidiană de către omenire.

Intrăm într-o cameră întunecată, apăsăm pe întrerupător şi imediat se luminează. Dar nu-i atât de simplu pe cât pare, pentru că în spatele furnizării şi distribuţiei energiei se află multe lucruri interesante, care consumă multe resurse naturale şi financiare. Cu elevii claselor a IX-a din Gimnaziul Călăraşi, vom aborda tema energiei şi anume „Consumă logic-ecologic”.

Pentru umanitate, energia electrică este destul de importantă, deoarece nu putem face nimic fără ea. Dar cum noi suntem dependenţi de ţările care ne dau lumină, suntem nevoiţi să facem ceva să o luăm din surse regenerabile, ca să ne bucurăm de avantaje ieftine, comode şi ecologice.

Trebuie să punem bazele unor proiecte ca să putem profita de sursele naturii: vânt, apă, soare sau resturile vegetale. Una dintre ele ar putea fi cea eoliană, datorită dealurilor înalte ce ne înconjoară. Aceste metode ar fi bune pentru iluminarea raionului Călăraşi sau măcar în instituţiile publice, şcoli şi spitale. Pentru toate acestea, bugetul oraşului achită sume exorbitante.

Noi, tinerii trebuie să ne implicăm pentru a economisi bani şi a ne construi viitorul. Cu ajutorul statului am putea construi turbinele de vânt, profitând de natura care ne oferă gratis totul. Aceste turbine pot fi amplasate pe un teren extins şi neted, de care noi dispunem. În zona noastră, vântul este destul de prezent şi asta ne vine în ajutor.

Privind şi analizând harta ţării, în zona de centru potenţialul energetic eolian de 70 de metri de la sol este de 250-300 W/m^2 şi viteza medie anuală de 10 metri fac posibilă amplasarea lor. La noi, practic, cele mai mari vânturi sunt în perioada rece a anului, noiembrie-martie. În raionul Călăraşi dispunem doar de o turbină, amplasată pe deal în direcţia spre satul Parcani, dar nu este de ajuns. Avem nevoie de tehnică specială, adusă de peste hotare şi de macarale de mare tonaj.

Această turbină de 110 kW ar putea asigura cu energie cred că 2 localități. Consider că, chiar dacă legislația țării este imperfectă în ceea ce privește politica pentru energia electrică și chiar dacă investițiile vor fi recuperate în 5-6 ani, oamenii vor conștientiza că anume ea este energia viitorului. Aceasta nu se epuizează nicicând și vom avea energie importantă, deoarece nici o țară nu ne dă energia pe viață.

Aceste idei trebuie finanțate și puse în practică. Sperăm că în viitorul apropiat vom avea și noi tehnologii ca și în țările europene. Fără energie viața noastră ar fi lipsită de multe oportunități. Fără ea am reveni la veacul de apoi, când oamenii se limitau doar la focul ce ardea și lumina ce o dădea.

Locul II

Valeria Roșcov

17 ani, Liceul Teoretic "Mihail Sadoveanu",
orașul Călărași

Eficiența energetică – armonia dintre om și natură

Eficiența energetică reprezintă o preocupare permanentă din zorii omenirii până în zilele de astăzi. Omul primitiv a reușit să stăpânească prima sursă de lumină și căldură – focul, având la nivel de instinct eficientizarea acestei bogății. Odată cu evoluția omenirii, au fost inventate diverse articole de iluminat, de la lămpile din materie ecologică, lumânările, lămpile electrice cu arc, becurile Philips Duo Spaarlamp, până la panourile solare și turbinele eoliene. Dacă inima unui om atinge 2,21 miliarde de bătăi de-a lungul vieții, atunci resursele planetei pot fi valorificate în cel mai impresionant mod.

Eficiența energetică reprezintă un mijloc pentru dezvoltarea durabilă și atingerea diferitor obiective precum: reducerea consumului de energie primară, diminuarea emisiilor de gaze cu efect de seră, rentabilizarea investițiilor datorită economiilor totale. Eficiența energetică trebuie să devină o prioritate fundamentală nu doar pentru raionul Călărași, dar și pentru întreaga țară. Prin câteva acțiuni simple, fiecare dintre noi poate contribui la protejarea mediului înconjurător, la conservarea surselor de energie și promovarea unui mod eficient de utilizare a acestora.

Ce înseamnă de fapt „eficiența energetică"? Utilizarea unei cantități mai mici de energie pentru un anumit serviciu, care, de regulă, ar consuma o cantitate mai mare. Cu alte cuvinte, eficiența energetică este un ansamblu de activități care au drept scop influențarea cantității și a perioadelor de consum al energiei. De exemplu: un bec de model vechi va oferi aceeași cantitate de lumina la fel ca becul economic, dar cantitatea de energie necesară variază cu circa 80%.

De ce este esențial să utilizăm rațional energia și să optăm pentru cea generată de natură? Consumul de energie a crescut considerabil în ultimele decenii, încât riscăm să punem în pericol viitorul planetei noastre, viitorul ființelor ce conviețuiesc în strânsă legătură pe această fărâmă de univers, inclusiv viitorul speciei umane. Republica Moldova consumă un volum considerabil de energie. Conform Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova, în 2010 consumul final energetic constituia 98 013 TeraJoule, pe când în 2017 acesta a crescut până la 114 088 TeraJoule, adică creșterea este de circa 14,09%. Dacă fiecare

dintre noi ar întreprinde minimul posibil pentru a fi eficient din punct de vedere energetic, atunci mediul înconjurător va avea parte de o benefică schimbare.

Bogățiile naturii pot fi valorificate astfel încât să micșorăm cheltuielile și, totodată, să promovăm energia ecologică, din surse regenerabile. Utilizarea energiei solare reprezintă un grandios avantaj atât pentru umanitate, cât și pentru biodiversitate, fiindcă soarele este cea mai generoasă sursă energetică pentru mediu, care nu produce gaze cu efect de seră. Natura continuă să uimească și oferă diverse izvoare energetice, printre care: vântul, apa, resturile vegetale.

În epoca marilor tehnologii, energia solară constituie un întreg șir de avantaje și prinde amploare nu doar în statele înalt dezvoltate, dar și pe teritoriul Republicii Moldova. Deși instalarea panourilor solare este o investiție costisitoare, face toți banii, fiindcă va micșora considerabil costurile pentru energie. Panourile fotovoltaice reduc risipa de energie, având ulterior un considerabil efect economic. Un alt avantaj oferit de energia solară este fiabilitatea. Se cunoaște ritmul soarelui când răsare și apune zilnic. Cu toate că sunt și zile înnorate, acestea nu reprezintă un impediment – energia solară poate fi stocată. În 2015 a fost creată o baterie imensă, care stochează energia solară pentru a fi utilizată seara, concomitent cu panourile solare, pe timp de iarnă sau în caz de pană de curent. Această invenție revoluționară poartă numele de Tesla Powerwall. Deci, soarele poate fi considerat un dar ce trebuie prețuit la justa valoare și energia lui trebuie utilizată chibzuit.

În Republica Moldova, numărul anual de ore însorite ajunge până la 3000, fapt care permite captarea și transformarea energiei solare direct în electricitate. La Ungheni, pe o suprafață de 3 ha se întinde unul dintre cele mai mari parcuri fotovoltaice din țară. Pe parcursul unei zile însorite, panourile solare pot genera aproximativ 3000 kWh. „Ziua panourile solare produc energie electrică și totodată înmagazinează energia în baterii pentru a fi folosită noaptea”, susține energeticianul Dumitru Galiţ. Scopul principal al parcului fotovoltaic este crearea unui complex energetic eficient, care să asigure securitatea energetică a țării, modernizarea infrastructurii energetice și integrarea pe piața energetică europeană.

Țările de pe bătrânul continent, Europa, precum: Danemarca, Suedia, Austria, sunt un exemplu pentru Republica Moldova, deoarece au reușit să gestioneze pe o scară mai extinsă sursele de energie regenerabilă, astfel încât populația să beneficieze din plin de energie ieftină și ecologică. Dacă țara noastră este dependentă de energia de import, atunci unele state-membre ale UE au profitat din plin de resursele naturale.

Care sunt cele mai nesemnificative acțiuni pe care le putem întreprinde fiecare pentru reducerea consumului de energie? Apelând la metode sustenabile pentru economisirea energiei electrice și a gazului, costul facturilor poate deveni vizibil mai mic, iar zâmbetul mult mai larg. O soluție potrivită pentru costuri rezonabile este termostatul. Principiul de funcționare al acestuia este simplu: pune la dispoziție posibilitatea de a seta un orar de funcționare a centralei, precum și temperatura dorită, astfel putem gestiona ușor timpul de consum.

Aproximativ 25-30% din căldură se poate pierde prin podea atunci când nu există o izolație corespunzătoare. Folosirea polistirenului sub podea menține căldura. De asemenea, într-o locuință care nu este izolată termic, cresc costurile energiei electrice. O investiție inteligentă sunt becurile economice. Studiile arată că becurile LED, comparativ cu becurile incandescente, pot oferi un consum cu 80%-90% mai scăzut. Calculând o medie de utilizare zilnică de aproximativ 3 ore, un bec LED poate garanta chiar și până la 50.000 de ore de "viață", așadar mai multă lumină, mai puține griji cu facturile. Comparativ cu alte tipuri de becuri, cele cu LED nu conțin substanțe toxice precum plumbul sau mercurul.

Republica Moldova ar putea să facă pași spre eficientizare doar prin schimbarea viziunii populației, iar afirmația lui Cicero este profund actuală: „O tempora! O mores!". Suntem la început de cale, dar nu înseamnă că efortul meu, conjugat cu al întregii națiuni, nu va duce la un fantastic succes. Îndemn pe toată lumea să contribuie la eficientizarea energiei pentru acest mic colț de rai! Este posibil, dragii mei călărășeni, micul meu popor, frumoasa mea țară. Să ne schimbăm moravurile și vom fi în problema eficientizării energiei ce sunt țările super dezvoltate și mai mult decât atât!

Locul II

Vlad Țurcanu

Clasa a IX-a, Liceul Teoretic Țibirica,
satul Țibirica

Armonia dintre confort și natură – utilizarea eficientă a energiei

Energia electrică este indispensabilă umanității. Ea este necesară în majoritatea părților din rutina noastră, de la spălat, gătit, deplasat, până la simpla iluminare a casei. Totuși, energia electrică nu este o sursă inepuizabilă și nici una ecologică. Pentru producerea electricității se folosesc centrale nucleare, care din foarte multe puncte de vedere dăunează mediului. Același aspect îl punctează și centralele termice pentru producerea căldurii.

În oricare dintre aceste variante, natura are de suferit, iar omenirea este pusă în fața unei întrebări uriașe - există energie care să aducă raportul dintre energie și natură în armonie?

Există energia solară și eoliană, care sunt niște variante regenerabile și ecologice. Amândouă ar veni cu un impact pozitiv imens asupra mediului și ar ajuta la crearea unei lumi mai verzi, fiind o sursă infinită, care deși inițial implică mai multe costuri, în timp ajunge să fie și o variantă salvatoare pentru portofelele umanității. Aceste soluții promițătoare pot fi înlocuitorul perfect al energiei clasice. Astfel, centralele termice solare (heliocentralele) pot să înlocuiască cu ușurință centralele termice, iar panourile solare fotovoltaice pot fi un înlocuitor bun pentru centralele nucleare. Nici energia eoliană nu stă mai prejos, are o mulțime de avantaje, din simplul motiv că implică zero poluare și este în totalitate reciclabilă, până la infinitatea cu care ne poate servi atât timp cât se bucură de amplasare și condiții meteorologie potrivite.

Cu toate că acestea par niște soluții perfecte, ce împiedică omenirea să facă schimbul definitiv?

Energia eoliană și solară au și anumite dezavantaje, care nu permit implementarea lor la nivel global, precum dependența de condițiile de mediu (soare, vânt) și de amplasare, drept exemplu: puține locuri de pe pământ oferă posibilitatea producerii energiei electrice suficiente prin intermediul curenților de aer, a vântului. Oricum, viitorul sună bine din acest considerent pentru că trecerea la energia ecologică este inevitabilă, doar are nevoie de timp.

Suntem conștienți că asta se va întâmpla în timp, iar în cazul acesta, care poate fi soluția salvatoare?

Soluția care ne-ar putea veni în ajutor și, în același timp, nu ne-ar deranja trăirea în confortul unei vieți moderne este economisirea energiei electrice. Sfatul meu pentru a economisi energia electrică este: să deconectăm sursa de iluminare când ieșim din încăpere; să avem lumina conectată doar în încăperile în care ne desfășurăm activitățile; să folosim cât mai mult lumina naturală. Deși acestea par niște sfaturi simple, pot avea un impact major atunci când sunt făcute în masă. O altă idee ar fi înlocuirea becurilor normale cu becuri economice, care consumă de 5-6 ori mai puțină energie electrică și au o durată de viață de 10 ori mai mare. Aceasta, fiind o îmbunătățire pentru mediu, dar și pentru tine.

De asemenea, este recomandat să scoți încărcătoarele din priză, pentru că chiar dacă nu alimentează nimic, ele continuă să consume energie electrică. Acestea sunt niște sfaturi pe care noi le-am făcut regulă acasă, iar impactul nu s-a simțit doar la nivel de schimbare, ci și pe factura de electricitate care a venit în următoarea lună.

Țin să specific că energia poate fi economisită nu doar prin intermediul energiei vizibile, dar și prin intermediul activităților cotidiene sau a transportului. Putem economisi energie prin a folosi mai puțină apă caldă. Potrivit unui studiu din Australia, consumul de apă caldă reprezintă 25% din consumul energetic al unei gospodării. Iar Steven Kenway spune: „Economisirea apei calde reprezintă un triplu câștig, reduce cantitatea de energie și de apă, reduce energia necesară pentru asigurarea utilităților și contribuie la economisirea banilor la nivel de gospodărie”. Din aceste considerente, cred că nu există motive să nu reducem și consumul de apă caldă.

Cât despre celălalt aspect punctat mai sus, transporturile, acestea consumă multă energie. Din acest motiv, alegerea de a merge până la școală sau la muncă pe bicicletă este o modalitate mult mai eficientă și inteligentă de deplasare. Mai mult ca atât, ți-nteşti două obiective simultan: faci sport și te îndrepți vizibil spre un mod de viață eco-friendly. Aici intervine o altă problemă, lipsa pistelor pentru biciclişti, care să garanteze siguranța mersului pe bicicletă. Drept urmare, utilizarea transportului public este o alternativă posibilă, pentru că acesta consumă cel puțin de 3 ori mai puțin combustibil raportat la numărul de persoane decât transportul propriu.

Natura și energia electrică pot trăi în armonie, atât timp cât arătăm că ne pasă și credem că schimbarea pornește de la noi.

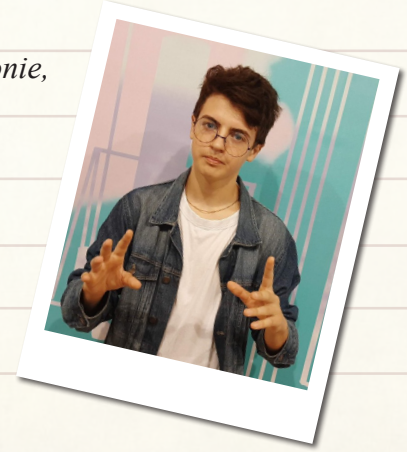

Locul III

Adriana Crudu

15 ani, clasa a 9-a „B”, Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, orașul Călărași

Magie prin energie

Energia este indispensabilă vieții pe Pământ. Ea există pretutindeni și reprezintă cauza producerii unor numeroase fenomene: mișcare, lumină, sunet, căldură etc. Există mai multe forme de energie, dar aproape întreaga energie de pe Pământ provine direct sau indirect de la soare.

Moldova dispune de o gamă vastă de surse regenerabile de energie, inclusiv biomasa, energia eoliană, solară, hidro și biogazul. Eolienele au un rol extrem de important, însă de ce o așa sursă bogată, accesibilă și curată se utilizează atât de puțin? În zilele noastre, motoarele ce folosesc vântul acoperă doar a mia parte din necesitățile energiei mondiale. Despre instalațiile solare pot spune că nu au niciun dezavantaj, deoarece ele aduc beneficii din toate punctele de vedere. Panourile solare produc energie electrică, astfel oamenii nu cheltuie bani pe ea, doar că aceste panouri sunt destul de costisitoare.

În cazul în care mai mulți dintre noi vom implementa măsuri de eficiență energetică, acestea vor duce la reducerea pierderilor de energie, creșterea eficienței caselor noastre, a locurilor de muncă și a orașului, îmbunătățirea mediului înconjurător și a calității vieții și construirea unui viitor mai bun pentru copiii noștri.

Eficiența energetică a orașului Călărași ar putea începe cu un anumit proiect, care să aibă anumite reguli și anumite principii. Proiectul ar trebui să aibă drept obiectiv reducerea consumului de energie primară și îmbunătățirea în general a utilizării raționale a resurselor energetice în industrie, agrobusiness și clădirile comerciale. Principalul obiectiv este de a permite unui proiect de eficiență energetică să fie viabil din punct de vedere economic și să poată fi implementat.

Un alt obiectiv este de a promova introducerea tehnologiilor avansate în orașul Călărași. Ceea ce aș mai propune eu, ar fi instalarea unor panouri solare pe acoperișul anumitor instituții sau pe anumite terenuri agricole nefolosite, astfel încât școlile, grădinițele, primăria și alte instituții să beneficieze de energie electrică gratuită sau mai puțin costisitoare. Măsurile care mențin clădirile confortabile, iluminatul, încălzirea, răcirea și ventilația, toate consumă energie. Pentru a utiliza mai puțină energie de încălzire și răcire, clădirile ar trebui izolate.

Tinerii ar putea ajuta la izolarea clădirilor pentru a menține un confort termic. Oamenii ar putea instala în locuințele lor becuri cu diode emițătoare de lumină, care ar reduce cantitatea de energie necesară pentru a atinge același nivel de iluminare, comparativ cu utilizarea becurilor tradiționale. Instalarea unor becuri ce economisesc lumina pe toate străzile din orașul Călărași ar reduce cheltuielile, deoarece ele sunt folosite permanent în timpul nopții și consumă foarte multă energie electrică.

Biomasa reprezintă resursa regenerabilă cea mai abundentă de pe planetă. Biomasa folosită în scopuri energetice poate acoperi 20% din consumul anual de energie din Moldova. Cu energia din biomasă putem încălzi toate școlile și grădinițele din satele Moldovei. În orașul Călărași, biomasa este folosită, însă este nevoie de a o utiliza mai mult pentru a scădea cheltuielile.

Din punctul de vedere al unui consumator de energie, principala motivație a eficienței energetice este adesea pur și simplu economisirea de bani prin scăderea costului achiziționării de energie. Totodată, din asta vin și alte beneficii, precum: reducerea poluării aerului și îmbunătățirea sănătății. Orice cetățean, tânăr sau persoană din orașul Călărași poate aduce energie regenerabilă în familia sau comunitatea sa.

Locul III

Evelina Luca

Gimnaziul „Constantin Eţco”, satul Horodişte

Eficienţa energetică – o energie regenerabilă

Pe parcursul ultimelor patru decenii, omenirea a devenit tot mai conştientă de importanţa utilizării eficiente a resurselor naturale, ceea ce se reflectă atât în studii, cât şi în activităţile tehnologice. În multe ţări, au fost elaborate politici naţionale şi locale care susţin durabilitatea sistemelor energetice.

Oamenii acordă un interes tot mai mare problemelor de mediu şi modului în care comportamentul nostru privind consumul de energie îl poate influenţa. Fiecare dintre noi poate contribui la economisirea resurselor naturale, cât şi a banilor, la îmbunătăţirea mediului înconjurător prin implementarea pentru început a unor măsuri simple. Aceasta variază de la managementul corect al iluminatului locuinţei personale până la instalarea de ferestre noi sau izolarea clădirilor publice sau a celor de locuinţe.

În cazul în care mai mulţi dintre noi vor implementa măsuri de eficienţă energetică, acestea vor duce la reducerea pierderilor de energie, creşterea eficienţei caselor noastre, a locurilor de muncă şi a oraşelor, la îmbunătăţirea mediului înconjurător, a calităţii vieţii şi construirea unui viitor mai bun pentru noi oamenii. Economia naţională va deveni mai competitivă pe pieţele internaţionale odată cu creşterea eficienţei energetice, ceea ce va duce la îmbunătăţirea mediului de afaceri şi la dezvoltare.

Republica Moldova îşi poate satisface necesarul de energie prin implementarea inteligentă a măsurilor de eficienţă energetică, utilizarea resurselor regenerabile de energie atât pe partea de consum, cât şi pe partea de producere. Pentru a îmbunătăţi situaţia energetică din Republica Moldova, trebuie să ne concentrăm pe problemele ce ţin de pierderile de energie, incapacitatea de plată a consumatorilor şi utilizarea pe scară redusă a surselor regenerabile de energie.

Energii regenerabile sunt considerate în practică energiile care provin din surse care fie că se regenerează de la sine în scurt timp, fie sunt surse practic inepuizabile. Termenul de energie regenerabilă se referă la formele de energie produse prin transferul energetic al energiei rezultate din procese naturale regenerabile. Astfel, energia luminii solare, a vânturilor, apelor curgătoare, produselor biologice pot fi captate de către oameni utilizând diverse procedee.

Sursele de energie neregenerabilă includ energia nucleară și energia generată prin arderea combustibililor fosili, așa cum ar fi: țițeiul, cărbunele și gazele naturale. Aceste resurse sunt limitate ca existență a zăcămintelor respective și sunt considerate în general neregenerabile.

Din resursele regenerabile de energie fac parte: energia eoliană (energia vântului); energia solară; energia apei; energia hidraulică (energia apelor curgătoare); energia mareelor (energia fluxului/refluxului mărilor și oceanelor); energia potențială osmotică (energia formată din gradul de salinitate); energia geotermică (energia câștigată din căldura de la adâncimea pământului) și energia de biomasă (energia formată pe bază de biodiesel, bioetanol, biogaz).

Toate aceste forme de energie sunt, în mod tehnic, valorificabile, putând servi la generarea curentului electric, producerea de apă caldă etc. Actualmente, acestea sunt în mod legal valorificate, dar tot există o tendință care arată că se investește insistent în această, relativ nouă, ramură energetică.

Republica Moldova consumă un volum considerabil de energie pentru încălzire, sectorul rezidențial fiind consumatorul major de energie al țării (40% din volumul total al consumului final), potrivit unui studiu al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Indiferent de condițiile tehnice, peste 70% din blocurile locative cu multe etaje au o performanță termică foarte scăzută – în special cele construite în anii 1950-1980. Pierderile termice ale clădirilor de acest tip constituie aproape 50% din consumul total de energie termică din Republica Moldova.

Prin acțiuni simple, precum deconectarea luminilor atunci când părăsim o cameră, montarea unor ferestre cu sticlă dublă și izolarea clădirilor pentru a opri pierderile de căldură, putem aduce contribuția noastră la salvarea mediului înconjurător, economisind în același timp bani și energie. Utilizarea energiei solare în case este un trend care prinde amploare și în Republica Moldova. Astfel, tot mai mulți cetățeni înțeleg că investiția în panouri solare este bine meritată. Utilizarea panourilor solare va micșora costurile pentru energie solară de câteva ori. De exemplu, în SUA – panourile solare montate acasă pot economisi peste 100 de dolari pe lună.

În unele localități din raionul Călărași, unii locatari deja consumă energie din turbine eoliene, una din acestea producând 29 PJ pe an. Desigur, aceasta este o inovație perfectă ce ar trebui implementată și de locitorii satului Horodiște, unde este necesar un proiect motivant ulterior de surse financiare mai mari.

Soarele este cea mai prietenoasă sursă de energie față de mediu, cu efecte minime

de poluare, pentru că nu produce gaze cu efect de seră. Acestea contribuie la încălzirea globală, care la rândul său, pune în pericol supraviețuirea omului și a altor specii. Energia solară este eficientă pentru că reduce risipa de energie, care vine cu consecințe economice grave. Putem fi independenți față de fluctuațiile prețurilor la energia electrică, mai ales că în ultima perioadă avem o creștere fluentă a prețurilor în țară. Spre deosebire de multe alte aspecte imprevizibile ale vieții umane, soarele răsare și apune în fiecare zi. Peste tot în lume, oamenii știu ritmul soarelui, pe care acesta îl respecta 12 luni pe an. Chiar dacă mai sunt și zile cu nori, în zilele noastre se poate face o estimare a zilelor și sezoanelor cu soare. Toate acestea fac ca energia solară să fie o sursă foarte fiabilă. Grație noilor invenții, utilizatorii pot să stocheze energie solară pentru zilele cu nori. Tesla Powerwall este o baterie imensă care face acest lucru. A fost proiectată pentru a păstra energie solară, care poate fi utilizată seara, în tandem cu panourile solare, când este o pană de curent sau în timpul lunilor de iarnă sau a perioadelor cu vreme imprevizibilă.

După cum observați, utilizarea energiei solare aduce doar beneficii și satisfacții. În plus, această resursă arată grija omului față de mediul care îl înconjoară.

Locul III

Liliana Tulbea

13 ani, clasa a VIII-a,
Gimnaziul ,,Ion Creangă”, orașul Călărași

Lumina energetică pentru orașul meu. Lumina energetică – viitorul ecologic al orașului Călărași

Pe parcursul mai multor ani, lumina ecologică solară nu prea a fost cunoscută în Republica Moldova. Numai în orașul Călărași anual este alocată o sumă de 10,5 milioane de lei pentru achitarea energiei consumate. Dacă energia solară ar începe să fie folosită, cheltuielile s-ar reduce considerabil.

Un oraș care folosește energia solară poate avea un viitor înfloritor. Totul s-ar putea transforma într-o frumusețe deosebită, cu un mediu sănătos. Dacă tot orașul ar fi iluminat cu energie solară, atât tinerii, cât și toți locuitorii s-ar simți în siguranță.

După cum se ştie, panourile pentru energia solară atrag soarele. Propunerea mea ar fi următoarea:

- Aceste panouri să fie amplasate pe blocuri locative și instituții publice;

- Pentru a transforma energia solară în energie electrică, este nevoie de generatoare;

- Din momentul când aceste instalații vor funcționa, orașul va fi luminat de energie ecologică în totalitate.

Suma de bani, economisită în urma utilizării panourilor solare, ar putea fi folosită pentru alte proiecte, pentru investiții în școli, grădinițe.

Soarele, acest titan al luminii și căldurii, este o sursă sigură de energie față de mediu. Efectele lui de poluare sunt minime. Energia solară reduce risipa de energie. Spre deosebire de alte schimbări, care au loc în mediu, soarele răsare și apune în fiece zi. Este o grijă față de om și față de mediu. Pentru aceasta sunt multe lucruri care urmează a fi îndeplinite. De aceea, ar trebui să se implice toată populația orașului, în special tinerii, deoarece ei sunt viitorul. Natura ar fi mult mai sănătoasă, deoarece lumina solară nu ar fi absorbită doar de ea, ci și de niște piloni economi.

În viziunea mea, orașul ar avea un viitor foarte luminos, deoarece această idee grandioasă nu vine numai pentru a ajuta bugetul și natura, ci și pentru sănătatea noastră, pentru că fiecare stâlp de lumină în parte elimină radiație. Din punctul meu de vedere, schimbarea nu poate veni doar printr-o simplă idee, dar ea trebuie construită încet, de către fiecare locuitor în parte. Pentru acest lucru, ar fi nevoie de baterii energetice, ce ar trebui amplasate în zonele unde soarele lucește mai tare. Este ceva posibil de realizat.

Lumina care este transmisă prin firele și pilonii de electricitate nu este foarte sigură. În cazul unui scurt circuit, tot orașul poate rămâne în beznă, dar în cazul celei energetice totul ar fi diferit, deoarece ea depinde numai de energia solară și a vântului. Desigur, pentru acest proiect veritabil sunt necesare investiții mari, care se merită, pentru că astfel economia va crește, iar orașul meu ar deveni unul mai înfloritor, mai frumos, mai economic, mai special.

Sper că într-o zi totul se va adeveri, pentru că lumina energetică economă este viitorul nostru.

CONCURS DE DESENE

Locul I

Maria-Mirela Leva

Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri”, oraşul Călăraşi, clasa a II-a B, 7 ani

„Prin desenul meu am vrut să spun cât de importantă este lumina. Anume în familie, de mici, învățăm a o economisi și a o folosi rațional.”

Locul I

Renata Popovici

Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, oraşul Călăraşi, 14 ani

„În această compoziție, am desenat un proces continuu în care energia electrică ne face țara un loc confortabil și dezvoltat pentru a trăi. Cele mai importante elemente ale acestui desen sunt panourile solare, energia eoliană și consumatorul (becul), care reprezintă țara noastră. Ar fi o bucurie dacă numărul caselor ce au un sistem geotermal ar crește. Soarele este cea mai prietenoasă sursă de energie față de mediu, cu efecte minime de poluare. Ar fi foarte bine să folosim resursele pe care ni le dăruiește mama natură.”

Locul I

Marina Steclari

Gimnaziul „Ion Creangă”, oraşul Călăraşi, clasa a IV-a, 10 ani

„Soarele este cea mai prietenoasă sursă de energie față de mediu, cu efecte minime de poluare. Folosind energia solară, facem economii. Multe țări produc energie din vânt, iar țările călduroase profită din plin de lumina soarelui pentru a micșora cheltuielile de întreținere. Putem încerca și noi.”

Locul I

Maria Țîmbal

Gimnaziul „Ștefan cel Mare”, satul Bravicea, clasa a IX-a

„În desen, am relatat cât de eficientă poate fi energia. Vântul și soarele sunt cele mai importante resurse energetice, care pot fi folosite în ajutorul oamenilor și pentru un mediu mai curat. Resursele regenerabile ne fac viața mai ușoară. În primul rând, dacă folosim aceste resurse, nu dăunăm mediului înconjurător, economisim mai multă energie și trăim într-un mediu curat și eficient. Este bine să trăiești în armonie cu natura și să știi cum să relaționezi cu resursele ei.”

Locul I

Gabriela Gavriliță

Şcoala de Arte „George Enescu”, oraşul Călăraşi, 11 ani

„Aş vrea ca în oraşul Călăraşi maşinile să fie electrice. Astfel, nu vom polua aerul şi vom avea o planetă mai ECO.”

Locul II

Constantin Baier

Şcoala primară, oraşul Călăraşi, clasa a II-a „C”, 8 ani

„Pământul nostru are nevoie de altceva, de magia transformării vântului şi a razelor solare în energie.”

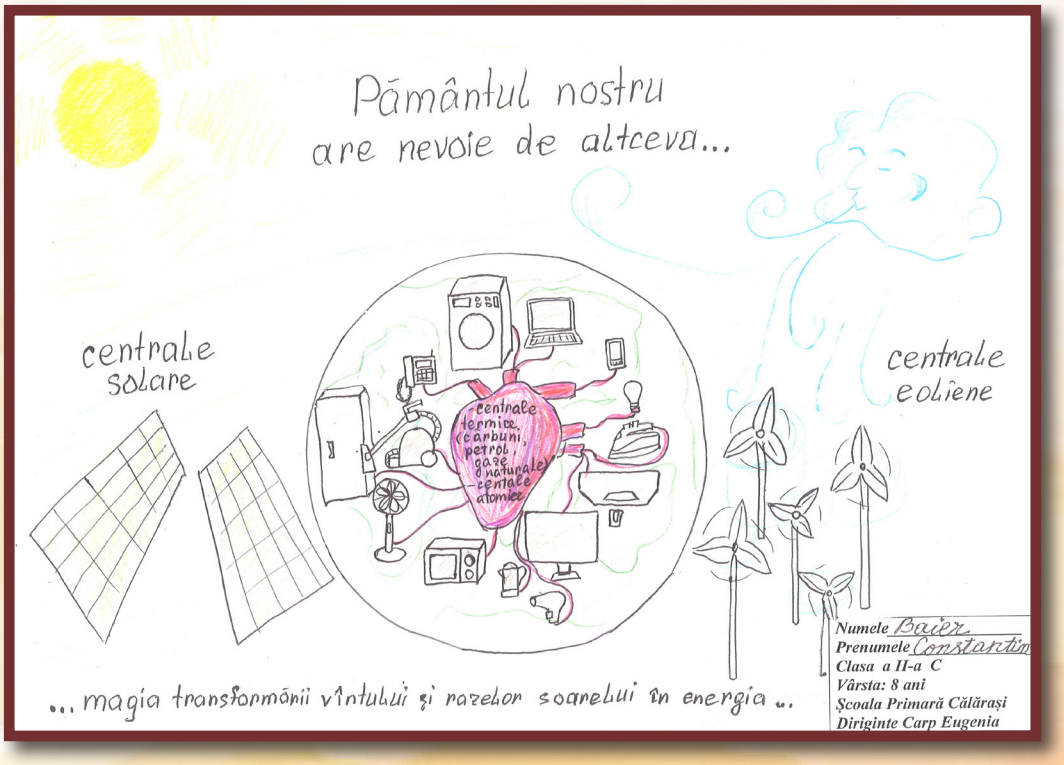

Locul II

Vladislava Brînzari

Şcoala de Arte „Georghe Enescu”, oraşul Călăraşi, 11 ani

„Datorită proiectelor de eficientizare a energiei electrice are loc iluminarea unor clădiri publice. Astfel, şi la Muzeul din oraşul Călăraşi au avut loc asemenea lucrări.”

Locul II

Ilarion Cojocari

Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, oraşul Călăraşi, clasa a IX-a „A”

„Prin această reprezentare, încerc să ofer experiența pe care un individ ar poseda-o de la înălțimile cerului, într-un viitor îndepărtat.”

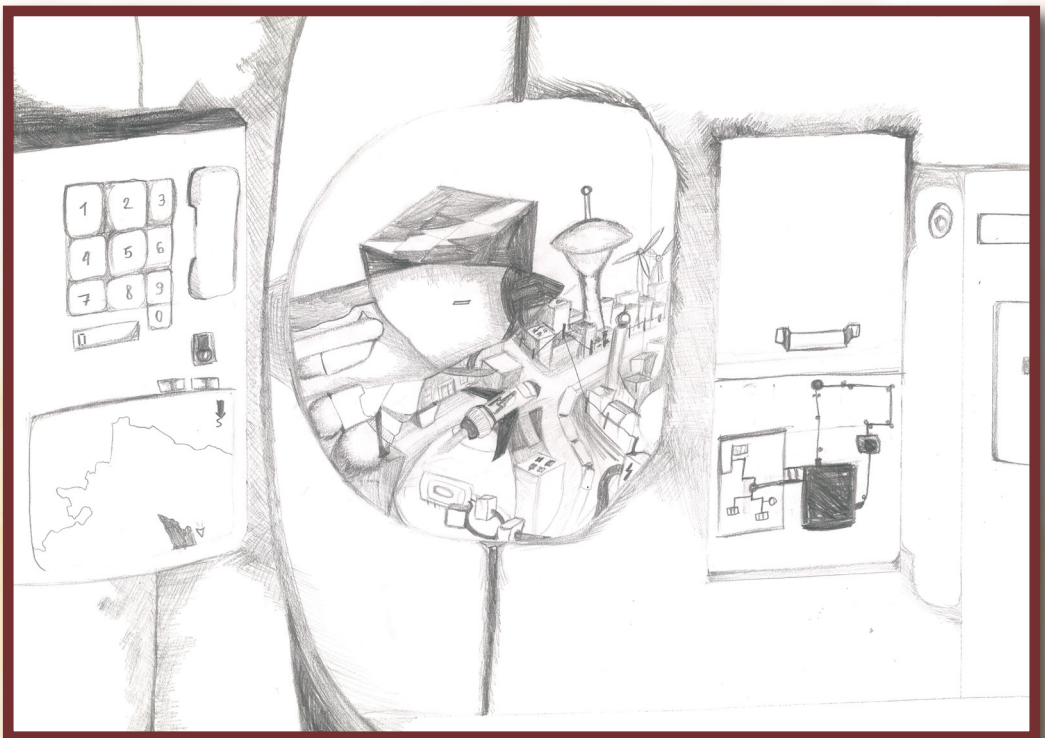

Locul II

Nicoleta Dabija

Şcoala primară, oraşul Călăraşi, clasa a IV-a „C”, 10 ani

„Speranța renaște din protejarea naturii și eficiență energetică.”

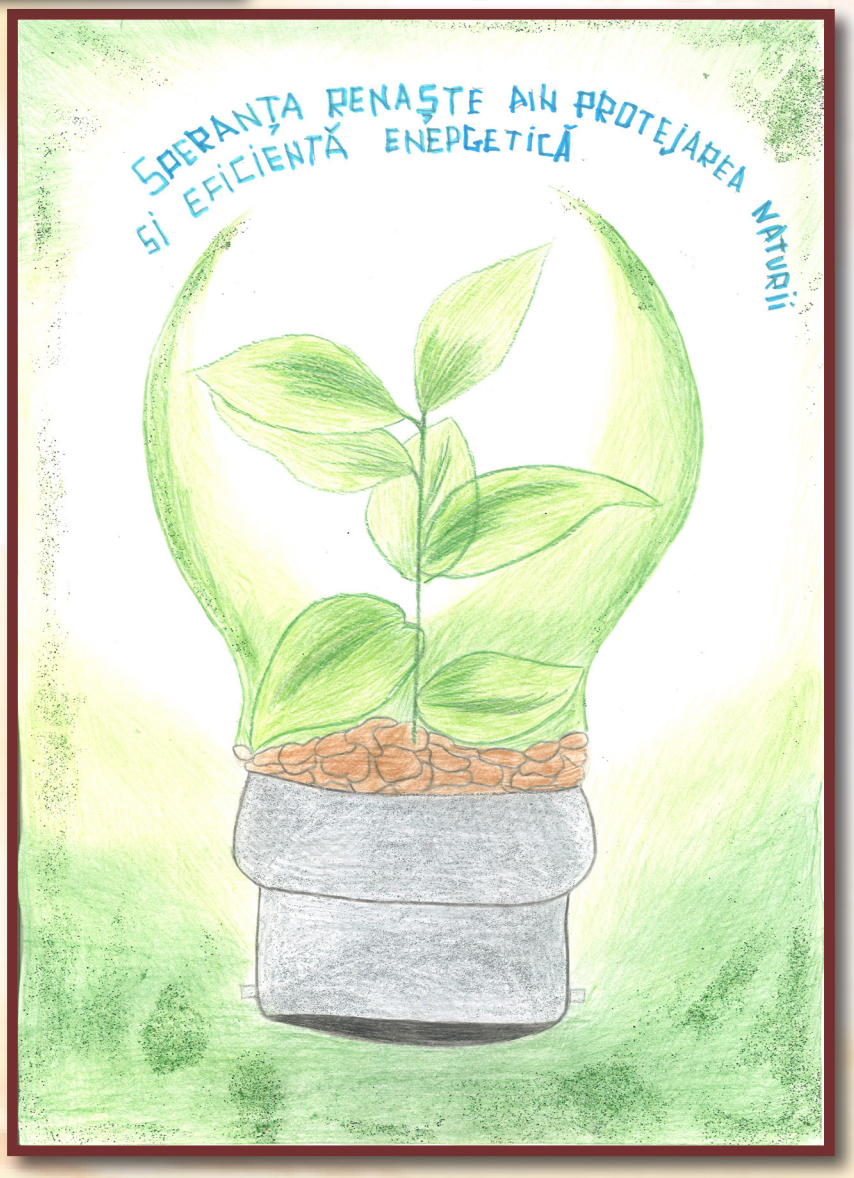

Locul II

Ana Grădinaru

Gimnaziul „Ion Creangă”, oraşul Călăraşi, clasa a IV-a, 10 ani

„Republica Moldova consumă anual foarte multă energie electrică. Pentru a reduce consumul de energie electrică, ar fi bine ca pe acoperişurile caselor de locuit să se instaleze cât mai multe baterii solare; în apropierea localităţilor să fie instalate turbine eoliene, care produc energie cu ajutorul vântului; pe timp de zi să folosim lumina naturală; să folosim cât mai rar calculatoarele şi telefoanele; să înlocuim becurile simple cu becurile ecologice. Dacă într-un viitor apropiat se vor aplica aceste metode de reducere a consumului de energie electrică, planeta noastră va fi mult mai verde”.

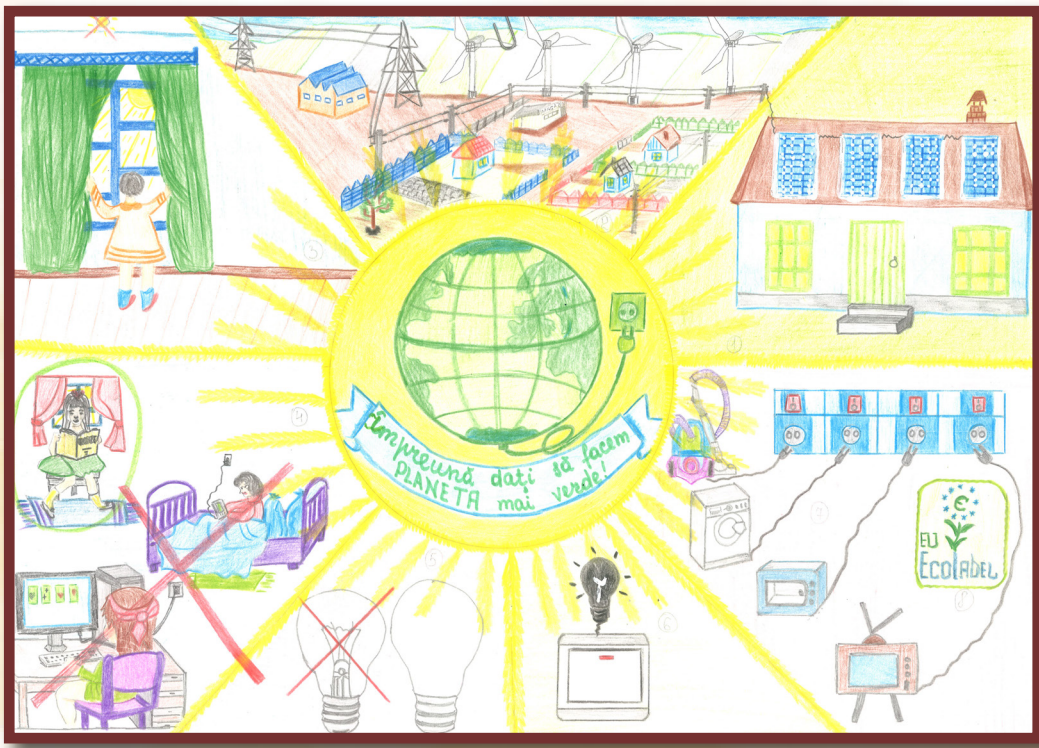

Locul II

Tatiana Popescu

Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, oraşul Călăraşi, 13 ani

„Eficiența energetică este un pas spre curățarea naturii. Să o păstrăm cât mai curată și mai frumoasă! Este foarte important să economisim energia electrică dacă nu avem posibilitatea să obținem soluții eco-energetice”.

Locul III

Daniel Ghițău

Școala primară, orașul Călărași, clasa a III-a „C”

„Energia eoliană alternativă este perfectă pentru o natură sănătoasă. Energia eoliană reprezintă procesul de creare a energiei electrice folosind vântul sau fluxurile de aer care apar în mod natural în atmosfera terestră. Este esențial să luptăm pentru un mod sănătos de viață și pentru a avea natura nepoluată”.

Locul III

Ecaterina Lozovan

Liceul Teoretic „Mihail Sadoveanu”, oraşul Călăraşi, clasa a IX-a „B”

„Eficiența energetică este modul de a utiliza cele mai mici cantități de energie pentru a satisface nevoile noastre de lumină. Ziua, lumina solară este captată de panourile fotovoltaice, după care este transformată în curent electric. Prin intermediul curentului electric, produsele electrocasnice încep a funcționa, iar oamenii au parte de un confort maxim. Utilizarea eficientă a energiei contribuie la bunăstarea locuinței noastre”.

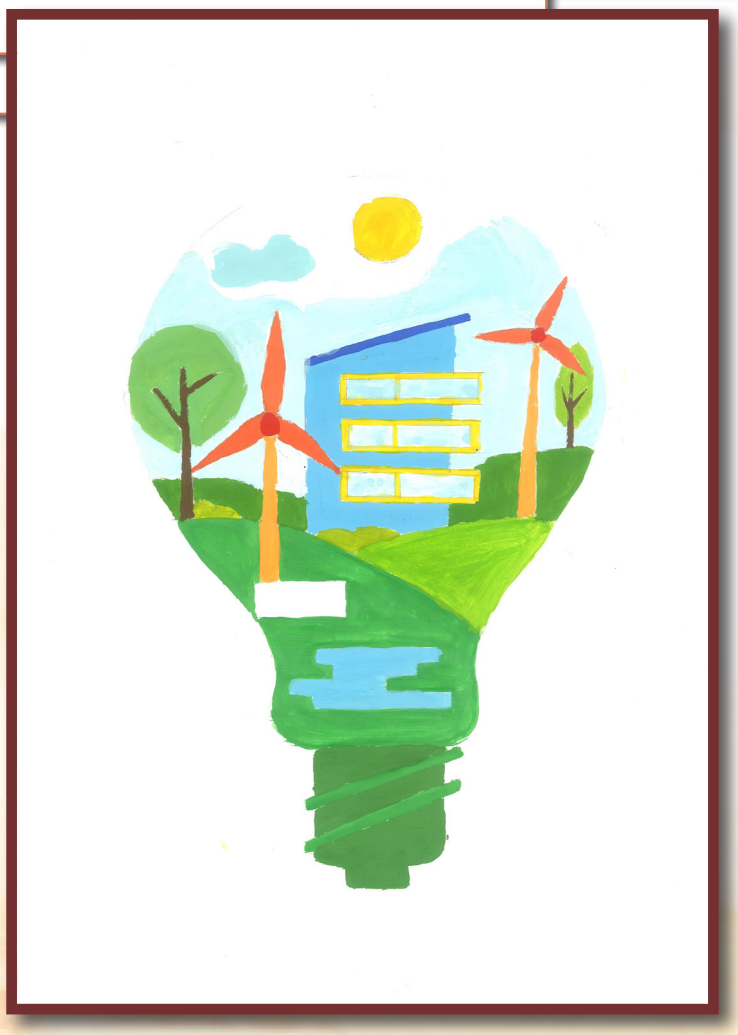

Locul III

Nicoleta Marandiuc

Şcoala primară, oraşul Călăraşi, clasa a II-a „C”, 8 ani

„Păstrarea armoniei dintre natură, lumină, acţiuni şi eficienţă energetică este indispensabilă.”

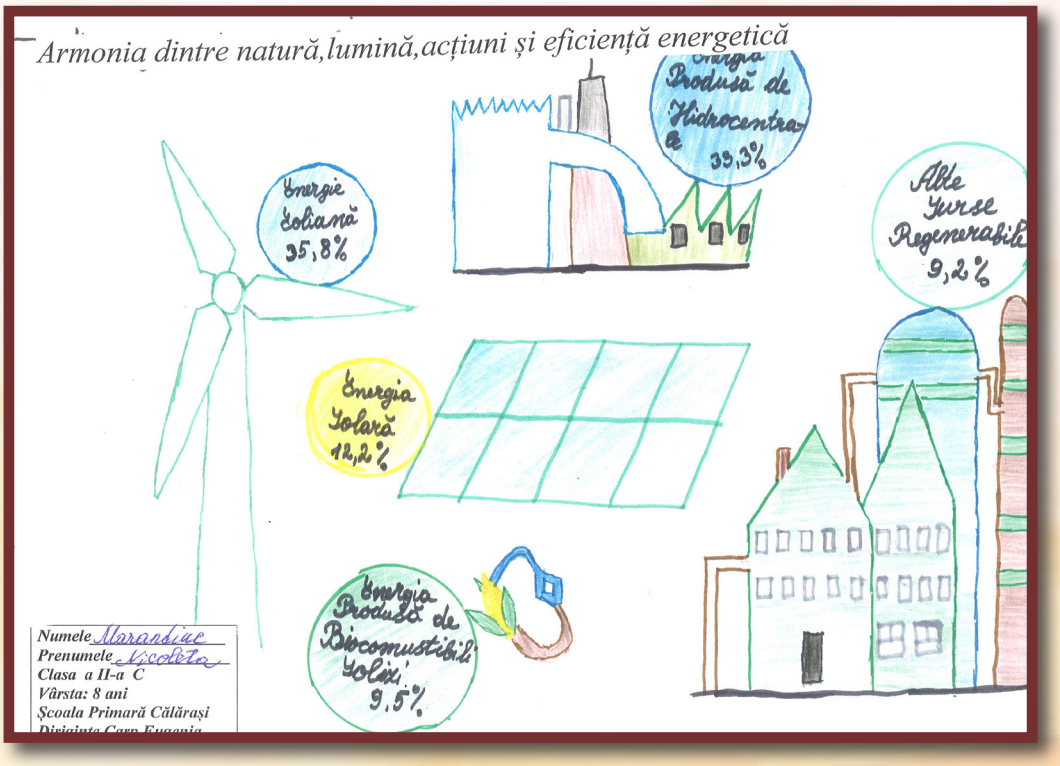

Locul III

Otelia Neculcea

Şcoala de Arte „George Enescu”, oraşul Călăraşi, 13 ani

„Prin lucrarea mea, am vrut să spun cât este de importantă armonia naturii, universului şi energia pe care o creează omul. IDIS „Viitorul”, respectând natura, a reuşit să aducă în Călăraşi un proiect în care ne-a implicat şi pe noi elevii.”

Locul III

Valeria Nurkova

Gimnaziul „Ion Creangă”, oraşul Călăraşi, clasa a VI-a, 12 ani

„Suntem impresionați de energia naturii. Toate aparatele energetice au fost modernizate de către om. Razele solare, jocul norilor și vântul în mișcare formează energia electrică. Hidrocentralele și alte aparate creează energie regenerabilă, care este esențială vieții pe pământ. Toate ramurile economiei, agriculturii și industriei se bazează pe energie”.

CELE MAI BUNE PRACTICI

Transport electric cu propulsie autonomă – or. Ialoveni

17.500 de locuitori, perioada de implementare: 8 februarie 2019 – prezent

Primăria

Primăria or. Ialoveni (22 angajați)
str. Alexandru cel Bun, nr. 45, or. Ialoveni, MD-6801
Tel./fax: +373 268 22484
primaria.ial@gmail.com, www.ialoveni.md

Importanța și relevanța bunei practici pentru soluționarea problemelor cetățenilor

Problema transportului public a fost sesizată de nenumărate ori de către locuitorii orașului Ialoveni, care au solicitat Administrației Publice Locale identificarea soluției optime pentru transportul de călători într-un mediu sigur și minim nociv. Lipsa unităților de transport suficiente pentru numărul de locuitori, care este în creștere datorită dezvoltării urbane infrastructurale, care să acopere întreg teritoriul orașului cauzează dificultăți legate de eficiența timpului, siguranței și, nu în ultimul rând, eficienței energetice. Locuitorii orașului, în număr de peste 17.500 de persoane, dar și alți cetățeni care tranzitează localitatea, au fost direct afectați de problema enunțată mai sus. Datorită amplasării geografice a orașului în nemijlocita apropiere de mun. Chișinău, un flux mare și permanent de cetățeni circulă zilnic la muncă, studii, necesități medicale și alte cauze. Astfel, prestarea serviciul de transport public eficient constituie o prioritate pentru APL. Cheltuielile din bugetul local pentru serviciile de transport anterior erau majore și nejustificate, nu satisfăceau cerințele locuitorilor orașului. Printre consecințele problemei transportului public se enumeră utilizarea mijloacelor de transport uzate care pun în pericol viața oamenilor, suprasolicitarea drumurilor locale, agravarea problemei lipsei parcărilor și poluarea mediului. O altă consecință relevantă reprezintă costurile de călătorie nestabile și în creștere, care depășesc posibilitățile financiare ale cetățenilor.

Descrierea practicii

La 8 februarie 2019 a avut loc lansarea oficială a rutei de troleibuz nr. 36 Chișinău-Ialoveni, datorită căreia s-a schimbat esențial calitatea deservirii cetățenilor cu transport public și percepția ialovenenilor despre transportul modern, electric, ecologic.

Remarcăm că această realizare frumoasă se datorează și colaborării constructive cu administrația publică a municipiului Chișinău și colectivul întreprinderii “Regia Transport Electric”.

Un vis îndelungat al locuitorilor orașului Ialoveni a devenit realitate după mulți ani în șir de speranță. Extinderea rutei de troleibuz a devenit o faptă împlinită și ialovenenii sunt recunoscători pentru serviciile acordate, pentru condițiile decente oferite călătorilor, pentru prestația și munca muncitorilor antrenați pe ruta nr. 36, pentru respectarea graficului de circulație, amabilitatea șoferilor, taxatorilor, pentru managementul eficient pe acest segment de transport public.

Astfel, datorită troleibuzelor electrice cu propulsie autonomă, orașul Ialoveni, anual reduce emisiile de CO_2 cu aproximativ 530 de tone.

Locuitorii orașului Ialoveni merită cele mai calitative servicii de transport public și avem în continuare mult de lucru pentru a determina și alți prestatori să învețe a lucra și respecta călătorii.

Practica a fost inițiată începând cu anul 2015, primul mandat al primarului orașului Ialoveni, Dlui Sergiu Armașu, au fost expediate în repetate rânduri demersuri către autoritățile competente. De asemenea, au fost invitate la masa de discuții actori-cheie din domeniu, care au contribuit la identificarea soluțiilor, elaborarea planului de acțiuni în vederea implementării proiectului inovativ cu privire la dotarea serviciului public de transport cu troleibuze electrice.

Activitățile premergătoare implementării practicii au fost:

- Consultări publice cu locuitorii orașului – În vederea sporirii transparenței activității Primăriei or. Ialoveni, au fost efectuate numeroase consultări publice pentru implicarea comunitară în soluționarea problemei;
- Ședințe în teritoriu pentru fiecare sector al orașului – Desfășurarea ședințelor în teritoriu a avut ca scop implicarea unui număr cât mai mare de locuitori și identificarea problemelor specifice cu care se confruntă cetățenii în anumite zone;
- Expedierea demersurilor oficiale – Această activitate consecventă a constituit calea prin care ne-am făcut auziți și am sensibilizat autoritățile să contribuie la soluționarea problemei transportului public în Ialoveni;
- Întruniri de lucru (mese rotunde) – Au fost invitați la dialog actori-cheie din domeniu, reprezentanții Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Regia Transport Electric Chișinău, persoane politice, SA "Drumuri Ialoveni" ș.a.;
- Elaborarea în comun cu Regia Transport Electric Chișinău a itinerarului rutei – inițial ruta nr. 36 a fost stabilită cu punctul de pornire din str. Basarabia (Ialoveni) – bd. Ștefan cel Mare și Sfânt (Chișinău);
- Consultarea graficului de circulație – Graficul de circulație propus a fost publicat spre consultare cu cetățenii pe rețelele de socializare și pagina web;
- Stabilirea tarifelor pentru călătorie în colaborare cu Consiliul Local – De comun acord cu consilierii orașului, au fost stabilite tarifele de călătorie și contribuția din bugetul local pentru prestarea serviciului de transport;
- Efectuarea curselor de probă – Au fost efectuate mai multe curse de probă pentru calcularea randamentului mijlocului de transport;
- Completarea/amenajarea stațiilor – A fost amenajat un număr suplimentar de stații, astfel ca distanța dintre acestea să fie cea mai optimă, iar ulterior a fost suplimentat cu stația terminus Ialoveni BTA-16;
- Instalarea semaforului – O precondiție a extinderii rutei nr. 36 a fost identificarea locului care să permită întoarcerea troleibuzului, fiind necesară instalarea semaforului care să dirijeze traficul;
- Extinderea rutei până la sectorul BTA-16 – În luna noiembrie 2020, la solicitările insistente din partea locuitorilor din sectorul BTA-16, ruta nr. 36 a fost extinsă.

Implicarea cetățenilor (tineri, lideri comunitari, funcționari publici, reprezentanții societății civile, mass-media etc.)

Din anul 2016, orașul Ialoveni a devenit semnatar al Convenției Primarilor, care reprezintă o inițiativă europeană, prin care mii de primării europene s-au angajat voluntar să reducă cu 42% emisiile de CO_2 până în anul 2030. Prioritățile pentru Primăria or. Ialoveni este creșterea gradului de conștientizare a opiniei publice cu privire la necesitatea înlocuirii surselor de energie care provoacă poluarea mediului înconjurător cu surse de producere a energiei verzi, regenerabile. În acest context, am optat pentru dotarea serviciului public de transport cu unități electrice cu propulsie autonomă. De asemenea, în iunie 2020, orașul Ialoveni a ocupat locul de frunte în cadrul concursului organizat de Convenția Primarilor cu privire la numărul de proiecte de eficientizare energetică implementate de localitățile din RM. Ca premiu, au fost oferite două biciclete performante care sunt utilizate în cadrul măsurilor de promovare a protecției mediului și modului sănătos de viață. Putem menționa impactul parteneriatului cu Asociația Meetjesland-Moldavie în implementarea bunei practici prin datarea a 88 de biciclete elevilor din cele 4 instituții de învățământ, care sunt utilizate în mod constant de către copii pentru a se deplasa la școală.

Implicarea cetățenilor a constituit promotorul realizării acestei practici. Au fost sesizate un șir de

petiții semnate din partea locuitorilor orașului care au stat la baza demersurilor oficiale efectuate de către APL. Liderii comunitari, reprezentanții societății civile, mass-media au fost invitați la consultările publice, ședințele în teritoriu, implicați în grupurile de lucru și la mesele de negociere cu reprezentanții Ministerului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor, Regia Transport Electric Chișinău, SA "Drumuri Ialoveni". În urma încheierii acordului de colaborare cu Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Primăria or. Ialoveni a beneficiat de consultanța experților în amenajarea spațiilor publice și prestarea serviciilor în mod accesibil locuitorilor cu necesități speciale ai orașului. Fiecare locuitor al orașului vizat de această problemă a avut ocazia să se exprime și opinia fiecăruia a fost auzită. Au fost luate în calcul sugestiile și recomandările parvenite de la cetățenii-pasageri care au beneficiat de prestarea serviciului de transport public, ajustând prestarea serviciului cerințelor consumatorilor. O altă categorie de cetățeni implicați în implementarea bunei practici au fost băștinașii din diaspora. În cadrul ședințelor online desfășurate cu ocazia Zilelor Diasporei, aceștia și-au exprimat susținerea și dorința de a contribui la soluționarea problemei transportului public. Reprezentanții Asociației Veteranilor din or. Ialoveni au fost foarte activi la ședințele de lucru organizate.

Rezultatele și impactul bunei practici pentru comunitate/cetățeni

Rezultate cantitative:

Numărul zilnic de călători care beneficiază de serviciul public de transport este în medie 1.200 de persoane. Se atestă un număr mai sporit în orele de vârf și în zilele de sărbătoare. Pe când în week-end a fost sesizat un număr mai redus de călători – până la 1.000 de persoane. Beneficiarii sunt locuitorii din Ialoveni și ai satelor învecinate, care tranzitează zilnic orașul în număr de peste 50.000 cetățeni. O categorie de beneficiari care au fost facilitați sunt mamele cu cărucioare, persoanele cu necesități speciale și în etate, care reprezintă 30% din număr total de beneficiari. De asemenea, datorită troleibuzelor electrice cu propulsie automată, orașul Ialoveni reduce anual emisiile de CO_2 cu aproximativ 530 de tone. Până la implementarea bunei practici, costul unei călătorii din or. Ialoveni până în centrul capitalei constituia în jur de 10 lei, la moment costul unei călătorii similare cu troleibuzul constituie 4 lei.

Rezultate și schimbări calitative:

- Reducerea costului pentru călătoria cu transportul public;
- Sporirea calității serviciului de transport prestat;

- Impactul pozitiv asupra mediului;
- Eficientizarea timpului călătorilor;
- Sporirea accesului persoanelor cu necesități speciale;
- Fluidizarea traficului rutier;
- Au fost înlocuite mijloacele învechite de transport de tip autocar și microbuzele.

Diseminarea informației despre rezultatele bunei practici

Tot procesul de implementare a bunei practici a fost mediatizat pe rețelele de socializare, pagina web, mass-media, panouri informative, ziarul local, mențiționări în cadrul măsurilor de durabilitate. Rezultatele bunei practici au fost incluse în raportul anual al activității primarului, publicat pe www.ialoveni.md.

Costul / implicațiile financiare

- Bugetul administrație publice locale – 666 mii lei;
- Consiliul Raional – 180 mii lei.

Durabilitatea

Durabilitatea practicii este asigurată prin alocarea anuală a mijloacelor financiare de contribuție din bugetul local și raional. Stabilirea parteneriatului multilateral dintre Primăria or. Ialoveni, Primăria mun. Chișinău și RTEC. Dezvoltarea infrastructurii orașului și creșterea continuă a numărului populației constituie siguranța solicitării serviciului de transport.

Lecții învățate

În problemele de importanță majoră pentru comunitate este necesar de utilizat toate instrumentele posibile cu perseverență și continuitate. O lecție învățată din această practică reprezintă implicarea comunității, vocea locuitorilor a fost factorul declanșator în soluționarea problemei. Lucruri realizate cu cetățenii – PENTRU CETĂȚENI. Odată implicat, cetățeanul devine o forță împreună cu APL, aceasta este cheia succesului. Colaborarea între structurile autorităților publice constituie mecanismul principal în implementarea practicilor.

Centrul de Excelență în Eficiență Energetică în satul Feștelița – s. Feștelița, r-nul Ștefan Vodă

2.750 de locuitori, perioada de implementare: 2018-2021

Primăria

Primăria s. Feștelița (8 angajați)
str. Ștefan cel Mare, nr. 7, s. Feștelița, MD-4220
tel. +373 242 44136
primariafestelita@gmail.com, www.festelita.sat.md

Importanța și relevanța bunei practici pentru soluționarea problemelor cetățenilor

Reducerea emisiilor de CO_2 în atmosferă ca mod durabil de protecție a mediului înconjurător, asigurarea unei securități energetice locale prin reducerea dependenței de sursele de energie importate, dar și contribuirea la economiile de energie, prin măsuri de eficiență energetică bazate pe tehnologii de utilizare a energiei solare și a biomasei, creșterea calității serviciilor publice și municipale, dar și a nivelului de trai al populației, reprezintă acele probleme care au mobilizat APL Feștelița să caute soluții și să implementeze prevederile Planului de Acțiuni privind Energia Durabilă și Climă a s. Feștelița, elaborat în cadrul Convenției Primarilor. Toți cei 2.750 de locuitori ai satului, inclusiv 444 elevi și copii de vârstă preșcolară, erau afectați direct de problemele enumerate mai sus. În cazul că rămâneau nesoluționate problemele date, comunitatea avea să trăiască și în continuare în beznă, locuitorii să fie lipsiți de securitate pe timp de noapte, iar primăria, alte instituții publice să achite costuri înalte la facturile de gaze naturale și curent electric. Ar fi continuat pierderea confortului termic în instituțiile publice, creșterea riscului de îmbolnăviri în rândul copiilor, angajaților, cu stoparea desfășurarea unor activități pe timp de iarnă, iar nivelul de trai al locuitorilor ar fi rămas la nivel de stagnare. Echipa APL Feștelița, dar și alți lideri comunitari nu ar fi obținut cunoștințe și experiențe în domeniul implementării proiectelor, de stabilire a parteneriatelor, de mobilizare a locuitorilor și diasporei.

Descrierea practicii

Centrul de Excelență în Eficiență Energetică din satul Feștelița a fost creat cu suportul Uniunii Europene, dar și altor donatori interni și externi, în cadrul proiectului "Crearea Centrului de excelență prin pilotarea tehnologiilor de eficiență energetică și a surselor demonstrative de energie regenerabilă în satul Feștelița", implementat de AO Fondul de Inovații Sociale din Moldova, ONG, în parteneriat cu Administrația Publică Locală Feștelița.

Este unicul proiect în țară, prin intermediul căruia concomitent s-au implementat în aceiași localitate 8 tipologii diferite de eficiență energetică:

1. Iluminat stradal inteligent;
2. Cazangerii funcționale pe biomasă;
3. Plantație de culturi energetice;
4. Sistem de colectoare solare pentru producerea apei menajere;
5. Parc fotovoltaic pentru obținerea curentului electric;
6. Sistem de panouri fotovoltaice de tip on-grid, montate pe 3 instituții publice;
7. Termoizolarea gimnaziului și a clădirii Primăriei;
8. Centre de instruire, creație și schimb de bune practici.

Grație Proiectului dat, satul Feștelița devine în anul 2020 unica localitate din Republica Moldova cu statut de "Sat Inteligent Energetic". De asemenea, unica Administrație Publică Locală din

țară care are în posesie un parc fotovoltaic, fiind și bun public, prima localitate din țară care folosește o nouă strategie de atragere a fondurilor adiționale, combinând sursele financiare din contul grantului alocat de Uniunea Europeană, contribuția Administrației Publice Locale de nivelul I și II, cofinanțarea de la Agenția pentru Eficiență Energetică cu un credit acordat de Corporația Financiară Nordică de Mediu, care creditează proiecte publice din domeniul eficienței energetice. Această formulă inovativă de cofinanțare (Grantul UE + Contribuția APL Feștelița + Guvernul Republicii Moldova + Creditul NEFCO) reprezintă asigurarea sinergiei donatorilor în domeniul eficienței energetice și reprezintă o premieră pentru Republica Moldova, exemplu demn de preluat de alte comunități. De asemenea, APL Feștelița este primul partener al Fondului NEFCO în Republica Moldova.

Activitățile proiectului au început în ianuarie 2018 și actualmente sunt la etapa finală de implementare. Beneficiarii direcți ai proiectului sunt toți locuitorii satului, circa 2.750 locuitori, inclusiv angajații instituțiilor publice locale, elevii și copiii de vârstă preșcolară, beneficiarii de servicii publice.

Activitățile proiectului au fost următoarele:

- Lansarea proiectului de către echipa de implementare (AO Fondul de Inovații Sociale din Moldova, ONG);
- Organizarea Adunării Generale a Comunității, diseminarea scopului și obiectivelor proiectului, crearea și instruirea Grupului de Inițiativă Locală;
- Lansarea Campaniei de Colectare a Contribuției Comunității și crearea Gardei Financiare Locale;
- Crearea Asociației Băștinașilor din Feștelița și a Paginii de Facebook (https://www.facebook.com/ABFestelita);
- Lansarea lucrărilor civile la 9 tipologii de subproiect, inclusiv realizarea studiilor de fezabilitate, proiectări, licitații, semnare contracte, executarea/monitorizarea participativă a lucrărilor, recepții finale, supraveghere post-implementare;
- Promovarea proiectului prin activități ecologice, culturale, elaborare articole, publicații, conferințe, secvențe video, emisiuni televizate, radio;
- Monitorizare, evaluare și raportare;
- Organizarea vizitelor de studiu în localitățile din România și Moldova pentru schimb de experiență în domeniul bunelor practici în Eficiență Energetică.

În urma implementării proiectului, satul înregistrează următoarele rezultate:

1. Rețea de iluminat stradal pe o lungime de peste 20 km (100% acoperire localitate), dotat cu 566 de corpuri de iluminat de tip LED, întregul sistem fiind unul inteligent, monitorizat și gestionat de la distanță;
2. Cazangerii pe bază de biomasă cu puterea cumulativă de 563 kW, dotate cu utilaj inteligent de gestionare a căldurii, instalate la 4 instituții publice locale: gimnaziu, grădiniță de copii, primărie, casă de cultură;
3. Plantație de plop energetic pe o suprafață de 5 ha de teren;
4. Sistem de colectoare solare pentru încălzirea apei menajere, instalat la grădinița de copii;
5. Parc fotovoltaic, cu capacitatea instalată de 400 kW, pentru generarea curentului electric;
6. 3 sisteme de panouri fotovoltaice de tip on-grid cu puterea cumulativă de 38 kW, instalate la gimnaziu, grădinița de copii, primărie;
7. 2 edificii publice termoizolate, gimnaziul și Primăria;
8. 3 centre de instruire, creație și schimb de bune practici:

a) Centrul de Excelență în Eficiență Energetică, creat în incinta Primăriei, pentru diseminarea bunelor practici din domeniul eficienței energetice;

USAID
IREX

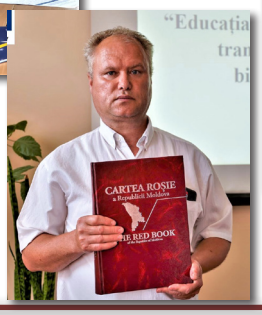
CARTEA ROȘIE
a Republicii Moldova
THE RED BOOK

b) Centrul de Creație și Reciclare ECOFeștelița, creat de localitate ca răspuns la inițiativa Uniunii Europene de a se implica activ în prevenirea răspândirii COVID-19;

c) Centrul Educațional de Instruire ECO, creat cu scop de promovare a tehnologiilor de eficiență energetică și a surselor demonstrative de energie regenerabilă, dar și de facilitare a activităților online a pedagogilor pe perioada COVID-19;

9. Prevederile Planului de Acțiuni privind Energia Durabilă și Climă a satului Feștelița implementate;
10. Emisiile de CO_2 reduse cu circa 560 tone/an la nivel local;
11. Creșterea gradului de conștientizare și calificare a APL și a populației în domeniul Eficienței Energetice și SER;
12. Implicarea populației locale în peste 100 de activități cu conținut ecologic, strângere de fonduri (platforma on-line Guvern24, Sprijină.md), dezvoltare comunitară;
13. Asociația Băștinașilor din Feștelița înregistrată oficial și primul proiect din domeniul Bugetării Publice implementat de sine stătător.

Implicarea cetățenilor (tineri, lideri comunitari, funcționari publici, reprezentanții societății civile, mass-media etc.)

În cadrul proiectului, cu susținerea echipei de implementare a AO Fondul de Inovații Sociale din Moldova ONG, reprezentanții activi ai localității au înregistrat oficial Asociația Băștinașilor din Feștelița, cu scopul de a crea o platformă de comunicare între toți originarii din Feștelița și de a se mobiliza de-sine-stătător în dezvoltarea ei ulterioară. Necesitatea creării asociației a avut ca scop și implicarea locuitorilor, inclusiv diaspora, în cadrul activității proiectului, Campania de Colectare a Contribuției Localității pe platformele Guvern 24 și Sprijină.md, astfel cetățenii obținând pentru prima oară experiență de mobilizare financiară și responsabilitate sporită în susținerea inițiativelor locale de dezvoltare comunitară.

Funcționarii publici, reprezentanți ai societății civile, dar și actori ai comunității au asistat la un șir de instruiri privind managementul proiectelor de dezvoltare locală, au implementat pentru prima oară în localitate conceptul de bugetare participativă, au monitorizat desfășurarea transparentă a licitațiilor, semnării contractelor, recepțiilor finale ale lucrărilor, colectării contribuției și implementării bugetului local. Tinerii, dar și persoane de alte categorii de vârste au participat în peste 100 de activități cu conținut ecologic, precum și la diseminarea rezultatelor proiectului în mass-media. Pe pagina Facebook a Asociației Băștinașilor (https://www.facebook.com/ABFestelita/), dar și prin alte canale de comunicare, au fost publicate peste 200 de articole.

Rezultatele și impactul bunei practici pentru comunitate/cetățeni

Rezultate cantitative:

- 2.750 de beneficiari direcți ai proiectului;
- 100% din comunitate beneficiază de iluminat public;
- Estimativ, 10 mii de lei drept cost per lună pentru 566 de corpuri de iluminat la moment, în comparație cu 10 mii de lei cost per lună pentru 50 de corpuri de iluminat până la implementarea proiectului;
- Reducerea facturilor pentru încălzirea instituțiilor publice cu 50%, dar și a celor pentru curent electric;
- 106.295 lei reprezintă contribuția localității colectată de feșteliteni în cadrul proiectului;
- Cca 700 mii de lei anual sunt prognozate ca venit în bugetul primăriei grație parcului fotovoltaic;
- 444 de elevi și copii de vârstă preșcolară, 100 de angajați ai instituțiilor publice, protejați pe perioada pandemiei COVID-19 grație măștilor de protecție cusute în cadrul Centrului de Creație și Reciclare ECOFeștelița;

- 6 calculatoare și echipament IT, 5 mașini de cusut, brodat, inventar, materiale și stofe livrate în cadrul Centrelor de instruire și creație;
- Peste 70.000 de puieți de plop energetic, 100 de puieți de tuie, 1.000 de tufe de trandafir – plantați în cadrul Campaniei "Adoptă un Arbore!".

Rezultate și schimbări calitative:

- Emisiile nocive de CO_2 în atmosferă reduse;
- Mediul înconjurător protejat;
- Securitatea energetică locală asigurată;
- Economii înregistrate la achitarea facturilor;
- Venit suplimentar la Bugetul local;
- Tehnologii din domeniul energiei solare și a biomasei utilizate în localitate;
- Calitatea serviciilor publice și municipale, și implicit nivelul de trai al populației sporite;
- Risc redus de îmbolnăviri în rândul copiilor, angajaților;
- Activitățile instituțiilor publice, indiferent de anotimp, în desfășurare continuă;
- Cunoștințe și experiențe noi obținute de echipa locală în domeniul implementării proiectelor, de stabilire a parteneriatelor, de mobilizare a locuitorilor/diasporei, în domeniul eficienței energetice;
- O nouă imagine a satului obținută și bunele practici ale localității promovate;
- Oportunități noi de atragere a surselor financiare datorită creșterii încrederii donatorilor în capacitățile profesioniste ale APL Feștelița.

Diseminarea informației despre rezultatele bunei practici

Pagina Facebook a Asociației Băștinașilor din Feștelița (https://www.facebook.com/ABFestelita/) reprezintă principalul canal de comunicare în cadrul proiectului, la moment, având peste 1.000 de abonați. De la debutul proiectului, au fost publicate peste 200 de diverse articole, filmulețe, galerii de fotografii. Echipa de proiect a participat la diverse emisiuni televizate, radio, conferințe și seminare. Au fost organizate un șir de campanii, acțiuni și ședințe comunitare, precum: Balul Gospodarilor, Adoptă un Arbore!, Săptămâna Europeană a Energiei Durabile, Ora Pământului, Stop Dezastrelor Naturale!, Micii Ecologiști, Balonul Gratitudinii, Ziua Europei, ECO Revoluție. Au fost tipărite peste 3.000 de broșuri, pliante cu referire la activitățile proiectului, Calendarul EcoSocial al Comunității, logoul proiectului, bannere, panouri, plăci și indicatoare, drapelele donatorilor. Toate sunt, la moment, afișate în comunitate. Conform rapoartelor din domeniul comunicării, dispunem de peste 300.000 de vizualizări ale publicațiilor din rețelele de socializare. În cadrul Primăriei funcționează Centrul de Excelență în Eficiență Energetică, unde sunt așteptați toți doritorii de a prelua bunele practici ale Feșteliței.

Costul / implicațiile financiare

- Contribuția administrației publice locale de nivelul I și II – 2,31 milioane lei;
- Contribuția comunității – 106 mii lei;
- Grantul Uniunii Europene – 500 mii euro;
- Contribuția Agenției pentru Eficiență Energetică – 4,419 milioane lei;
- Grantul GEF-SGP-UNDP – 50 mii dolari SUA;
- Creditul NEFCO – 2,180 milioane lei;
- Grantul Uniunii Europene prin intermediul Fundația Konrad Adenauer (KAS) – 10 mii euro.

Durabilitatea

Experiența și cunoștințele obținute, metodele și procedurile de lucru, parteneriatele stabilite în cadrul proiectului pot fi utilizate în cadrul unor noi proiecte inițiate de APL Feștelița. Cetățenii au devenit receptivi la nevoile comunității, știu să se solidarizeze, să fie activi și generoși financiar. Au fost instalate tehnologii și aplicate principii de funcționare ce nu dăunează mediului înconjurător. Transferul de cunoștințe din domeniul eficienței energetice locuitorilor satului duce la utilizarea surselor de energie regenerabilă în casele proprii, replicarea bunelor practici ale localității are loc în întreaga țară. Economiile și venitul adițional la bugetul local pot soluționa alte probleme locale. Echipa AO Fondul de Inovații Sociale din Moldova ONG urmează să ajute APL Feștelița în elaborarea planului de asigurare a durabilității tuturor tipologiilor implementate și aprobarea acestuia în cadrul consiliului local.

Lecții învățate

- Susținerea și aprobarea de către întreaga comunitate a inițiativelor Administrației Publice Locale de a implementa proiecte în domeniul eficienței energetice previne apariția impedimentelor în procesul de implementare a activităților.
- Co-finanțarea proiectului prin intermediul contribuției locale sporește interesul și responsabilitatea comunității în menținerea durabilității proiectului.
- Implicarea activă a reprezentanților localității la toate etapele proiectului – lansare, desfășurare tender, evaluare oferte, monitorizare lucrări pe șantier – redă transparență procesului de implementare a proiectului.
- Diseminarea informației cu privire la proiect prin intermediul paginii Facebook a Asociației Băștinașilor din Feștelița determină și diaspora de a se implica în soluționarea problemelor localității.
- Anunțarea și pregătirea din timp a Adunării generale a comunității, punerea la dispoziția localnicilor a unui set de materiale informative cu privire la proiect și finanțatori sporesc

prezența cetățenilor la eveniment și fac mai activă implicarea lor în cadrul implementării proiectului.

- Activitățile educativ-instructive din domeniul ecologiei desfășurate pe perioada proiectului implică și elevii în procesul de implementare a proiectului, îi sensibilizează față de problemele de mediu din localitate, îi determină să-și revizuiască comportamentul și viziunile proprii față de mediul înconjurător.

Budești – Salvăm energia și Clima – s. Budești, mun. Chișinău

5.038 de locuitori, perioada de implementare: 2018-2020

Primăria

Primăria s. Budești (15 angajați)
str. Chișinău, nr. 131, mun. Chișinău, MD-4814
Tel.: +373 22 418 004; Fax: +373 22 418 001
budesti@gmail.com, www.budesti.md

Importanța și relevanța bunei practici pentru soluționarea problemelor cetățenilor

Protecția mediului înconjurător, conștientizarea și implicarea cetățenilor întru eficientizarea consumului de energie prin regenerarea surselor locale, cooperarea eforturilor întru diminuarea poluării mediului, rezultate din utilizarea energiei pentru activitatea umană, intensificarea rezistenței sale prin adaptarea la efectele schimbărilor climatice; optimizarea folosirii energiei termice și electrice; crearea unui mediu salubru și verde în localitate – această problemă este importantă și vizează pe toți cei de peste 5.038 de locuitori din Budești. Consecințele ignorării măsurilor de eficientizare a energiei durabile și climei sunt grave și duc la înrăutățirea calității vieții oamenilor, la micșorarea longevității și sănătății lor.

Descrierea practicii

Această practică a fost inițiată în anul 2018, beneficiarii săi fiind toți locuitorii satului Budești – peste 5.038 de cetățeni, mai ales copiii de vârstă preșcolară, școlară, tineri și maturi, personalul Grădiniței de copii, Centrului pentru copii și tineret, Căminului Cultural, Bibliotecii, Centrului de Sănătate, Liceului Teoretic Budești etc.

Pentru început, au fost organizate întâlniri cu grupuri de cetățeni, unde s-a discutat eventuala aderare a Primăriei la Convenția Primărilor privind Clima și Energia, s-au petrecut ședințe de lucru ale comisiilor pe domenii din Consiliul Local, au fost pregătite notele informative, proiectul de decizie, care a fost adoptat în unanimitate la 18.06.2018.

Ulterior, în conformitate cu Decizia nr. 4/4 din 28.06.2018, Consiliul sătesc Budești a decis aderarea localității la ”Convenția Primarilor privind Clima și Energia”, precum și cooperarea cu alte autorități publice în implementarea unor practici în vederea eficientizării consumului de energie și utilizării energiei regenerabile locale. Prin adoptarea acestei decizii, localitatea Budești s-a angajat în atingerea următoarelor obiective:

1. Reducerea emisiilor de CO_2 (eventual și reducerea altor gaze cu efect de seră) pe teritoriul localității cu cel puțin 40% până în 2030, prin îmbunătățirea eficienței energetice și printr-o utilizare sporită a surselor regenerabile de energie;
2. Intensificarea rezistenței sale prin adaptarea la efectele schimbărilor climatice.

Prin decizia Consiliului local 1/2 din 28.02.2019, a fost aprobat Planul de acțiuni privind energia durabilă și clima, după ce a urmat perioada 14-24 mai 2019, când s-au desfășurat acțiuni de sensibilizare a opiniei publice referitoare la eficientizarea consumului de energie, eficientizarea energiei durabile și climă.

Sătenii au luat cunoștință cu această informație și s-au încadrat să participe activ la salvarea energiei și climei pentru a servi exemplu și pentru alte comunități. În cadrul Săptămânii Energiei Durabile și Climei, în data de 24.05.2019, conform Planului de acțiuni aprobat prin Decizia Primarului din 14.05.2019, au fost desfășurate pe întreg teritoriul localității acțiuni de informare și conștientizare a necesității conservării energiei și micșorarea emisiilor de CO_2 în atmosferă. În

acțiunile date au fost implicați mai mulți actori din mediul asociativ, elevi voluntari din Liceul Teoretic Budești, care au mers cu informații spre cetățeni.

Au fost identificate surse pentru procurarea lămpilor LED, (surse din donații și din bugetul local), care au fost oferite gratis familiilor vulnerabile, vizitate în cadrul Săptămânii Europene a Energiei Durabile.

Conform Planului de Acțiuni, în 2019-2020, din surse proprii și buget municipal, în scopul optimizării cheltuielilor energiei termice și electrice au fost schimbate corpurile de iluminare cu lămpi de tip LED în clădirea Centrului pentru copii și tineret, Bibliotecii, a Căminului Cultural, au fost schimbate toate geamurile (97) clădirii Liceului Teoretic Budești. Au fost instalate corpuri de iluminare stradală în Parcul Central și la stadionul de mini fotbal.

În perioada 2018-2020 au fost plantați arbori și arbuști pe terenurile publice din apropierea râulețului Bălțata și afluenții săi (coada Râpei – Podul Înalt, din ambele părți ale traseului magistral M-5) pe o suprafață de 3 ha. Întru buna organizare și plantare a arborilor și arbuștilor, în această activitate au fost implicați sponsori și reprezentanți ai BC Victoriabank SA, participanți voluntari din mun. Chișinău, s. Budești, din organizații obștești.

Implicarea cetățenilor (tineri, lideri comunitari, funcționari publici, reprezentanții societății civile, mass-media etc.)

Pentru a transforma în realitate angajamentele reflectate în Convenția Primărilor, am implicat pe măsura cerințelor cetățenilor, funcționarii publici, activul din localitate, reprezentanții societății civile. În procesul de informare, au fost formate grupe de elevi din clasele gimnaziale, cu cea mai bună reușită la obiectele științele naturii și fizică. Cu aceste grupuri au fost organizate ore speciale de informare despre situația în localitate la zi, despre Planul de Acțiuni, despre metodele de eficientizare a Energiei și Climei. În aceste activități au fost implicați Consiliul Tinerilor, Direcția Liceului, Centrul pentru Copii și Tineret din localitate, Biblioteca, asistenți sociali, s-au identificat familiile numeroase și cele vulnerabile, pentru care au fost distribuite gratis lămpi LED de către grupurile de elevii voluntari. Lămpile au fost procurate de către un cetățean din localitate și donate APL pentru a fi distribuite după caz. Elevii au explicat eficacitatea acestora și necesitatea de a economisi energia electrică, termică, dar și salubrizarea spațiilor private și aferente gospodăriilor pentru a asigura curățenia și a proteja mediul înconjurător. Au fost organizate concursuri de desen pe hârtie și pe asfalt, cu tematica BUDEȘTI – SALVĂM ENERGIA ȘI CLIMA – Protejăm Mediul, Energia și Clima. Copiii care au participat la concurs au fost premiați de către APL cu rechizite școlare și dulciuri, și lămpi LED pentru familiile lor. În urma activității de informare pe paginile oficiale ale instituțiilor din localitate, sătenii au devenit mai economi referitor la consumul de energie, atât electrică, cât și termică, folosesc pentru încălzire surse alternative, schimbă iluminatul în interiorul caselor de locuit, termoizolează casele locative, schimbă geamurile și ușile de la încăperi. Pe rețelele de socializare și paginile oficiale web ale instituțiilor publice din localitate se publică informații referitor la proiectele APL Budești implementate recent în localitate referitoare la Climă și Energie.

Rezultatele și impactul bunei practici pentru comunitate/cetățeni

Rezultate cantitative:

În perioada 2018-2020 au fost donați și plantați peste 3.500 de arbori și arbuști pe o suprafață de 3 ha, terenuri proprietate publică Budești.

S-a efectuat schimbarea sistemului de iluminat stradal în Parcul Central, a Terenului de mini fotbal cu lămpi de tip LED în sumă de 83 mii lei (buget local).

Au fost instalate decorațiuni și a fost schimbat sistemul de iluminare pe interior al încăperilor din Centrul pentru Copii și Tineret, Căminul Cultural, Bibliotecă în sumă de 167 mii lei (buget local).

S-au procurat 100 de lămpi LED în sumă de 3.000 lei (donații), care au fost distribuite la 21 de familii vulnerabile cu mulți copii.

S-a desfășurat familiarizarea populației privind eficiența energetică în sectorul rezidențial, inclusiv

Bucureşti

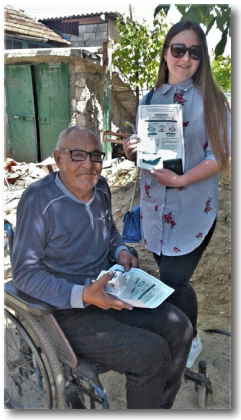

prin: broșuri și pliante informative, prin organizarea Săptămânii energiei Durabile, diseminarea informației pe rețelele de socializare; pentru a obține un impact indirect prin cultivarea eficienței energetice în comunitate și reducerea ulterioară a cel puțin 6 tone de CO_2 anual prin informarea și motivarea cetățenilor.

Rezultate și schimbări calitative:

Semnarea Convenției Primarilor, acțiunile de informare și conștientizare a necesității conservării energiei și micșorarea emisiilor de CO_2 în atmosferă, desfășurate în rândul populației cu implicarea tuturor instituțiilor publice din teritoriu, colaborarea cu mai multe organizații obștești la nivel național, care în perioada nominalizată ne-au oferit sprijin și ajutor în desfășurarea acțiunilor de plantare și înverzire a terenurilor degradate din spațiul public, au avut un impact enorm de pozitiv asupra schimbării mentalității și implicării voluntare a băștinașilor, celor maturi, copiilor și tinerilor în ce privește clima și energia, protecția mediului, implicarea personală, voluntară în amenajarea și crearea spațiilor de odihnă și agrement, în ridicarea nivelului calității vieții lor prin optimizarea cheltuielilor de energie termică și electrică în folosirea noilor metode de extragere a energiei regenerabile din resurse locale.

Diseminarea informației despre rezultatele bunei practici

Informațiile despre practica APL Budești în promovarea eficientei energetice și toate acțiunile întreprinse a fost reflectată, în primul rând, pe site-ul oficial al Primăriei Budești, dar și pe paginile web ale partenerilor implicați, în rețelele de socializare și în mass-media. Despre activitățile desfășurate și rezultatele proiectelor implementate în perioada 2018-2020 puteți găsi pe pagina www.budesti.md.

Costul / implicațiile financiare

- Bugetul administrației publice locale – în perioada 2018-2020 au fost valorificate surse financiare pentru iluminatul stradal, iluminatul decorativ, a încăperilor Centrului pentru Copii și Tineret Budești cu lămpi LED – 250 mii lei;
- Contribuția comunității – 3 mii lei (costul a 100 de lămpi LED);
- Donație – materialul săditor de peste 3.500 de arbori și arbuști, munca voluntară la pregătirea terenurilor pentru plantarea arborilor, arbuștilor, plantarea materialului săditor.

Durabilitatea

Odată cu aderarea la Convenția Primarilor (inițiativă europeană, prin care orașele și regiunile din Europa de Est se angajează benevol să reducă emisiile de CO_2 dincolo de ținta 30%), satul și APL Budești s-a angajat și urmează să realizeze prin implementarea Planului de Acțiuni privind energia durabilă și clima (PEEDC) angajamentul dat până în 2030, prin inventarul de referință să execute identificarea celor mai bune domenii de acțiune, precum și oportunitățile existente pentru realizarea țintei de reducere a CO_2, stabilite de către autoritatea locală. Toate strategiile implementate în comunitate (dezvoltarea infrastructurii, plantarea arborilor, protecția mediului) și în continuare vor fi corelate cu PAEDC. Aceasta va asigura durabilitatea Planului, care va fi consultat cât mai des de către reprezentanții APL, dar și de către cetățeni.

Lecții învățate

O componentă foarte importantă a practicii date sunt resursele umane. Numai o echipă de 2-3 oameni cu experiență și un salariu decent poate implementa măsurile expuse în Planul de acțiuni privind energia durabilă și clima. Echipa trebuie să fie competentă în atragerea investițiilor și implementarea ulterioară a proiectelor. Până în prezent, cu eforturi titanice, cu resursele modeste de care dispune, conducerea APL Budești implementează cu succes PAEDC.

Rolul conducerii APL este de a pune prioritate la implementarea măsurilor expuse în plan, dar și alegerea direcțiilor prioritare, reieșind din situația politică și socială în întregime pe țară.

Lucrări civile la Liceul Teoretic "Mihai Eminescu" din mun. Strășeni – mun. Strășeni

20.800 de locuitori, perioada de implementare: 19 septembrie 2019-12 octombrie 2020

Primăria

Primăria mun. Strășeni (26 de angajați)
str. M. Eminescu, nr. 32, mun. Strășeni, MD-3701
Tel./Fax: +373 237 22989
primaria.straseni11@gmail.com, http://www.straseni.md/

Importanța și relevanța bunei practici pentru soluționarea problemelor cetățenilor

IP Liceul Teoretic "M. Eminescu" din municipiul Strășeni a fost selectat, pe lângă alte 15 instituții din republică, pentru a fi renovat din contul Proiectului Reforma Învățământului în Moldova, finanțat de Banca Mondială, care prevedea renovarea și modernizarea școlilor de circumscripție prin finanțare nerambursabilă pentru implementarea acestuia.

Până la realizarea lucrărilor, unul din blocurile instituției era conservat, în stare de degradare, din anii 1990. Procesul de învățământ se desfășura în încăperi cu umiditate sporită, mucegai, cu suprafețe mai mici față de prevederile normativelor în vigoare. În instituție nu erau condiții conforme pentru copiii cu cerințe educaționale speciale.

Bugetul auster al instituției, dar și al municipiului Strășeni nu permitea executarea lucrărilor de reabilitare a infrastructurii educaționale.

După implementarea proiectului, clădirea „a îmbrăcat straie noi", iar prin eficientizarea termică a pereților, acoperișului, subsolului și a soclului este minimizată pierderea de căldură. O trăsătură distinctivă a acestui proiect este utilizarea materialelor de calitate înaltă și celor mai bune practici privind izolarea termică a clădirilor. Astfel, la pereți și acoperiș s-a aplicat vată minerală, tip „ROCWOOL" cu Y nu mai mică de 135kg/m^3, gr.=100 mm/ lipită pe clei. Acest lucru va reduce semnificativ cantitatea energiei termice necesare pentru menținerea unei temperaturi confortabile în clădire și adaptarea mai bună la schimbările climatice.

Economiile preconizate de energie termică, ca urmare a acestor măsuri realizate la instituția sus-numită, sunt de cca 30-40%. Proiectul va avea și un efect pozitiv asupra mediului, care constă în reducerea nivelului de emisii de CO_2 în atmosferă cu cca 300 de tone anual.

Au fost amenajate accesele și blocurile sanitare pentru copii cu cerințe educaționale speciale, inclusiv un element inovator, intrarea în instituție, cu un sistem de încălzire pe perioada rece a anului, pentru a asigura securitatea și confortul elevilor și profesorilor din cadrul instituției.

Costul total al investiției pentru Lucrările civile la Liceul Teoretic "Mihai Eminescu" din mun. Strășeni este de 12,23 milioane lei.

Aceste lucrări de renovare și reabilitare termică vor îmbunătăți calitatea vieții pentru mai mult de 1.000 de elevi, precum și pentru profesori și cetățeni, în general. Măsurile de eficiență energetică vor oferi un confort mai bun copiilor, precum și vor economisi resurse economice importante, contribuind în același timp la abordarea schimbărilor climatice.

Descrierea practicii

Lucrările de reparație capitală a edificiilor LT "Mihai Eminescu" din municipiul Strășeni au fost executate în baza Acordului contractual între Primăria municipiului Strășeni, Liceul Teoretic "Mihai Eminescu" și Compania S.C. "PRESTIGIU-AZ", semnat la 20 septembrie 2019.

Au fost executate lucrări de reparație capitală a 2 blocuri (C și D), termoizolarea a 3 blocuri, reparația acoperișului la 3 blocuri și trei galerii. Totodată, reparația capitală a rețelelor termice, electrice, a sistemului de ventilare (blocurilor A și B), construcția gardului și amenajarea parțială a teritoriului.

Proiectul respectiv este parte a Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și Asociația Internațională pentru Dezvoltare, Fondul de Investiții Sociale din Moldova fiind abilitat pentru implementarea proiectului „Reforma Învățământului în Moldova", în conformitate cu regulile Băncii Mondiale.

În cadrul practicii, au fost realizate următoarele activități:

Au fost efectuate lucrări de demolare a acoperișurilor din foi de ardezie, ferestrelor, sistemului de încălzire, reparația capitală a pereților, podurilor și podelelor, coridoarelor, blocurilor sanitare, în șase blocuri ale instituției ("A" - "C" și "C1" - "D" și "D1").

S-au efectuat lucrări de restabilire a acoperișului cu montarea țiglei din metal, reparația pereților interiori, instalarea sistemului de încălzire în exterior și interior, de apeduct cu dozatoare cu apă rece și caldă – încălzitor de apă de 80 de litre, canalizare în blocurile sanitare și asigurarea lor cu instalații sanitare necesare, inclusiv pentru persoane cu dizabilități fizice, organizarea scurgerilor în podea pentru toate blocurile sanitare și montarea unui sistem de ventilație (blocul "C" și "D"). S-au montat tavane noi, uși și geamuri din PVC în sălile de clase, uși din lemn, linoleum, holurile din plăci de ceramică. Fațada edificiului a șase blocuri s-a termoizolat cu vată minerală, cu construcția unei pante de acces la două blocuri (blocul "C" și "D").

Teritoriul adiacent a fost amenajat, a fost instalat pavaj, gard din metal și 4 porți.

A fost realizată reconstrucția acoperișului, replanificarea parțială a încăperilor cu amenajarea grupurilor sanitare, înlocuirea rețelelor inginerești interioare și a tâmplăriei (blocurile C, D), renovarea finisajelor interioare, termoizolarea pereților exteriori, amenajarea căilor de acces pentru persoanele cu dizabilități.

În cadrul IP Liceul Teoretic "M. Eminescu" din municipiul Strășeni sunt instituționalizați 1.000 de elevi cu vârsta cuprinsă între 7-19 ani și 98 de angajați.

Implicarea cetățenilor (tineri, lideri comunitari, funcționari publici, reprezentanții societății civile, mass-media etc.)

Până la demararea proiectului, au fost desfășurate adunări cu părinții copiilor ce frecventează instituția și cu toți angajații. A fost comunicat despre etapele, implicarea, regulile de securitate, impactul, beneficiul pentru întreaga comunitate.

În cadrul proiectului au avut loc consultări publice privind impactul asupra mediul înainte de începerea lucrărilor de construcție, unde au fost invitați tineri, părinți, angajați din cadrul liceului, funcționari publici, reprezentanți ai societății civile.

Pe parcursul procesului de evaluare a impactului asupra mediului, Primăria municipiului Strășeni a consultat toate părțile interesate, inclusiv grupurile interesate de proiect și organizațiile non-guvernamentale locale privind aspectele de mediu și sociale ale proiectului, și a luat în considerație punctele lor de vedere. Pentru consultări, Expertul de mediu FISM a oferit materiale relevante în timp util, înainte de consultări și într-o formă și limbaj accesibil grupurilor care au fost consultate. Raportul privind evaluarea impactului asupra mediului a fost făcut public persoanelor interesate de proiect și organizațiilor non-guvernamentale locale.

Consultările publice au avut ca scop evaluarea condițiilor de bază, specifice mediului natural și antropic din aria de implementare a proiectului; identificarea impactului potențial al activităților și proceselor din proiect asupra componentelor de mediu și securității umane – prin respectarea standardelor și cerințelor din domeniu; și dezvoltarea planului de prevenire, evitare/minimizare și monitorizare a impactului activităților proiectului asupra mediului, în contextul obiectivelor de dezvoltare durabilă.

În cadrul Săptămânii Energiei 2020, a fost lansat concursul „Tur virtual în localitatea ta", în

care primarii sau alți lideri locali au realizat o excursie online prin localitate. Municipiul Strășeni, în persoana Dnei primar, a prezentat secvențe video de la IP Liceul ”M. Eminescu” din municipiul Strășeni. Excursiile virtuale au fost difuzate în săptămâna 22-26 iunie 2020 în cadrul Săptămânii UE a Energiei Durabile (EUSEW). Turul virtual a fost postat atât pe pagina facebook a Primăriei Strășeni, cât și pe pagina facebook a CoM East https://www.facebook.com/watch/?v=260385108581401

Rezultatele și impactul bunei practici pentru comunitate/cetățeni

Rezultate cantitative:

- 2.827,6 m^2 de acoperiș din țiglă metalică reabilitat;
- fațada edificiului a 6 blocuri cu vată minerală termoizolată;
- 428,68 m^2 de blocuri de fereastră din profil metaloplastic cu 5 camere clasa ”A” montat;
- 12,58 m^2 de uși exterioare din PVC termoizolate cu geam dublu termopan cu 5 camere montate;
- 21,72 m^2 de uși de metal termoizolat cu protecție anti incendiară EL-30 montate;
- 28,14 m^2 de blocuri de uși interioare din profil de aluminiu montate;
- 37,80 m^2 de blocuri de uși interioare din lemn masiv calitate superioară montate;
- 20,52 m^2 de vitralii, inclusiv blocuri de uși din metaloplastic cu 5 camere montate;
- 94,35 m^2 de tavane suspendate tip AMSTRONG gr12 instalate;
- 2.787, 8 m^2 de suprafață de fațadă cu plăci de vată minerală de tip ROCWOOL termoizolată;
- 681,62 m^2 de soclu cu piatră artificială de tip ”Cosăuți” placat;
- 415,3 m^2 de pereu betonat;
- 1.397 m.l. de rețele magistrale de încălzire din țevi de oțel înlocuite;
- 2 boilere cu vol. 1000 litri cu ten electric tip OKS 1000 NTR THERMONA montate;
- 2 pompe tip UPS montate;
- 323 de seturi de calorifere din oțel KORADO tip 22 montate;
- 388 de lămpi luminiscente OPL/S înlocuite în cadrul reabilitării rețelelor și echipamentului electric interior;
- 86 de detectoare termice și alarmă la fum a utilajului de semnalizare incendiară instalate;
- 8 grupuri sanitare cu echipamente noi și sisteme de ventilare reabilitate;
- 50,78 m^2 de pardoseli calde la scările de la intrarea principală instalate.

Rezultate și schimbări calitative:

- lucrări de substituire a acoperișurilor din foi de ardezie, interzise la moment, pe foi de țiglă metalică, conform standardelor;
- renovarea sistemului de încălzire;
- reparația capitală a pereților, podurilor și podelelor, coridoarelor, blocurilor sanitare, în 6 blocuri ale instituției (”A”- ”C” și ”C1” - ”D” și ”D1”);
- reparația pereților interiori;
- instalarea sistemului de încălzire în exterior și interior, de apeduct cu dozatoare cu apă rece și caldă – încălzitor de apă de 80 de litri, canalizare în blocurile sanitare și asigurarea lor cu instalații sanitare necesare, inclusiv pentru persoane cu dizabilități;
- organizarea scurgerilor în podea pentru toate blocurile sanitare și montarea unui sistem de ventilație (blocul ”C” și ”D”);
- instalarea panourilor de dirijare și semnalizare, complet echipamente a mijloacelor de

automatizare a sistemului de încălzire și ventilare;

- cca 300 de tone anual de reducere a nivelului de emisii de CO_2 în atmosferă;
- cca 30-40% economii preconizate de energie termică.

Diseminarea informației despre rezultatele bunei practici

Procesul de creștere și dezvoltare continuă a localității este generat de comunicarea strânsă dintre administrația publică locală și cetățeni prin: adunări sectoriale, chestionări, sondaje online și participări la ședințe tematice deschise. Acesta este un proces de identificare în comun a problemelor stringente și de împărtășire a unor scopuri, obiective și acțiuni concrete.

Pentru asigurarea vizibilității proiectului, progresul implementării, produsele și rezultatele acestuia, au fost mediatizate toate activitățile prin intermediul site-lui oficial al Primăriei mun. Strășeni http://www.straseni.md/, site-lui oficial al IP Liceul Teoretic ”M. Eminescu” din mun. Strășeni http://lteminescustraseni.educ.md/, paginile Facebook https://www.facebook.com/LiceulTeoreticMihaiEminescuStraseniRM, https://www.facebook.com/PrimariaStraseni.

Costul / implicațiile financiare

- Bugetul administrației publice locale – 800 mii lei;
- Contribuția comunității – implicarea voluntară în lucrări fizice;
- Grant (uri) – 12,23 milioane lei.

Durabilitatea

- Asigurarea unui mod sănătos în procesul de educare a tinerei generații, inclusiv pentru copiii cu cerințe educaționale speciale;
- Eficientizarea consumului de energie, valorificarea eficientă a resurselor financiare;
- Protecția mediului ambiant;
- Promovarea culturii de mediu și eficiență energetică în rândurile locuitorilor municipiului Strășeni.

Lecții învățate

Investind în educație, investim în viitorul nostru.

Dacă dorim o generație sănătoasă, trebuie să investim în infrastructura de educație, să creăm condițiile necesare pentru desfășurarea procesului de învățământ.

Implementarea cu succes depinde de buna colaborare între toate autoritățile: centrale, de nivelul întâi, doi, antreprenori, părinți, Agenția de implementare.

Creând condițiile necesare, instituția devine una atractivă, modernizată, elevii și profesorii rămân în comunitate, se reduce procesul migrațional.

Implicarea societății civile în procesul de planificare este importantă pentru asigurarea transparenței acestuia, creșterea accesului la informație și îmbunătățirea oportunităților cetățenilor de a participa la procesele de planificare și de luare a deciziilor.

Pentru a crește implicarea cetățenească este nevoie de exemple reale ale rezultatelor obținute în urma implicării cetățenilor, pentru a arăta cum aceștia pot influența situația la nivel local.

Ceea ce ține de eficiența energetică, aceasta ar trebui folosită și ca măsură de diminuare a sărăciei energetice, iar consumatorii ar trebui să fie informați atât cu privire la beneficiile creșterii eficienței energetice, cât și despre crearea condițiilor optime tuturor elevilor, inclusiv celor cu dizabilități.

Reabilitarea sistemului de iluminare din Gimnaziul "V. Alecsandri", or. Mărculești – un pas spre sănătatea copiilor (REAL) – or. Mărculești, r-nul Florești

2.050 de locuitori, perioada de implementare: august 2020 – august 2021

Primăria

Primăria or. Mărculești (16 angajați)
str. Ștefan cel Mare, nr. 54, or. Mărculești, r-nul Florești
tel./Fax: +373 250 45218
scoalamarculesti@mail.ru, scoalamarculesti.info

Importanța și relevanța bunei practici pentru soluționarea problemelor cetățenilor

Școala joacă un rol important și unic în societate și în viața fiecărei persoane. Aici, comunitatea școlară studiază, comunică și se formează ca personalitate. Condițiile optime ca iluminarea în instituțiile de învățământ au o importanță deosebită. Potrivit experților, iluminarea scăzută, lămpile învechite, lumina slabă afectează negativ vederea elevilor. În urma analizei datelor oferite de către Centrul de Sănătate Publică Mărculești, am constatat că în mediu 23% din numărul elevilor școlilor: Gimnaziul "V. Alecsandri", or. Mărculești; Gimnaziul "E. Popescu", s. Băhrinești, Gimnaziul Prajila și Școala Primară Lunga suferă de boli oculare, o cauză majoră fiind iluminarea slabă din sălile de clasă, mai ales că elevii își petrec circa 8 ore zilnic în școală. Situația cea mai gravă este în Gimnaziul "V. Alecsandri", or. Mărculești, unde își fac studiile elevii din 5 localități: or. Mărculești, s. Mărculești, s. Lunga, s. Băhrinești, s. Prajila. S-a constatat, că aici sistemul electric este învechit (din a.1967), uzat și deseori apar scurtcircuitări în rețea din cauza stării precare. În anul 2017, în urma defecțiunilor tehnice ale rețelei electrice din instituție au fost electrocutate mai multe persoane, iar inspecția de stat din a.2019 a constatat mai multe nereguli în rețea.

Totodată, prin reabilitarea sistemului electric și trecerea de la sistemul cu becuri incandescente la becurile LED, cheltuielile pentru electricitate se vor diminua cu 15%. În școală funcționează peste 560 de becuri, care însă nu au o luminozitate eficientă pentru sănătatea elevilor. Prin intermediul Proiectului REAL, au fost îmbunătățite condițiile de studiu cu 40% și, respectiv, se reduce și numărul elevilor afectați de boli oculare. De asemenea, a sporit gradul de implicare al părinților, elevilor, locuitorilor celor 5 localități în procesul decizional de planificare și monitorizare a Eficienței Energetice și Mediu din cele 4 școli ale zonei Mărculești.

În parteneriat cu Consiliul Raional Florești, Direcția Generală Educație Florești, Centrul Medicilor de Sănătate Mărculești, Primăria Mărculești, Gimnaziul "V. Alecsandri", or. Mărculești, Gimnaziul "E. Popescu", s. Băhrinești, Gimnaziul Prajila, Școala Primară Lunga, au fost analizate Planificările strategice ale instituțiilor școlare și, în comun cu elevii, părinții, pedagogii și experții în domeniu, vom efectua modificările necesare pentru a îmbunătăți serviciile publice. În cadrul lecțiilor tematice, concursurilor de desene, proiectelor și flashmobului "Activi pentru Eficiența Energetică și Mediu!", au fost informați elevii din cele 4 școli, în total 624 elevi, despre eficiența energetică și modalitățile de păstrare a energiei. Copii vor difuza informația primită părinților, buneilor, despre sprijinul Uniunii Europene în implementarea Proiectului REAL.

Pe parcursul reabilitării sistemului de iluminare din Gimnaziul Mărculești, grupul format din părinți, elevi, reprezentanți ai Consiliului Raional Florești (CRF), Direcția Generală Educație Florești (DGEF), Primăria Mărculești, a supravegheat procedura de achiziții și efectuare a lucrărilor. Astfel, prin diverse activități preconizate, cetățenii au contribuit la îmbunătățirea

condițiilor de studiu sănătos în școală, totodată conștientizând că ei pot contribui la îmbunătățirea prestării serviciilor publice și rezolva probleme de mediu aferente.

Scopul proiectului a fost îmbunătățirea calității mediului educațional pentru elevii din Gimnaziul "V. Alecsandri", or. Florești, prin reabilitarea sistemului energetic, utilizând tehnologiile energo-eficiente.

Descrierea practicii

Realizarea acestei practici, extrem de importante pentru menținerea sănătății copiilor, a implicat comunitatea locală din cele 5 localități: or. Mărculești, s. Mărculești, s. Lunga, s. Băhrinești, s. Prajila într-un șir de activități:

- Directorii de grădinițe, școli, reprezentanți ai APL au fost instruiți să elaboreze, analizeze, reactualizeze un plan strategic cu includerea domeniului eficienței energetice și mediului.
- Elevilor din cele patru instituții de învățământ din zonă li s-au format abilități în domeniul eficienței energetice și mediu; aceștia au plantat pomi, au construit machete ale caselor eficiente energetic, au confecționat și distribuit pliante prin localități, au confecționat "Cutii Magice" pentru adunarea maculaturii.
- A fost reabilitat sistemul energetic din Gimnaziul "V. Alecsandri", or. Mărculești, a fost schimbată rețeaua de asigurare cu curent electric, instalate corpuri de iluminat LED, panouri de distribuție etc.
- Elevilor au fost livrate instruiri utile cu privire la modul sănătos de viață și metode de fortificare a vederii de către specialiști în domeniu, medici, asistente medicale.
- Au fost elaborate planuri de acțiune pentru Campania „Acționez eficient/ Reduc eficient", în comun cu APL-uri, AO a Părinților în Sprijinul Învățământului, AO PRO Cooperare Băhrinești, școlile din zonă, consiliile elevilor etc.

Beneficiarii direcți sunt:

- 30 de elevi cu vârsta de 10-16 ani, inclusiv 2 cu dizabilități fizice, din Gimnaziul "V. Alecsandri", or. Mărculești;
- 30 de elevi cu vârsta de 10-16 ani, inclusiv 2 cu dizabilități fizice, din Gimnaziul „E. Popescu", s. Băhrinești;
- 30 de elevi cu vârsta de 10-16 ani, inclusiv 2 cu dizabilități fizice, din Gimnaziul Prajila;
- 30 de elevi cu vârsta de 7-11 ani din Școala Primară Lunga;
- 5 părinți ai elevilor din Gimnaziul „V. Alecsandri", or. Mărculești;
- 5 părinți ai elevilor din Gimnaziul „,E. Popescu", s. Băhrinești;
- 5 părinți ai elevilor din Gimnaziul Prajila;
- 5 părinți ai elevilor din Școala Primară Lunga;
- 5 cadre didactice din Gimnaziul „V. Alecsandri", or. Mărculești;
- 5 cadre didactice din Gimnaziul „E. Popescu", s. Băhrinești;
- 5 cadre didactice din Gimnaziul Prajila;
- 5 cadre didactice din Școala Primară Lunga.

Beneficiari indirecți:

- Reprezentanți ai Consiliului Raional Florești;
- Reprezentanți ai Direcției Generale Educație Florești;
- Membri ai APL Mărculești;
- Membri ai Centrului de Sănătate Mărculești;
- Locuitorii celor 5 localități: or. Mărculești, s. Mărculești, s. Lunga, s. Băhrinești, s. Prajila.

Au fost realizate următoarele activități:

- Lucrări de reabilitare a sistemului de iluminare din Gimnaziul „V. Alecsandri”, or. Mărculești. A fost creat un grup de lucru din părinți, profesori și elevi, alături de specialiști de rigoare, care au supravegheat procedura de achiziții publice, alegere a firmei prestatoare de servicii, îndeplinirea calitativă și în timp a lucrărilor de instalare a rețelei de electricitate cu instalarea corpurilor de iluminat de tip LED.
- Traininguri cu tematica „Metode de fortificare a sănătății” cu 120 de elevi. A avut loc informarea despre: alimentarea sănătoasă, exerciții fizice, exerciții pentru ochi, poziția corectă în timpul scrisului și cititului, folosirea corectă a tehnologiilor, timp de muncă și de odihnă. Au fost activități de instruire a elevilor, părinților, cadrelor didactice în domeniul eficienței energetice, mediului și sănătății.
- Ședințe de analiză a Planurilor Strategice cu privire la eficiența energetică în 4 școli: or. Mărculești, s. Băhrinești, s. Prajila, s. Lunga; în incinta Gimnaziului “V. Alecsandri”, or. Mărculești; total participanți – 60 de persoane (număr proporțional de părinți, pedagogi și elevi). Participanții au fost instruiți în domeniul analizei unui plan strategic și modalitățile de economisire a energiei în clădirile publice, cu atenționare la sănătatea copiilor.
- Traininguri tematice „Cum pot eu contribui la eficiența energetică și mediu”, desfășurate în cele 4 școli sus-numite. Elevii, în baza celor învățate, au elaborat proiecte de creativitate „Păstrăm Energia, acționând Inteligent!” – pliante, machete, schițe etc. ale unei case a viitorului din perspectiva eficienței energetice și mediului. Lucrările vor fi prezentate în cadrul unui Iarmaroc, ce va avea loc la etapa de totalizare a proiectului REAL. Elevii au elaborat reguli ce au menirea de a păstra curățenia; ei vor participa la acțiuni de salubrizare a localităților unde locuiesc.
- Concurs republican de desen “Eficiența Energetică prin ochi de copii”.
- Flashmobul „Activi pentru Eficiența Energetică” în centrul or. Mărculești, cu participarea a 50 de elevi cu vârsta de 10-16 ani. Activitatea a avut drept scop sensibilizarea întregii populații despre problemele de mediu din perioada contemporană, inclusiv prin distribuirea pliantelor despre proiectul susținut de UE, participarea mass-media la eveniment și publicarea unui articol în ziarul regional „Ziarul Nostru”.

Implicarea cetățenilor (tineri, lideri comunitari, funcționari publici, reprezentanții societății civile, mass-media etc.)

Elevii, părinții, reprezentanți ai APL, ai instituțiilor publice au fost incluși în grupul de lucru pentru achizițiile publice. Ei au monitorizat desfășurarea procedurilor de selectare a agentului economic pentru efectuarea lucrărilor la rețeaua energetică; au fost prezenți pe parcursul derulării lucrărilor și au monitorizat situația. Expertul tehnic a fost selectat din rândul părinților. Primarii localităților au participat la traininguri privind elaborarea planurilor strategice.

Rezultatele și impactul bunei practici pentru comunitate/cetățeni

Rezultate cantitative:

- Îmbunătățirea condițiilor de studiu cu 30% pentru elevii din cele 5 localități: or. Mărculești, s. Mărculești, s. Lunga, s. Băhrinești, s. Prajila, care își fac studiile în Gimnaziul “V. Alecsandri”, or. Mărculești;
- Micșorarea cu 15% a cheltuielilor pentru agentul energetic din Gimnaziul „V. Alecsandri”, or. Mărculești;
- 4 Planuri strategice reactualizate cu capitole despre eficiența energetică și mediu;
- Implicarea mai activă în viața școlilor și a comunității a peste 50% din părinți, bunei, tutori;
- Creșterea gradului de responsabilizare a elevilor față de propria școală și comunitate prin soluționarea unor probleme identificate chiar de ei;
- Organizarea unor activități și evenimente locale de ecologizare (plantări de copaci, colectare deșeuri);

- Peste 120 de elevi care au dobândit cunoștințe despre eficiență energetică și mediu, necesare pentru a lansa un proiect ecologic;
- A crescut nivelul de cunoștințe și competențe în rândul a 20 de profesori (competențe de predare în domeniul eficienței energetice și mediului) și 120 de elevi din 4 școli/ 5 localități care au primit gratuit suport didactic și training, respectiv manuale și program interactiv de învățare în clasă;
- Cooperarea, interacțiunea, organizarea și participarea la activitățile sociale.

Rezultate și schimbări calitative:

- Învățarea a depășit granițele școlii și a fost transmisă și către familie;
- Dezvoltarea deprinderilor de cooperare și comunicare;
- Cunoașterea de către elevi a unor concepții de bază: eficiență energetică și mediu, reciclare, procesare, asanare etc.;
- Cunoașterea metodelor de fortificare a sănătății proprii;
- Capacitatea de a asculta opiniile celorlalți, de a-și exprima și argumenta propriile opinii;
- Promovarea unui mod de viață ecologic;
- Preocuparea pentru dezvoltarea personală și pentru schimbările sociale benefice pentru semeni;
- Interes față de viața comunității, voluntariat ecologic.

Diseminarea informației despre rezultatele bunei practici

- Plasarea periodică a informației pe site-ul www scoalamarculesti.eu; facebook liceul Vasile Alecsandri or. Mărculești, canal YOUTUBE: școala Mărculești;
- Articole în ziarul raional "Actualități Floreștene" și „Ziarul Nostru" etc.;
- Interviuri la posturi de televiziune din republică;
- Editarea și răspândirea buletinelor informative despre acțiunile întreprinse;
- Amplasarea panourilor informative în cele 4 instituții publice: Gimnaziul "V. Alecsandri", Gimnaziul "E. Popescu", Bărhinești, Gimnaziul Prajila, Școala Primară Lunga;
- Împărtășirea bunelor practici cu alte asociații obștești din regiunea de Nord.

Costul / implicațiile financiare

- Grant UE și GIZ – 389.990 lei (partea tehnică – 192.600 lei; pentru activități – 297.390 lei);
- Contribuția Consiliului Raional Florești – 14.600 lei.

Durabilitatea

Proiectul va continua din resursele financiare ale AOPSÎ și Primăria or. Mărculești; din surse financiare atrase prin alte proiecte extrabugetare; resursele umane (cadre didactice).

Vor derula următoarele etape în educația eficienței energetice și mediului:

- Modulul ecologic "Devenim voluntari pentru un oraș mai verde și curat" – anul 2021-2022;
- Modulul cultural "Teatrul social al ecologiștilor", având drept scop atragerea elevilor, părinților și pedagogilor în activități ecologico-culturale, alături de elevii din gimnaziile sus-numite. Se vor organiza spectacole, acțiuni de voluntariat de asanare; participări la festivalurile locale și regionale.

Sistemul energetic din Gimnaziul „V. Alecsandri" va rămâne în gestiunea Administrației instituției și Consiliului Raional Florești.

Lecții învățate

Am înțeles, pe bune, că orice activitate, campanie, acțiune este bine să fie planificată din timp. Pentru a implica cât mai multă lume, sunt necesare interacționarea și discuțiile pe marginea problemelor și soluțiilor. Un impediment întâmpinat a fost situația pandemică, care a impus limitarea în acțiunile tete-a-tete. Multe dintre ele au fost trecute în spațiul online și rezultatele au fost mai mici decât am preconizat.

Înlocuirea ferestrelor și ușilor și instalarea unui nou sistem de încălzire în grădinița nr. 7 – mun. Ceadîr-Lunga, UTA Gagauzia

19.300 de locuitori, perioada de implementare: 2019

Primăria

Primăria mun. Ceadîr-Lunga (60 de angajați)
str. Lenin, nr. 91, mun. Ceadîr-Lunga, MD-6101
Tel.: +373 291 22509, fax: +373 291 22504
primaria.ceadirlunga@gmail.com, www.ceadir-lunga.md

Importanța și relevanța bunei practici pentru soluționarea problemelor cetățenilor

Principala problemă a lipsei de noi ferestre, uși și sisteme de încălzire a dus la faptul că grădinițele beneficiare ale acestei practici nu aveau condițiile necesare pentru a oferi servicii educaționale de calitate copiilor, ceea ce a dus și la costuri ridicate de energie și emisii de CO2. Această problemă a afectat direct pe toți cei ce frecventau aceste grădinițe și personalul lor, 450 de persoane, precum și indirect locuitorii municipiului.

Descrierea practicii

Acest proiect a îmbunătățit calitatea serviciilor educaționale oferite și a îmbunătățit condițiile de ședere a copiilor în instituțiile preșcolare. Principalele activități ale proiectului au fost înlocuirea ferestrelor și ușilor și înlocuirea sistemului de încălzire pentru Grădinițele nr. 1 și nr. 7 din orașul Ceadîr-Lunga. Aceste acțiuni au contribuit la reducerea emisiilor de CO_2 și a costurilor de energie, precum și la îmbunătățirea eficienței energetice nu numai pentru clădirea în sine, ci și pentru municipalitate în ansamblu.

Aceste acțiuni au fost implementate în 2019, beneficiarii direcți fiind copiii și angajații acestor grădinițe, în număr total de 450 de persoane.

Activitățile principale au fost înlocuirea buclelor și ușilor din Grădinița nr. 1 și înlocuirea sistemului de încălzire în Grădinița nr. 7.

Rezultatele și impactul bunei practici pentru comunitate/cetățeni

Rezultate cantitative:

- Emisii reduse de CO_2 – 4,2 tone;
- Economii de energie – de 3,3 MWh;
- 450 de persoane, în majoritate copii, au beneficiat de condiții mai bune, mai eficiente, mai sănătoase și confortabile.

Rezultate și schimbări calitative:

- Reducerea emisiilor de CO_2;
- Îmbunătățirea eficienței energetice a sediilor, implicit și a municipiului;
- Costuri reduse pentru energia consumată.

Diseminarea informației despre rezultatele bunei practici

Toate informațiile au fost postate și pe portalurile de informații ale municipiului Ceadîr-Lunga. De asemenea, au fost prezentate și în Buletinul informativ trimestrial.

Costul / implicațiile financiare

- Bugetul administrației publice locale – 600 mii lei.

Durabilitatea

Pentru sustenabilitatea acestor acțiuni, Primăria efectuează o analiză anuală a consumului de energie și verifică datele instituțiilor pentru a preveni și elimina problemele apărute.

Lecții învățate

- Inițiativa trebuie introdusă în fiecare clădire municipală;
- Îmbunătățirea calității serviciilor educaționale crește atractivitatea întregii municipalități.

Sporirea eficienței energetice a Liceului Teoretic „Constantin Spătaru” din orașul Leova – or. Leova

9.557 de locuitori, perioada de implementare: 2020-2021

Primăria

Primăria or. Leova (24 de angajați)
str. Unirii nr. 22, or. Leova, MD-6301
Tel.: +373 263 22206, Fax: +373 263 22763
leovaprimaria@gmail.com, www.primarialeova.md

Importanța și relevanța bunei practici pentru soluționarea problemelor cetățenilor

Complexul de blocuri al liceului a fost construit într-o perioadă în care nu existau criterii de economisire a energiei. Reducerea costurilor anuale prin micșorarea temperaturii interioare, lipsa sistemelor de ventilație, micșorarea perioadei de încălzire, respectiv degradarea clădirii, toate au condus la un nivel scăzut de confort pentru utilizatori. Probleme cu care s-a confruntat instituția de învățământ au fost: acoperișul avariat, pereții îmbibați cu apă, încăperi afectate de mucegai, starea tehnică a ferestrelor proastă, cantitatea disponibilă de apă menajeră caldă limitată, condiții igienico-sanitare precare.

Prin acest proiect s-au urmărit următoarele obiective: reducerea costurilor pentru energie prin sporirea eficienței energetice în cadrul instituției; îmbunătățirea confortului termic al utilizatorilor clădirii (temperatura interioară corespunzătoare, ventilație); reducerea impactului asupra mediului (emisiile de CO_2).

De această problemă au fost afectate circa 640 de persoane, printre care elevi, profesori și personal auxiliar.

Dacă nu ar fi fost soluționată problema, n continuare ar fi fost înregistrate:

- Costuri ridicate de energie;
- Consum mare de energie;
- Lipsa valorificării surselor alternative de energie;
- Condiții inferioare de studii și confort.

Descrierea practicii

Până în prezent, clădirea liceului se încălzea de la o centrală termică la biomasă, dar randamentul nu era cel așteptat. Anual se cheltuia cca 0,5 milioane de lei pentru încălzirea clădirii. Managementul energetic, care va fi modernizat în cadrul proiectului UE, va asigura o economie, potrivit calculelor, a cca 60% din consumul energiei termice și electrice. Clădirea liceului se izolează termic total pe exterior cu vată minerală, care este rezistentă la incendiu și asigură randament înalt de izolare. Se vor amplasa pe acoperiș baterii solare, ca surse regenerabile de energie, care vor asigura o parte din consumul energiei electrice a liceului, iar în perioada de vară chiar va reuși să vândă o parte din energie altor consumatori.

Clădirea Liceului Teoretic „Constantin Spătaru” din orașul Leova va fi eficientizată energetic în cadrul proiectului investițional în valoare de peste 2,6 milioane de euro, implementat de Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Sud și Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), cu suportul Uniunii Europene. Ca urmare a investiției, instituția de învățământ va arăta ca nouă și va servi drept model pentru toate liceele din țară.

Practica a fost inițiată în 2014. În februarie 2014, Consiliul Regional pentru Dezvoltare Sud a aprobat Programul Regional Sectorial în Eficiență Energetică (clădiri publice). Programul avea

ca obiectiv reducea consumului de energie prin reabilitarea termică a 10% din clădirile publice renovate în Regiunea de Dezvoltare Sud până în 2020. În cadrul unui proces amplu și participativ de identificare, desfășurat de către APL-uri, Grupul de Lucru Regional Sectorial 1 și Comisia Interministerială 2 a identificat instituția publică Liceul Teoretic „Constantin Spătaru" din orașul Leova ca un proiect prioritar pentru elaborarea unui proiect de renovare termică.

Beneficiarii proiectului de renovare a instituției publice de învățământ sunt peste 640 de elevi din mai multe localități ale raionului, profesori și personal auxiliar, care își fac studiile și activează în cadrul instituției respective, și vor beneficia de condiții de educație îmbunătățite și de un mediu de studii confortabil.

Principalele activități în cadrul proiectului sunt:

- Renovarea termică a tuturor pereților exteriori, cu plăci de izolare de 12 cm din vată minerală bazaltică. Suprafața izolată a pereților constituie aproximativ 5.029 m²;
- Reconstruirea și reinstalarea tuturor copertinelor înlăturate;
- Înlocuirea tuturor ferestrelor/ușilor existente (valoarea U<1,3 W/(m²K)). Suprafața ferestrelor/ușilor înlocuite: 1.349 m²;
- Renovarea acoperișurilor plate. Suprafața izolatã: aproximativ 4.108 m²;
- Izolarea termică a plafoanelor subsolului cu plăci de izolare de 12 cm. Suprafața izolatã: aproximativ 2.564 m²;
- Instalarea sistemelor de ventilație (sistem centralizat pentru bucătărie/cantină și sălile de sport mici; sistem centralizat pentru sala de sport; sistem centralizat pentru bazinul de înot interior; unități individuale – 44 de săli de clasă și sala pentru evenimente, reactivarea sistemului existent pentru grupurile sanitare);
- Instalarea unui sistem de protecție solară pe fațadele de SE și SV;
- Sistem de management al apelor pluviale (sistemul de canalizare a apelor pluviale, fântână de drenare);
- Reabilitarea sistemului de încălzire, asigurarea cu apă rece și caldă;
- Instalarea unui punct termic și a unui sistem fotovoltaic cu capacitatea de 10 kW;
- Instalarea de ascensoare pentru persoane cu dizabilități, a rampelor de acces;
- Renovarea blocurilor sanitare;
- Alte măsuri precum: lucrări de demolare, asigurarea unei căi de acces liber în clădire, lucrări de reinstalare, instalarea unui sistem de protecție la trăsnet, dezvoltarea capacităților etc.;
- Instruire.

Proiectul tehnic de execuție a lucrărilor a fost prezentat pe 12 iulie 2019 beneficiarului și echipei de implementare în cadrul ședinței Comitetului Director Local (CDL) al proiectului.

Timp de un an, compania de proiectare „ARHIDEEA GRUP", căreia i-a fost adjudecat contractul de prestări servicii, a examinat situația curentă a edificiului actualului liceu și a căutat să identifice, împreună cu experții Departamentului de Construcții GIZ din Eschborn, Germania, cele mai optime soluții tehnice pentru atingerea rezultatelor scontate.

La data de 18 august 2020, în incinta Liceului a fost organizat și desfășurat evenimentul de semnare a contractului de antrepriză.

La data de 4 noiembrie 2020, în cadrul unui eveniment festiv, a avut loc lansarea oficială a lucrărilor de renovare a L.T. „Constantin Spătaru" din Leova. La eveniment au participat reprezentanți ai Guvernului Republicii Moldova, Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, Ambasadei Germaniei în Republica Moldova, Agențiilor de Dezvoltare Regională, Agenției de Cooperarea Internațională a Germaniei, autorităților publice locale, companiilor de construcții, locuitori ai raionului Leova, și reprezentanți ai societății civile și mass-media.

Implicarea cetățenilor (tineri, lideri comunitari, funcționari publici, reprezentanții societății civile, mass-media etc.)

La renovarea Liceului Teoretic „Constantin Spătaru” din or. Leova contribuie APL, cetățenii, părinții și elevii. Părinții și pedagogii au fost implicați chiar și în alegerea culorilor pereților, podelelor, amenajarea teritoriului.

La evenimentul de lansare au participat autoritățile publice locale, companiile de construcții, locuitori ai raionului Leova, reprezentanți ai societății civile și mass-media.

Funcționarii publici sunt responsabili de asigurarea cofinanțării eficiente, colaborări cu instituția de învățământ, diseminarea informațiilor și asigurarea vizibilității, participarea la evenimentele planificate.

Rezultatele și impactul bunei practici pentru comunitate/cetățeni

Rezultate cantitative:

- Suprafața izolată a pereților în jur de 5.029 m²;
- Suprafața ferestrelor/ușilor înlocuite în jur de 1.349 m²;
- Suprafața izolatã a acoperișurilor plate în jur de 4.108 m²;
- Suprafața izolatã a tavanului subsolului în jur de 2.564 m²;
- Instalarea sistemelor de ventilație pentru 44 de săli de clasă și sala pentru evenimente;
- Confort termic îmbunătățit: temperatura medie – 20°C, umiditatea – 40-50%;
- Reducerea consumului de energie pentru producerea apei calde menajere și încălzire – 1.338 MWh/a (67% reducere);
- Consum de electricitate pentru ventilare, prepararea apei calde menajere – minus 8,7 MWh/a;
- Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră: cantitatea de CO_2 – minus 4t/an de CO_2.

Rezultate și schimbări calitative:

- Proiectul de renovare va contribui la reducerea costurilor operaționale ale clădirii; economiile anuale vor putea fi alocate pentru creșterea nivelului de confort termic și serviciilor educaționale pentru elevi.
- Proiectul va asigura acces liber în clădire persoanelor cu necesități speciale.
- Îmbunătățirea serviciilor de îngrijire a sănătății și bunăstării elevilor și profesorilor, în special celor cu probleme de sănătate, cum ar fi astmul.
- Proiectul va contribui la creșterea substanțială a calității aerului din interior datorită sistemului de ventilare.
- Confortul termic pentru elevi și personalul instituției va fi îmbunătățit prin asigurarea unei temperaturi adecvate a aerului din încăpere, o temperatură mai mare a suprafeței pereților și umidității adecvate din interior.
- Proiectul va contribui în mod substanțial la extinderea termenului de exploatare tehnică a clădirii, ceea ce va duce la o valoare crescută a patrimoniului public.
- Cererea de căldură pentru încălzirea instituției de învățământ în sezonul rece este o cotă importantă în procesul de consum al energiei, prin urmare sporirea eficienței energetice prin izolarea calitativă a clădirii va reduce energia pentru încălzire, și respectiv costurile pentru energie se vor micșora, totodată și emisiile de CO_2.

Diseminarea informației despre rezultatele bunei practici

Diseminarea informațiilor legate de proiect de la lansarea lui, inclusiv fiecare etapă a procesului, a avut loc prin intermediul paginii oficiale a Primăriei or. Leova - www.primarialeova.md, a paginii de Facebook a Primăriei.

Costul / implicațiile financiare

- Bugetul administrației publice locale – 2,5 milioane lei (1 milion lei – contribuția Primăriei or. Leova; 1,5 milioane lei – contribuția Consiliului Raional Leova);
- Grant (uri) – 50,5 milioane lei.

Durabilitatea

Beneficiarul proiectului este o instituție bugetară (nu generează venituri, dar este finanțată din buget) și are un buget fix pentru cheltuielile de funcționare ale școlii. Proiectul de investiții va reduce substanțial costurile operaționale anuale față de scenariul de bază. Proiectul generează economii în costurile pentru încălzire (energie termică) de 1.377.242 MDL/a, dar necesită costuri operaționale suplimentare pentru sistemul de ventilație (mentenanță, electricitate), estimate la 259.019 MDL/a.

În vederea reducerii consumului de energie și a costurilor energetice ale complexului liceal, dar totodată creșterii nivelului de confort al utilizatorilor, se preconizează renovarea întregii anvelope a clădirii și a sistemului de ventilație. O astfel de abordare integrată de renovare va avea ca rezultat, de asemenea, o prelungire semnificativă a duratei de existență tehnică a clădirii. La implementarea proiectului vor fi luate în considerare toate standardele naționale relevante, precum și normele și practicile europene occidentale pertinente pentru asigurarea durabilității proiectului de renovare.

Lecții învățate

Din procesul de implementare a activităților proiectului s-au desprins mai multe lecții învățate, dintre care:

- Opinia beneficiarilor este importantă în luarea deciziilor pentru a asigura reușita proiectului;
- În cazul finanțărilor externe, contează ca toate procedurile privind implementarea să se desfășoare în conformitate cu cerințele donatorilor;
- Contează rezultatul procesului de selectare a companiei care să realizeze lucrările de renovare; aceasta trebuie să fie una calificată.

Reabilitarea Termică a Clădirilor Educaționale din or. Cantemir – CanTREB – or. Cantemir

4.960 de locuitori, perioada de implementare: aprilie 2018 – iulie 2021

Primăria

Primăria or. Cantemir (13 angajați)
str. Trandafirilor, nr. 2, et. 3
tel./fax +373 273 22639
primaria.cantemir@gmail.com, primariacantemir.md

Importanța și relevanța bunei practici pentru soluționarea problemelor cetățenilor

Or. Cantemir s-a alăturat Convenției primarilor la 28 mai 2013, angajându-se să reducă emisiile de CO_2, până în anul 2020, cu cel puțin 20%. Un an mai târziu, a fost elaborat Planul de Acțiuni pentru Energia Durabilă (PAED) și a at startul implementării măsurilor incluse în plan. Primul pas a fost modernizarea sistemului de iluminat stradal în cadrul programului CoMDeP (2014-2019), urmată de implementarea măsurilor de eficiență energetică în instituțiile de învățământ publice, inclusiv izolarea termică a clădirilor educaționale. Ambițiile or. Cantemir de a fi cel mai verde și cel mai durabil oraș din Republica Moldova încurajează orașul, ca comunitate, să avanseze în atingerea obiectivelor PAED și să abordeze provocările locale de energie durabilă și schimbări climatice.

În afara angajamentului sumat prin alăturarea la Convenția primarilor, orașul Cantemir are o responsabilitate directă pentru reducerea consumului de energie și a emisiilor de CO_2. Cu toate acestea, barierele existente la nivel local, recum constrângerile bugetului local, personal limitat și capacități insuficiente împiedică orașul să atingă țintele puse în PAED. Potrivit PAED-ului orașului Cantemir, renovarea clădirilor publice este una dintre cele mai mari priorități pentru viziunea pe termen lung al orașului. Clădirile reprezintă 49% din consumul local de energie din oraș și emit anual peste 2.000 de tone de emisii de CO_2. Cea mai semnificativă parte provine din furnizarea energiei termice.

Clădirile educaționale selectate pentru proiect (Gimnaziul "Mihai Eminescu", Liceul Teoretic "Dimitrie Cantemir", Grădinița nr. 1, Grădinița nr. 2) au fost construite în urmă cu mai bine de 30 de ani și sunt cei mai mari consumatori de căldură și, respectiv, de gaze naturale din Cantemir. Clădirile au fost construite în conformitate cu vechile coduri de construcție sovietice. Problemele comune pentru clădirile existente includ anvelopele neizolate ale clădirilor, funcțiile termice slabe ale elementelor de construcție, lipsa sistemelor de control automat de energie. Mai mult, din cauza lipsei unei întrețineri adecvate a punctelor de căldură, pierderile de căldură s-au ridicat la 30%, ceea ce aduce o povară suplimentară pentru bugetul local. Având nevoie de consum de energie mare și costuri ridicate legate de aprovizionarea cu energie, confortul termic din aceste instalații nu a fost satisfăcător. Temperatura camerei a fost adesea mai mică decât valoarea proiectată (19-20°C) și în cele mai reci zile putea să scadă cu 12-14°C. Acest lucru ducea la îmbolnăvirea periodică a copiilor, la apariția mucegaiului în incinta acestor instituții.

Pentru a soluționa problema cu utilizarea deșeurilor rămase din curățarea spațiilor verzi, APL a venit cu o propunere de a folosi aceste deșeuri în calitate de biocombustibil pentru aprovizionarea cu căldură a 2 instituții publice: Grădinița nr. 2 și Gimnaziul "Mihai Eminescu". Pentru a ealiza acest lucru, s-a hotărât de a construi în cadrul proiectului o cazangerie pe biomasă și a oferi astfel clădirilor biocombustibil ieftin pentru producerea căldurii. Sursa biomasei ar putea proveni nu numai din deșeurile verzi din or. Cantemir, dar și din livezile și podgoriile din apropierea localităților.

Măsurile implementate rezolvă problema a:

- 303 copii, care vor avea condiții de temperatură și umiditate mai confortabile în grădinițe;
- 643 de elevi, care vor avea condiții de interior mai confortabile în școlile lor;
- 151 de membri ai personalului școlilor și grădinițelor, care vor lucra în condiții de interior mai confortabile.

În total, 58 de persoane (echipă de proiect, lucrători în construcții, experți etc.) sunt implicate în implementarea proiectului și, astfel, contribuie la economia locală.

Copiii reprezintă viitorul orașului nostru și al țării, de aceea sănătatea acestora și asigurarea condițiilor calitative pentru studii are pentru noi o importanță primordială. Dacă problema expusă mai sus nu ar fi fost soluționată, Primăria or. Cantemir s-ar fi ciocnit cu niște consecințe foarte grave. Pe lângă faptul că nu am fi reușit să ne realizăm promisiunile date UE în urma semnării Convenției Primarilor, de a reduce emisiile de CO_2 cu 20%, și mai grav era faptul că copiii nu erau să dispună timp îndelungat de condiții pentru studii de calitate înaltă, întrucât an de an urma să distribuim cea mai mare parte din banii din buget pentru energia termică și electrică, care de fapt se elimina prin fisurile din anvelopa clădirilor. Ulterior, elevii nu erau să aibă parte de săli de clasă bine echipate conform necesităților obiectelor de studii, exemple fiind laboratoare dotate corespunzător, necesare pentru orele de chimie, fizică, limbi străine. Pentru noi, ca administrație

publică locală, cu toată dorința de a realiza o astfel de investiție calitativă și masivă, ar fi fost imposibil să o realizăm cu banii din bugetul local.

Descrierea practicii

După vastul și eficientul succes obținut din implementarea proiectului "Undă verde – Moldova! Modernizarea și eficientizarea iluminatului stradal", finanțat de către Uniunea Europeană în cadrul Programului Convenția Primarilor – Proiecte Demonstrative, Primăria or. Cantemir a obținut cea de-a doua finanțare din partea UE, tot din cadrul acestui program, și anume – pentru implementarea proiectului "Reabilitarea termică a clădirilor educaționale din or. Cantemir - CanTREB".

Prin implementarea proiectului au fost reabilitate termic 4 instituții educaționale din or. Cantemir: Gimnaziul "Mihai Eminescu", Liceul Teoretic "Dimitrie Cantemir", Grădinița nr. 1, Grădinița nr. 2, care au inclus măsuri de izolare termică a anvelopelor clădirilor la standarde europene, instalarea cazanelor pe biomasă, optimizarea încălzirii interne și a sistemelor de iluminare, utilizarea energiei solare, precum și îmbunătățirea gestionării energiei și a comportamentului utilizatorului final.

Datorită măsurilor de eficiență energetică, au fost create condiții mai bune pentru educația și instruirea a peste 900 de copii cu vârsta de 2-17 ani. De condiții mai bune pentru activitate au beneficiat 151 maturi care fac parte din personalul instituțiilor educaționale. De asemenea, va fi posibilă economisirea pană la 50% din consumul energetic al acestor clădiri, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu 11% conform planului de Acțiune privind Energia Durabilă și Clima, reducerea costurilor de exploatare și întreținere a instituțiilor de învățământ cu 12%.

Rezultatele obținute până acum (la etapa de 95% din lucrări realizate) sunt următoarele:

- IP LT "Dimitrie Cantemir": a fost termoizolat subsolul, încălzite și hidroizolate secțiunile acoperișului plat, încălzite podelele mansardelor și încălziți pereții parapetului și fațada din partea nordică;
- Grădinița de copii nr. 1 și nr. 2: au fost termoizolate în totalitate și instalat un nou sistem de ventilare;
- IP Gimanziul "Mihai Eminescu": a fost termoizolat în totalitate.

Toate instituțiile au fost dotate cu puncte termice individuale performante, care reprezintă un complex de pompe, schimbătoare de căldură, senzori care sunt instalați în subsolul clădirii și care funcționează automat. Principiul de funcționare constă în faptul că reglează parametrii agentului termic (temperatura), în funcție de temperatura aerului exterior și asigură prepararea apei calde. În plus, este echipat cu un contor separat de energie termică și contor de apă, ceea ce face posibilă urmărirea și monitorizarea costurilor încălzirii clădirii. Urmează a fi construită și o centrală pe biomasă, care va funcționa pe biomasa obținută din resturile vegetale de viță-de-vie și cele obținute după curățirea copacilor din oraș. Centrala va deservi IP Gimnaziul "Mihai Eminescu" și Grădinița de copii nr. 2. Centrala va avea capacitatea de conectare și a altor puncte (obiecte). De asemenea, urmează să fie instalate panouri fotovoltaice la Grădinițele nr. 1 și nr. 2.

Inițiată în anul 2008, această practică a cumulat următorii beneficiari:

- 303 copii din Grădinița nr. 1 și nr. 2;
- 643 de elevi din Instituțiile Publice Gimnaziul "Mihai Eminescu" și Liceul Teoretic "Dimitrie Cantemir";
- 151 de lucrători ai celor 4 instituții beneficiare;
- 58 de persoane (echipa proiectului, lucrători în construcții, experți etc.), care au fost implicate în implementarea proiectului;
- Gimnaziul "Mihai Eminescu" și Liceul Teoretic "Dimitrie Cantemir";
- Primăria or. Cantemir în calitate de gestionar al Grădinițelor nr. 1 și nr. 2 și proprietar al clădirilor gimnaziului și liceului.

SGP
SIEORE
Soluții Inteligente de Energie pentru Orașul Eco
AEER
Normal
Tot: 1260kWh
PROIECTUL SIEORE
Proiect cofinanțat de
INSTALAREA PANOURILOR SOLARE FOTOVOLTAICE PE 4 CLĂDIRI PUBLICE

Pe parcursul derulării acestui proiect, au fost realizate următoarele activități:

1. Liceul Teoretic "Dimitrie Cantemir" – izolarea termică parțială a anvelopei clădirii, inclusiv:

- Izolarea termică a acoperișului plat folosind vată minerală – 150 mm;
- Izolarea termică a pardoselii podului folosind vată minerală – 150 mm;
- Izolarea termică a pereților exteriori cu vată minerală – 150 mm;
- Izolarea termică a soclului clădirii cu polistiren extrudat (XPS) – 100 mm;
- Izolarea termică a tavanului subsolului cu vată minerală – 100 mm;

2. Instalarea Punctelor Termice Individuale pentru automatizarea sistemelor de încălzire din 4 clădiri educaționale;
3. Izolarea termică a clădirilor Grădinițelor nr. 1 și nr. 2, și a Gimnaziului "Mihai Eminescu";
4. Instalarea sistemelor de tratare a aerului cu recuperare (sistem de ventilare) în Grădinițele nr. 1 și nr. 2;
5. Construcția cazangeriei pe biomasă pentru aprovizionarea cu energie termică a Grădiniței nr. 2 și Gimnaziului "Mihai Eminescu" (în proces de implementare);
6. Renovarea sistemului de iluminat interior în Grădinițele nr. 1 și nr. 2;
7. O serie de evenimente publice de conștientizare și sensibilizare a publicului (Energy Days, lecții, evenimente pentru copii, publicații în presă).

Proiectul "Reabilitarea termică a clădirilor educaționale din Cantermir – CanTREB" a devenit un adevărat trigger pentru atragerea altor proiecte în domeniu, atât pentru instituții, cât și pentru localitate în sine.

Cunoștințele și abilitățile acumulate în domeniul managementului energetic vor da posibilitatea de a măsura și monitoriza eficient calitatea confortului în încăperi și consumul de energie după finalizarea lucrărilor de eficiență energetică care se realizează în cadrul proiectului CanTREB. În cadrul proiectului SIEORE au fost achiziționate și instalate în toate cele 4 instituții beneficiare panouri fotovoltaice. Este în proces de lucru și construcția unui Arbore Energetic, care va fi instalat în preajma LT "Dimitrie Cantemir". Acesta va fi utilat corespunzător pentru petrecerea lecțiilor practice ale elevilor din ambele instituții beneficiare. Un alt proiect ce va completa și va asigura durabilitatea măsurilor de eficiență energetică realizate în cadrul proiectului CanTREB este proiectul "Consolidarea capacităților locale pentru implementarea strategiei pentru energia durabilă (CCLISED)", finanțat de UE prin intermediul GIZ. Scopul proiectului este de a abilita OSC-urile din or. Cantemir de a se implica activ în procesele decizionale ce vizează politicile din domeniul serviciilor publice locale, eficiență energetică și utilizarea surselor regenerabile de energie (SER). Ca urmare a tuturor activităților, în final, va fi construit un complex pentru stocarea și prelucrarea combustibilului din biomasă, necesar pentru centrala pe biomasă construită în cadrul proiectului CanTREB.

Implicarea cetățenilor (tineri, lideri comunitari, funcționari publici, reprezentanții societății civile, mass-media etc.)

Pe lângă elementul de infrastructură al proiectului, am pus accent pe sensibilizarea și responsabilizarea populației asupra efectelor negative ale CO_2 asupra mediului și importanța majoră a folosirii surselor de energie regenerabile, precum și necesitatea de a ne opta pentru electrocasnice cu clasa energetică eficientă (A+++), lămpile de tip LED, soluții eficiente de reducere a consumului de energie termică prin conservarea acesteia etc. Primăria or. Cantemir din anul 2008 organizează sistematic evenimentul Ziua Energiei, pe care îl desfășoară la 1 iunie de Ziua internațională a copiilor. În cadrul acestui eveniment sunt invitate organizații non-guvernamentale din domeniul eficienței energetice, care vin cu expoziții, echipamente speciale, prin care trezesc interesul vizitatorilor asupra problemei de mediu. Elevii din instituțiile de învățământ organizează diferite prezentări de modă a articolelor realizate din materiale reciclabile. De asemenea, se organizează diferite concursuri pentru copii în domeniul dat, iar

după esfășurarea acestora se vede clar că problema există, oamenii acționează și energia verde este deja în casele fiecăruia.

Întrucât în proiect sunt vizate instituțiile de învățământ, acestea au inclus în programul de studii și tema eficienței energetice. Anual, de Ziua Pământului, Ziua Apei, Ora Pământului, elevii, în comun cu profesorul, organizează diferite activități în acest sens. În perioada pandemiei, s-a desfășurat online "Ziua Energiei Altfel". A fost organizat un atelier numit "Green Talk: Economisim energia acasă", unde un grup de copii din cadrul Gimnaziului "Mihai Eminescu" s-au întâlnit în Parcul din Cantemir și au discutat despre modalitățile simple de economisire a energiei.

Un alt moment a fost participarea cetățenilor la definitivarea soluției cromatice a Grădinițelor nr. 1 și nr. 2 – atât a locuitorilor or. Cahul, cât și a diasporei. Primăria or. Cantemir a organizat un sondaj, unde au fost înaintate 3 versiuni de soluții cromatice pe pagina facebook, iar oamenii au votat versiunea dorită. Pentru crearea acestora au fost implicați profesori de la școala de arte din oraș.

De la aderarea or. Cantemir la Convenția Primarilor, Primăria or. Cantemir a început să colaboreze activ cu AO "Alianța pentru Eficiență Energetică și Regenerabile" din mun. Chișinău, cu care colaborăm până în prezent. Semnând un acord de parteneriat cu AEER, putem spune cu certitudine că avem parte de un adevărat exemplu de parteneriat public-privat eficient și lucrativ cu o durată de 9 ani. Recent, echipei de parteneri s-a alăturat și AO "Centrul de Instruire și Dezvoltare Educațională" din or. Cantemir.

Rezultatele și impactul bunei practici pentru comunitate/cetățeni

Rezultate cantitative:

- Patru instituții de învățământ izolate termic la standarde europene, excepție fiind doar Liceul Teoretic "Dimitrie Cantemir", unde a fost realizată izolarea termică parțială a anvelopei clădirii. La Liceu a fost izolată termic cu vată minerală de 150 mm acoperișul plat al clădirii și a fost izolat podul subsolului.
- La fiecare instituție a fost instalat câte un punct termic individual, care reprezintă un complex de pompe, schimbătoare de căldură, senzori care sunt instalați în subsolul unei clădiri și care funcționează automat. Se reglează parametrii agentului termic (temperatura) în funcție de temperatura aerului în exterior și se asigură prepararea apei calde. În plus, este echipat cu un contor separat de energie termică și contor de apă, ceea ce face posibilă urmărirea și monitorizarea costurilor încălzirii clădirii.
- 6 grupe din Grădinița nr. 1 și 8 grupe din Grădinița nr. 2 sunt dotate cu sisteme de ventilare cu recuperare.
- O centrală termică pe biomasă care va deservi Gimnaziul "Mihai Eminescu" și Grădinița nr. 2. Centrala va avea capacitatea de a deservi pe viitor și alte obiecte.
- 2 grădinițe vor fi dotate cu colectoare solare.

Rezultate și schimbări calitative:

- 1.646 MWh/an sau 60% economie de energie;
- 678 MWh/an energie produsă sau 100% energie curată din surse de energie regenerabilă pentru încălzirea Grădiniței nr. 2 și a Gimnaziului "Mihai Eminescu";
- 699 t/an sau 86% reducere de CO_2;
- Economii monetare 91.817 euro anual = 15% din bugetul total al municipiului Cantemir;
- Circa o mie de elevi, profesori și personal auxiliar din instituțiile de învățământ și circa 4.000 de locuitori ai or. Cantemir, informați despre beneficiile utilizării surselor de energie regenerabilă, efectul negativ asupra mediului în urma suprasolicitării surselor naturale ale pământului (apă, electricitate etc.) și poluării mediului cu reziduuri nealterabile (plastic);
- Atragerea/implementarea altor proiecte complementare, care au devenit parte componentă a proiectului dat, asigurându-i astfel durabilitatea.

EU4Energy
Covenant of Mayors for Climate & Energy
Demonstration Projects Eastern Partnership
Până la reabilitare
În proces de reabilitare
Lucrări de reabilitare termică desfășurate cu sprijinul Uniunii Europene
și Agenției pentru Eficiență Energetică la Liceul „M.Eminescu" din or. Cantemir

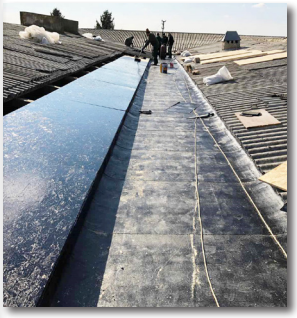

gef
SGP
The GEF Small Grants Programme
SIEORE
Soluții Inteligente de Energie pentru Orașul Eco
Finanțat cu sprijinul Programului de Granturi Mici al Fondului Global de Mediu
AEER
PROIECTUL SIEORE
Project outcome 5
Activity 3.6:
Creșterea nivelului de informare publică și dezvoltarea capacităților membrilor comunităților locale
Organizarea unei serii de evenimente pentru copii și elevi

Diseminarea informației despre rezultatele bunei practici

Toate activitățile proiectului sunt activ mediatizate pe paginile de facebook ale Primăriei or. Cantemir, a partenerilor noștri fideli AO "Alianța pentru Eficiență Energetică și Regenerabile", și pe pagina web și facebook a Convenției Primarilor. Totodată, o bună parte din activități/rezultate sunt mediatizate activ și la posturile TV naționale TRM, TVR Moldova, Radio Moldova și revistele naționale "Natura" și "Eco Presa".

Costul / implicațiile financiare

- Bugetul administrației publice locale – 1 milion lei;
- Grant(-uri) – 694 mii euro;
- Agenția pentru Eficiență Energetică – 3.962.386 lei.

Durabilitatea

Prin atragerea altor investiții străine, vom repara și moderniza în totalitate Grădinițele nr. 1 și nr. 2 (terenurile de joacă, trotuarele, gardul, acoperișul șarpant), aceste instituții fiind în gestiunea Primăriei or. Cantemir. La moment, sunt în curs de implementare două proiecte din domeniul eficienței energetice care vin să asigure durabilitatea proiectului CanTREB, și anume: Soluții inteligente pentru Orașul ECO – SIEORE și Consolidarea Capacităților Locale pentru Implementarea Strategiei pentru Energia Durabilă – CCLISED.

Lecții învățate

Proiectul CanTREB este un proiect pilot din punct de vedere al mecanismului specific de implementare. În procesul de implementare, am întâmpinat diferite obstacole, care la prima vedere, erau de nerezolvat, dar peste care am trecut cu succes:

1. O condiție impusă de Delegația Uniunii Europene a fost ca toate achizițiile să fie realizate conform procedurilor de achiziții ale Uniunii Europene – PRAG. În calitate de APL, obișnuiți cu procedurile de achiziții conform legislației Republicii Moldova, acest tip de procedură a fost cu totul nou pentru noi și în ajutor ne-au venit partenerii AO "AEER", care ne-au ajutat să realizăm toate procedurile cap-coadă.
2. Toate operațiunile financiare din cadrul proiectului sunt realizate în euro, fapt care a dat bătăi de cap, atât nouă, cât și altor instituții financiare ierarhic superioare. În prezent, afirmăm că am explorat acest domeniu și am devenit experți, manevrând deja ușor cu toate operațiunile datorită experienței acumulate.
3. Suntem afectați și dependenți, totodată, de instabilitatea cursului valutar. Exemplu: Procesul de schimb valutar durează și, de la emiterea facturii pană la realizarea transferului, cursul valutar se poate schimba atât în favoarea, cât și în defavoarea noastră.
4. Dat fiind faptul că proiectul este finanțat de Uniunea Europeană, calitatea lucrărilor și materialelor necesită a fi respectată conform standardelor europene pentru care a fost important să avem parteneri în domeniu din rândul ONG-urilor, deoarece aceste tipuri de organizații sunt mai flexibile, au mai multe posibilități și nu sunt atât de constrânse de normele legislative precum APL-urile.
5. O altă experiență negativă, dar care a fost soluționată cu succes, este lipsa specialiștilor în domeniul eficienței energetice, capabili să realizeze lucrări, să presteze servicii de calitate. Primăria or. Cantemir lucrează cot la cot cu AO "AEER" din mun. Chișinău deja de 9 ani, datorită specialiștilor din cadrul acestei asociații, inclusiv conlucrării eficiente a ambelor echipe, am obținut astfel de rezultate remarcabile. Datorită muncii asidue și implicării active a specialiștilor parteneri, am reușit să contractăm servicii de audit, proiectare, verificare a documentației de proiect de calitate europeană.
6. Ne bucură faptul că fiind semnatari activi ai Convenției Primarilor, dispunem de un suport informațional/consultativ din partea echipei de suport a programului CoMDeP. Suportul acestora ne-a ajutat mult în obținerea unor rezultate de calitate înaltă.

Ziua energiei

Ziua pământului la Grădinița nr. 1

Ora pământului

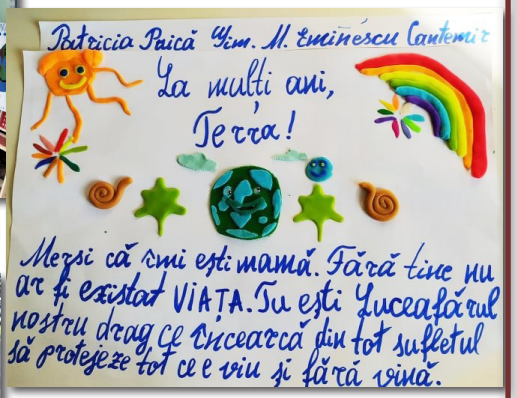

Ziua energiei - Green Talk 2021

EU-FUNDED THERMAL REHABILITATION OF THE GYMNASIUM „M. EMINESCU" FROM CANTEMIR IS NEARING COMPLETION

The thermal rehabilitation works carried out in the EU Cant'RED project shall soon finalize in „M. Eminescu" gymnasium from the Cantemir town.

Currently, about 80% of the works have been completed. The exterior walls and basement are completely insulated, and the rehabilitation of the attics of the central block are executed.

During the insulation work on the flat roof, the EU Cant'RED project team noticed that there were windows on the roof of the gymnasium, which had been closed for many years, clogged with debris and covered with slate sheets. Thus, they decided to remove the sheets and install modernize skylights, mounted to EU action. Two layers of polycarbonate at the top and bottom of the window create a thermal air cushion between them, which acts perfectly as a thermal insulator with a minimum of heat loss.

Thanks to this clever but efficient solution, the classrooms will benefit from the gym the longer need lighting during the day. Previously, there was also a lack of air in these spaces. Thus, both an aesthetic and an economic problem were solved: a simple and cheap solution with great effect.

At the same time the school administration is contributing with improvement of internal premises and arrangement of the associated territory.

The contract is expected to be finished by the end of July 2020. Meanwhile, the work also include the installation of awnings at the entrances, the repair of the escape staircase, painting of the foundation part and the restoration of the pavement around the building.

De Ziua Europei, în Cantemir,

mulțumim Uniunii Europene pentru că ne ajută în crearea de condiții mai bune de viață!

EU4Energy

CANTREB

Covenant of Mayors for Climate & Energy

Demonstration Projects Eastern Partnership

Proiectul de reabilitare termică a clădirilor educaționale din o
este realizat de Primaria Cantemir, în parteneriat cu Alianța pentru Eli
Regenerabile (AER), cu sprijinul financiar al Uniunii Europene, în ca
„Convenția primarilor – Proiecte Demonstrative" CoM

THERMAL MODERNISATION OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF CANTEMIR, FUNDED BY THE EUROPEAN UNION, CONTINUES

gef

SGP The GEF Small Grants Programme

UNDP

SIEORE

Soluții Inteligente de Energie pentru Orașul Eco

Finanțat cu sprijinul Programului de Granturi Mici al Fondului Global de Mediu

AEER

PROIECTUL SIEORE
Project outcome 1

INSTALAREA PANOURILOR SOLARE FOTOVOLTAICE PE 4 CLĂDIRI PUBLICE

Модернизация уличного освещения в городе Вулканешты АТО Гагаузия – г. Вулканешты, АТО Гагаузия

15.298 жителей, период реализации: 26 января 2019г. – 30 июня 2019г.

Примэрия

Примэрия г. Вулканешты (27 сотрудников)
ул. Ленина, 75, г. Вулканешты, АТО Гагаузия, MD-5301
Тел.: +373 293 21440, Факс: +373 293 21880
primaria_vulcanesti@mail.ru, https://www.vulcanestimd.com/

Важность и актуальность передовой практики в решении проблем граждан

С помощью этой проблемы мы планировали увеличить площадь освещенности городских улиц путем расширения уличного освещения и заменой ламп старого образца на энергосберегающие и экологичные.

От этой проблемы страдали:

- 5.000 жителей, проживающих по неосвещенным улицам;
- 3.000 жителей микрорайона План;
- 25 экономических агентов;
- 135 детей, проживающих по неосвещенным или частично освещенным улицам;
- Около 265 владельцев транспортных средств местных и транзитных;
- 30 детей из малообеспеченных и многодетных семей;
- 10 лиц с ограниченными возможностями;
- Работники Реабилитационного Центра – 10 человек.

– Если данная проблема не была бы решена путем внедрения данного проекта, то:

1. Освещение улиц не увеличилось бы на 30%, следовательно все вышеперечисленные жители остались бы без освещения в тёмное время суток;
2. Не произошло бы снижение числа случаев ДТП в тёмное время суток на 70%;
3. Не снизилось бы число совершаемых преступлений в тёмное время суток на 75%;
4. Не уменьшились бы бюджетные расходы на оплату электроэнергии до 40%.

– Решение данной проблемы позволило:

- Расширить электросети;
- Увеличить освещенность городской площади;
- Увеличить доступность местных граждан и гостей к социальным, экономическим и развлекательным объектам в тёмное время суток;
- Облагородить внешний вид города в тёмное время суток (светодиодные лампы белые – город стал видным и привлекательным для экономических агентов, туристов, молодежи);
- Облегчить транспортные перевозки в тёмное время суток;
- Повысить безопасность жителей и гостей города;
- Сохранить и защитить окружающую среду, посредством, светодиодных ламп (светодиодные лампы (LED) являются одним из самых экологически чистых источников света).

Описание практики

Проект SLPA «Модернизация уличного освещения в городе Вулканешты АТО Гагаузия» был направлен на развитие и модернизацию инфраструктуры публичного освещения как фактор инвестиционной привлекательности и конкурентоспособности города.

Общей целью проекта являлось увеличение площади освещенности городских улиц путем расширения уличного освещения и замены старых ламп на энергосберегающие или диодные.

Конкретные задачи проекта:

1. Модернизация электросетей путем монтажа изолированных проводов и осветительных приборов в микрорайоне «План» и по улицам Кагулъская и Ананьева;
2. Обеспечение энергоэффективности путем замены старых ламп на новые на улицах: Сергея Руденко, Ленина, Кирова, Советской Армии, Ворошилова, Плотникова, Бориса Главана, Фрунзе, Румянцева, Кагулъская, Космонавтов, Мая, Терешкова, Ананьева, Жуковского, Комсомольская, Никутова, Гагарина, Попова – 543 энергосберегающие лампы;
3. Увеличение доступности экономически и социально важных объектов для жителей и гостей города Вулканешты в тёмное время суток и облагораживание внешнего вида города;
4. Повышение уровня информированности о проекте и продвижение использования энергосберегающих устройств в бытовых условиях;
5. Результаты проекта «Модернизация уличного освещения в городе Вулканешты АТО Гагаузия»:

- Освещение улиц увеличилось от 35% до 65%;
- Были заменены лампы старого образца на диодные;
- Экономия электроэнергии, потребляемой лампами старого образца, позволило не только сократить расходы на освещение, но и расширить освещаемую площадь города Вулканешты на будущее до ста процентов обеспечения;
- Около 9 тысяч жителей получили доступ к освещению;
- Увеличился доступ лиц к досугу в вечернее время суток, тем самым прибыль экономических агентов увеличилась за счет продления рабочего дня;
- Увеличился рабочий день посредством расширения уличного освещение для 30 представителей бизнеса;
- Повысилось качество и длительность работы этого освещения.

Благодаря реализации практики, с января до июня 2019г., уличное энергообеспечение улучшело жизнь следующим прямым благо получателям:

- 5000 жителей, проживающих по улицам, где были проведены работы по расширению уличного освещения и замене ламп старого образна на энергосберегающие;
- 3000 жителей микрорайона План;
- 25 экономических агентов, расположенных в микрорайоне План;
- 135 детей, проживающих по освещенным и ново освещенным улицам;
- Около 10 потенциальных экономических агентов;
- Около 265 владельцев транспортных средств местных и транзитных, так так улица Бориса Главана, которая является международной трассой и находится в микрорайоне План;
- 30 детей из малообеспеченных и многодетных семей;
- Работники Реабилитационного Центра – 10 человек;
- Лица с ограниченными возможностями — 10 человек;
- 10 эконмических агентов зарегистрированных, желающих открыть свое предприятие на территории микрорайона План;
- Более 3 000 туристов, которые проезжают через город Вулканешты.

Внедрение проекта «Модернизация уличного освещения в городе Вулканешты АТО Гагаузия» позволило Местному Публичному Управлению сэкономить бюджетные средства на оплату электроэнергии путем замены ламп старого образца на новые, энергоэффективные. Таким образом. у Администрации города Вулканешты появилась экономия по линиям бюджета за оплату электроэнергии, что позволило направить сэкономленные средства за

три года на завершение модернизации уличного освещения в городе Вулканешты.

Экономические эффекты замены электрических ламп старого образца на энергосберегающие:

1. Сокращение расходов бюджета примэрии на оплату счетов поставщику электроэнергии;
2. Расширение освещаемых зон позволило расширить и расположение субъектов производства ввиду повышения уровня безопасности и улучшения инфраструктуры;
3. Повысилось качество г. Вулканешты как транзитного пункта для большегрузного и туристического транспорта;
4. Городским жителям стало легче и удобнее передвигаться и заниматься другой экономически важной деятельностью даже в темное время суток;
5. Эргономичность связи электрических узлов и фонарей позволило облегчить обслуживание и сократить затраты на ремонт;
6. Долговечность ламп сократит расходы на замену;
7. Наладилось взаимодействие между администрацией и подрядчиками, сократились расходы на налаживание межорганизационных связей. Повысилась эффективность взаимодействия.

Вовлечение граждан (молодежи, лидеров сообществ, государственных служащих, представителей гражданского общества, СМИ и т. д.)

Большинство жителей г. Вулканешты приняли активное участие в процессе определения приоритета для данного проекта. 11 июля 2018 года Примэрия города Вулканешты организовала Публичные слушания по определению приоритета проекта. Участвовало 102 человека:

- представители молодежи – 6,6%;
- подведомственные структуры – 9,9%;
- работники примэрии и администрации района – 45%;
- деятели искусства и культуры – 5%;
- представители неправительственных организаций и инициативных групп – 5%;
- советники примарии, представители разных политических фракции – 5%;
- представители уязвимых слоев населения (лица с ограниченными возможностями, представители многодетных семей) – 3,3%;
- представители бизнеса – 3%;
- другие заинтересованные горожане – 17,2%.

В прениях были выявлены насущные потребности жителей и города в целом:

1. Уличное освещение;
2. Очистка русла реки Кагул по улице Щерса, Хуми и Якира;
3. Благоустройство тротуаров.

Приоритетным был выбран проект по Модернизации уличного освещения в городе Вулканешты АТО Гагаузия, потому что этот проект будет выполнен в заданные сроки и с наименьшими рисками. Проголосовали ЗА — единогласно.

После проведения Публичных слушаний, о результатах было оповещено населению города Вулканешты через сайт примарии.

Результаты и влияние передовой практики для сообщества / граждан

Количественные результаты:

1. Экономия местных бюджетных средств до 40%;
2. Снижено количество поломок узлов, ламп, столбов до 70%;
3. Уменьшение использования ламп старого образца, неэкономичных и неэкологичных до 75%;
4. Дальнейшее продолжение освещения улиц города Вулканешты на последующие годы до 100% освещаемой площади;
5. Повышение экономической активности на 30%;

6. Повышение использования города как важного транспортного узла (интернациональные связи) на 30%;
7. Уменьшение уровня преступности на 70%;
8. Увеличение внешней привлекательности города Вулканешты на 30%;
9. Увеличение количества экономических агентов на 20%;
10. Снижение количества травм, полученных в темное время суток на 30%;
11. 25 экономических агентов получили возможность увеличить рабочий день на 2-3 часа.

Результаты и качественные изменения:

Увеличение освещаемой площади города в темное время суток путем расширения уличного освещения;

Экономия электроэнергии за счет замены ламп старого образца на энергоэффективные;

Экономия местных бюджетных ресурсов путем замены ламп старого образна на новые;

Доступность социальных, экономических, оздоровительных учреждений для жителей и гостей города путем расширения уличного освещения;

Увеличение количества бенефициаров/людей живущих по ново освещенным улицам за счет расширения уличного освещения;

Качество и устойчивость ламп LED к жарким и холодным температурам (летом и зимой) – посредством замены ламп старого образца на новые;

Более экологически чистый продукт нежели лампы старого образца – замена ламп;

Заметное улучшение качества жизни горожан, потому что многие перешли на диодные лампы, что изменило мышление местных граждан о том, что качество, экология и здоровье на первом месте.

Распространение информации о результатах передовой практики

В ходе реализации проекта проводился мониторинг проекта (видимость проекта, на какой стадии находятся и исполняются ли работы на должном уровне), который выполнялся специалистом по информации и коммуникации. Вся информация публиковалась на сайте Примэрии города Вулканешты: www.vulcanestimd.com, в социальных сетях: Facebook, Instagram, Одноклассники.

Costul / implicațiile financiare / Стоимость / финансовое участие

- Бюджет местного публичного управления – 240 491,24 лей
- Вклад сообщества – 800 984,95 лей
- Грант (-а) – 961 181,67 лей

Durabilitatea / Устойчивость

Все вышеописанные конструкции и работы были завершены в срок – до 30 июня 2019 года.

Стоимость работ, материалов и техники не превысило намеченной суммы бюджета данного проекта.

1) Финансовая устойчивость проекта:
- Замена ламп сократила затраты на 40%;
- В местном бюджете были заложены финансовые ресурсы для обеспечения долгосрочного функционирования системы уличного освещения;
- Повышение существующего лица в должности, в связи с новыми обязанностями с обслуживанием новых сетей уличного освещения;
- Экономия нескольких лет за оплату электроэнергии позволит реализовать другой проект по улучшению энергоэффективности.

2) Институциональная устойчивость проекта:

Постгрантовое управление инфраструктурой осуществляется отделом Примэрии по

энергетике. В случае появления проблем, примария нанимает подрядчика, специалиста по энергетике (электрика), который ремонтирует поломку.

Местное сообщество было вовлечено в участие в мероприятие по открытию сети освещения города, а также в обслуживание и контроль условий работы сети.

Гражданам и предпринимателям предоставлена новая эргономичная сеть ночного городского освещения для их удобства.

Управление системой освещения, как и ранее, управляется вручную, диспетчером, а необходимые ремонтные работы проводятся соответствующими сотрудниками примэрии.

3) Экологическая устойчивость проекта подтверждается следующими аргументами:

- Негативного влияния обновленная инфраструктура на экологию не оказывает, наоборот позволяет сокращать потребление электричества, при этом не уступая в качестве;
- Сбережение энергетических ресурсов и защита окружающей среды, посредством светодиодных ламп, так как светодиодные лампы являются одним из самых экологически чистых источников света;
- Материалы, используемые для постройки сети, не наносят никакого вреда экологии и рельефу местности.

После завершения проекта освещение города составило 65%, а также с помощью капитальных вложений местного и регионального значения планируется завершить работы по расширению сети на все 100%.

План мероприятий был успешно поэтапно осуществлен с целью обеспечения горожан качественным и бесперебойным освещением.

Lecții învățate / Извлеченные уроки

Из этой практики были извлечены следующие положительные уроки:

1. Успешная реализация проекта стимулирует на привлечение инвесторов с участием в проектах для развития города;
2. Был получен опыт в сфере партнерства. Необходимо принимать во внимание всю информацию, предоставляемую от партнеров-инвесторов;
3. Были извлечены знания и опыт работы, которые в дальнейшем помогут принимать участие в проектах, в их изучении и успешной реализации.

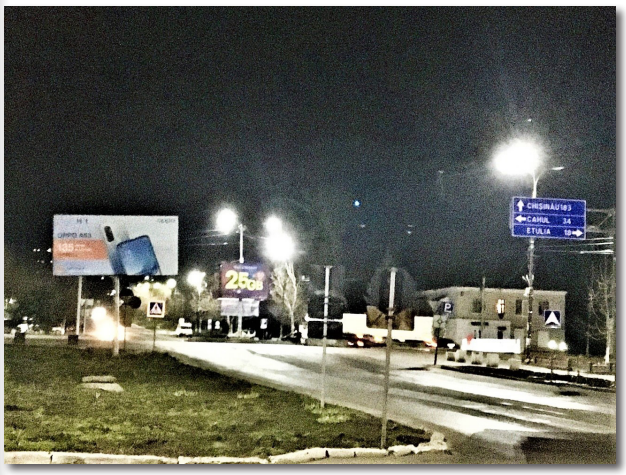

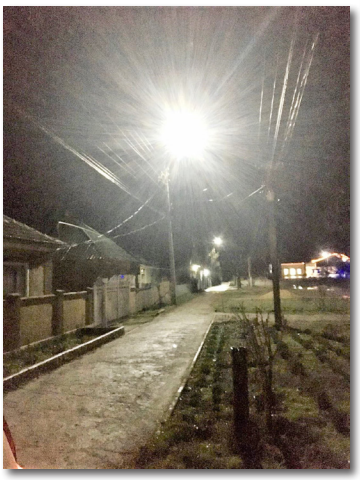

Dezvoltarea comunitară durabilă prin implicarea cetățenilor în proiecte de atragere a investițiilor extrabugetare – c. Bilicenii Vechi, r-nul Sîngerei

3.650 de locuitori, perioada de implementare: decembrie 2019 – ianuarie 2021

Primăria

Primăria com. Bilicenii Vechi (8 angajați)
c. Bilicenii Vechi, r-nul Sîngerei, MD-6214
tel. +373 262 33331
primbiliceni@gmail.com, http://primariabiliceni.wordpress.com/

Importanța și relevanța bunei practici pentru soluționarea problemelor cetățenilor

Prin realizarea acestei practici, au fost asigurate:

- securitatea persoanei și a proprietăților pe timp de noapte,
- creșterea timpului de activitate economică, culturală și de organizare a timpului liber,
- reducerea infracțiunilor și creșterea nivelului de trai al populației.

Până la implementarea practicii, 3.280 de persoane erau afectate de:

- probleme de deplasare pe timp de noapte a muncitorilor în schimbul nocturn, a studenților, ce circulă zilnic la studii;
- risc mărit de incidente de huliganism, traumatisme;
- discriminarea vârstnicilor, care odată cu căderea amurgului erau nevoiți să stea acasă;
- cheltuieli suplimentare pentru procurarea mijloacelor mobile de iluminare.

Pentru mediul rural cu o infrastructură proastă a drumurilor, noroi și lipsa transportului local, iluminatul stradal s-a dovedit a fi vital.

Cetățenii, odată mobilizați în cadrul programului „Comunitatea Mea” pentru rezolvarea problemei iluminatului stradal, nu s-au oprit din calea soluționării problemelor cu care se confruntă și deja în prezent, în sat se construiește cu cota parte a contribuției locuitorilor un apeduct comunitar de 14 milioane de lei, cu o lungime de 28 km, care va aduce apă din r. Nistru în localitate. Câțiva ani în urmă era de domeniul fantasticului ideea că oamenii pot contribui cu așa sume anual la rezolvarea problemelor cu care se confruntă. Astăzi, ei deja sunt interesați când se va colecta contribuție pentru asigurarea sistemului de canalizare și ce întreprinde Primăria ca evenimentul să se apropie cât de curând posibil.

La ceremoniile de finlizare a proiectelor, în luările de cuvânt, reprezentanții APL menționează că cele realizate constituie meritul băștinașilor. Fără participarea lor, ar fi imposibil de realizat într-un timp așa de scurt atâtea proiecte și de adus în comună milioane de lei extrabugetari.

Descrierea practicii

Experiența comunei își ia startul în anul 2018, ca partener în cadrul Programului „Comunitate Mea”, atunci când APL Bilicenii Vechi a decis să aplice la program cu scopul de a-și crea abilități și cunoștințe și de a contribui la rezolvarea problemelor cu care se confruntă oamenii, cu participarea nemijlocită al lor, programul acordând un grant de 60 mii de dolari SUA. Dar, devenind membri ai programului, a început procesul de implicare al cetățenilor în treburile publice. În cadrul muncii în mai multe focus-grupuri, pentru a identifica cele mai stringente probleme ale localității, oamenii s-au implicat foarte responsabil și au identificat și inclus în viitorul document strategic de

dezvoltare a localității toate problemele cu care se confruntau în viața de zi cu zi.

Una din problemele majore, menționată unanim de toți, a fost problema iluminatului stradal. La acea etapă, localitatea era iluminată în proporție de 10%. În anul 2019 , cu suportul cetățenilor a fost posibil de iluminat 3,3 km, montând 74 de felinare, dintre care 64 de 15 W. Cu ajutorul programului, am elaborat proiectele tehnice și devizele de cheltuieli pentru iluminarea a 95% din localitate și am beneficiat de 866 mii lei pentru a ilumina 7,9 km de iluminat stradal cu instalarea a 201 felinare, dintre care 184 de felinare de 15 W și 17 felinare de 22 W.

Cel mai important factor în soluționarea problemei a fost implicarea activă a cetățenilor. Fiecare gospodărie a contribuit cu 300 lei la montarea sistemului, au fost organizate întruniri de mahala, au fost identificați lideri de mahala care colectau banii și îi depuneau pe contul Primăriei. Principiul proiectului a fost primul venit, primul servit, care mahala a colectat prima banii, acolo s-a realizat iluminatul.

La începutul procesului oamenii priveau sceptic aceste reguli și idei noi pentru ei, ori nu aveau încredere, ori credeau că această practică este doar o manipulare pentru a colecta cât mai rapid contribuția. În momentul când o mahala a colectat banii, deja erau pregătite toate proiectele tehnice și realizate toate procedurile de începere a lucrărilor și în scurt timp de la colectare, lucrările au demarat. Acest fapt a motivat întreaga comuniate și a crescut gradul de încredere în activitatea APL. Actualmente, aplicăm practica colectării contribuției și la pietruirea drumurilor, la construcția apeductului comunitar.

În anul 2020 am aplicat cu un grup de inițiativă al cetățenilor la Fondul Național de subvenționare AIPA. Valoarea totală a proiectului a fost de 1,278 milioane lei pentru iluminare pe o lungime de 10 km. Din cadrul Fondului, am beneficiat de un grant în valoare de 695 mii lei. La suma grantului au venit cu contribuții de la: Primărie, Consiliul Raional, populație. Suma totală colectată a fost de 158 mii lei. În urma procedurii de achiziție electronică, s-a reușit să se obțină un cost mai jos al lucrărilor de montaj și a fost suficient pentru montarea a circa 3 km suplimentari de traseu de iluminat stradal, cu valoarea de 299 mii lei, astfel montând total 80 de felinare de capacitatea de 15 W, LED-uri de model Filips. În ianuarie 2021 a fost dat în exploatare ultimul traseu. Putem spune cu mândrie că satul Bilicenii Vechi este iluminat în proporție de 95% cu iluminat public modern și econom, avem instalate corpuri LED de doar 15 W, cu o garanție de 5 ani de la producător. Cetățenii în cadrul proiectelor au făcut mult, foarte mult voluntariat și au contribuit cu sume importante.

Numărul total al beneficiarilor a fost 3.280 de persoane, iar activitățile în cadrul practicii:

- Elaborarea documentului Planul strategic de dezvoltare a localității Bilicenii Vechi cu participarea cetățenilor;
- Atragerea investițiilor externe din diverse fonduri și construcția sistemului de iluminat stradal pentru 95% din comunitate cu contribuție de la populație. Sistemul este de ultimă generație, cu lămpi LED, econom ca întreținere;
- Elaborat Planului de acțiuni pentru îmbunătățirea serviciului Iluminarea stradală;
- Abilitarea cetățenilor să muncească în focus grupuri și în grupuri de inițiative, cu multă muncă de voluntariat, dar și contribuind financiar.
- Formarea Grupului de lucru privind implementarea proiectului de iluminat public stradal.

Implicarea cetățenilor (tineri, lideri comunitari, funcționari publici, reprezentanții societății civile, mass-media etc.)

Implicarea cetățenilor a avut loc în mai multe etape:

Populația a fost organizată în focus grupuri: tinerii, familii tinere cu copii, angajați bugetari, angajați ai sectorului agricol, vârstnici.

A fost creat și un Grup de inițiativă, care a conlucrat cu APL la elaborarea Strategiei de dezvoltare socio-economică a localității. Din el au făcut parte câte 2-3 reprezentanți ai tuturor categoriilor nominalizate mai sus.

Apoi au fost create grupuri de inițiativă de mahala, care s-au ocupat cu colectarea contribuției și supravegherea calității lucrărilor.

De asemenea, au fost create câteva grupuri care au elaborat formularele de participare la diverse concursuri pentru atragerea fondurilor extrabugetare.

Transparența tuturor activităților a fost maximă, oamenii erau la curent cu totul: suma, finanțatorul, participau la întâlniri de lucru pe diverse teme.

La începutul și la finalul proiectelor s-au organizat evenimente publice în aer liber cu participarea reprezentanților mass-media. Au fost interviuri la televiziune, ziare.

Rezultatele și impactul bunei practici pentru comunitate/cetățeni

Rezultate cantitative:

- Asigurarea comunei în proporție de 95% cu servicii de iluminat stradal (inițial cifra cota doar 10%) pe un traseu de lungime de 25 km;
- Atragerea în comunitate a unor finanțări extrabugetare de 1,919 milioane lei pe parcursul a 3 ani, colectarea contribuției de la populație în sumă de 158 mii lei.

Rezultate și schimbări calitative:

- Oamenii din comuna Bilicenii Vechi au devenit activi și participă la identificarea și rezolvarea problemelor cu care se confruntă comunitatea;
- A crescut gradul de încrederea a cetățenilor față de instituția primăriei;
- A sporit nivelul satisfacției în rândul locuitorilor;
- A crescut gradul de responsabilitate civică și implicare civică la nivel de comunitate;
- A crescut considerabil nivelul de modernizare a infrastructurii localității;
- A crescut nivelul de trai al populației;
- A crescut transparenta privind modul de gestionare a resurselor publice.

Diseminarea informației despre rezultatele bunei practici

Acum și comunitățile mici au posibilități mari.

Plasăm toate evenimentele pe pagina web a comunității: http://primariabiliceni.wordpress.com, pagina de Facebook a Primăriei Bilicenii Vechi și în grupul Viber al comunității.

Invităm reprezentanții mass-media la toate evenimentele publice, aceștia luând în vizor evenimentele din Bilicenii Vechi și din propria inițiativă. Au fost realizate multe interviuri, filmări, fotografii de la fața locului.

Costul / implicațiile financiare

- Bugetul administrației publice locale – 1,002 milioane lei;
- Contribuția comunității – 158 mii lei;
- Granturi – 1,561 milioane lei;
- Consiliul Raional Sîngerei – 200 mii lei.

Durabilitatea

Pentru serviciul Iluminatul stradal s-a elaborat Plan de durabilitate, a fost angajat un muncitor electrician responsabil de sistem. Cât privește durabilitatea activității de implicare și participare a cetățenilor în identificarea și realizarea proiectelor proprii și cu atragerea investițiilor extrabugetare, ea va fi menținută. În prezent avem în lucru concomitent câteva proiecte (apeduct, canalizare, drumuri) și, fără participarea cetățenilor, APL s-ar sufoca. Primăria are ajutori voluntari în fiecare mahala. În curând, vom actualiza Planul strategic de dezvoltare a localității Bilicenii Vechi, iarăși cu participarea cetățenilor.

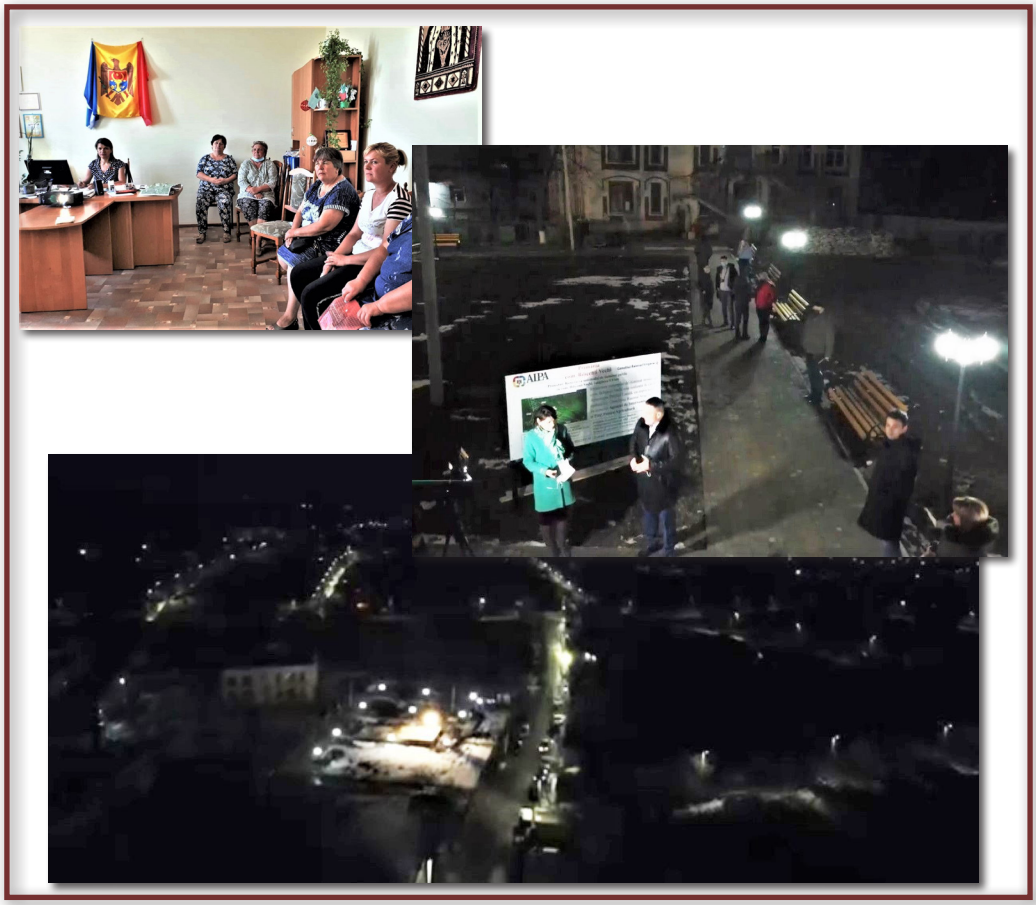

Lecții învățate

Lecția de bază învățată a fost că APL nu face nimic pentru oameni fără participarea lor nemijlocită la proces.

În urmă implementării proiectului, s-a ajuns la concluzia că cel mai dificil este startul, anume la această etapă se configurează conceptul, se consolidează echipa, se stabilesc regulile jocului. Astfel, perseverența a fost unul din principiile care a contribuit la atingerea rezultatului. Actorii activi ai acestui proces s-au confruntat cu mai multe dificultăți și au depășit mai multe obstacole, ca neîncrederea, lipsa de convingere, nihilizmul, negarea. Rezultatele bune și durabile au venit atunci când mai mulți oameni au pătruns în esența lucrurilor și nu au renunțat, oricât de imposibil și greu le era. Doar identificând în echipă potențialele probleme de realizare, soluțiile posibile, dar și impactul final al fiecărei acțiuni, s-a putut parcurge la următoarea etapă.

Un alt aspect important ține de implicarea comunității, dincolo de voluntarii activi, și acest domeniu este foarte relevant pentru oricare inițiativă comunitară. Am avut și experiențe mai puțin pozitive: dispute și reacții ostile din partea unor persoane care se opuneau și colectării de contribuție, și muncii voluntare, dar această problemă a fost depășită cu ajutorul majorității cetățenilor care au înțeles adevărata valoare și perspectivă a proiectelor și au contribuit de la mic la mare.

O altă lecție învățată ține de relația cu autoritățile raionale, or inițial acestea aveau atitudine rezervată și au refuzat să ne susțină inițiativa primăriei și a oamenilor. Mai apoi, văzând că pot deveni, cu o participare mică, parte a unui mare succes, ne-au oferit o contribuție de suport, când circa 50% din traseul din sat era iluminat.

Iluminare stradală în s. Logăneşti – siguranţă pentru cetăţeni – s. Logănești, r-nul Hîncești

4.300 locuitori, perioada de implementare: 15 martie – 15 decembrie 2020

Primăria

Primăria s. Logănești (11 angajați)
str. M. Viteazul, nr. 119, s. Logăneşti, r-nul Hîncești
tel. +373 269 57236
loganesti@hincesti.md

Importanța și relevanța bunei practici pentru soluționarea problemelor cetățenilor

Scopul principal al acestei practici a fost îmbunătățirea calității vieții și modernizarea serviciilor de iluminat stradal pentru 4300 de locuitorii ai satul Logănești.

Prin realizarea acestei practici, au fost soluționate următoarele probleme:

- lipsa de siguranță a cetățenilor în accesul la instituții de primă necesitate;
- vizibilitatea redusă în vreme târzie/ pe timp de noapte sau în condiții meteo nefavorabile;
- nemulțumirea migranților de calitatea serviciilor existente în perioadele vacanțelor.

Realizarea principală a fost îmbunătățirea iluminatului stradal pe un traseu de circa 75% din lungimea totală de iluminat din satul Logănești, raionul Hîncești, prin instalarea corpurilor de iluminat pe un tronson de 11 km.

Astfel, a fost asigurat accesul localnicilor spre instituțiile publice ale localității (grădiniță, gimnaziu, Centrul medicilor de familie, Primărie, Oficiul poștal și la unitățile comerciale), a sporit securitatea și confortul cetățenilor, s-au îmbunătățit condițiile de trai și imaginea localității, fapt ce a bucurat și localnicii și pe cei din diasporă.

Descrierea practicii

Ne-am propus să iluminăm 50% din spațiul public stradal, dar ne-a reușit să iluminăm într-o perioadă scurtă (5 iunie-15 noiembrie 2020) 75% din traseul stradal total, cu suportul financiar al Guvernului Republicii Moldova în cadrul Programului guvernamental Diaspora Acasă Reușește DAR 1+3, al Biroului Relații cu Diaspora, al Administrației Publice Locale, AdB «DOR DE CASĂ» și al cetățenilor din comunitate.

De roadele muncii depuse au beneficiat toți cetățenii satului în număr de 4.300, dintre care: 60% femei, 700 copii, 900 pensionari.

Au fost organizate activități de lansare a Proiectului, de monitorizare și inaugurare. În luna august 2020, am petrecut Săptămâna Diasporei – “O Săptămână acasă”.

Implicarea cetățenilor (tineri, lideri comunitari, funcționari publici, reprezentanții societății civile, mass-media etc.)

Pe parcursul implementării proiectului s-au implicat activ Administrația Publică Locală în strânsă colaborare cu diaspora și toți cetățenii satului. S-a format un grup de voluntari tineri, care au realizat informarea cetățenilor și au participat la diferite activități. Au fost implicați, de asemenea, funcționarii publici, în frunte cu Dl Primar, președintele și echipa AdB “DOR DE CASĂ”, agenți economici etc. Fiecare membru al Grupului de Inițiativă a fost responsabil de diseminarea informației în sectoarele comunității, cât și de colectarea contribuției de la cetățeni și diasporă.

Rezultatele și impactul bunei practici pentru comunitate/cetățeni

Rezultate cantitative:

- 11 km de iluminat public stradal modernizat;
- 4.300 de locuitori asigurați cu condiții decente de iluminat public.

Rezultate și schimbări calitative:

- Modernizarea iluminatului stradal pentru cetățenii satului Logănești;
- Crearea condițiilor decente pentru accesul nelimitat pentru locuitori, vizitatori, pe timp nefavorabil și vreme târzie către orice instituție și casă de locuit;
- Îmbunătățirea imaginii localității;
- Colaborare eficientă între APL, cetățeni și băștinașii plecați peste hotare;
- Experiență în implicarea cetățenilor și diasporei în rezolvarea problemelor localității.

Diseminarea informației despre rezultatele bunei practici

Pentru promovarea proiectului dat, am publicat un articol la ziarul "Curierul de Hîncești". Am făcut un reportaj la Radio Moldova, Hîncești24, la televiziune – în cadrul emisiunii "MAI APROAPE DE UE", „Rapsodia satului" și altele.

Costul / implicațiile financiare

- Bugetul administrației publice locale – 180 mii lei;
- Contribuția comunității – 50 mii lei;
- Grant (uri) – 175 mii lei;
- Diaspora – 50 mii lei.

Durabilitatea

APL va gestiona la cel mai înalt nivel iluminatul public stradal, îmbunătățindu-l în permanență astfel încât iluminarea stradală să se extindă pe toate străzile și cetățenii să beneficieze de condiții decente. APL, în fiecare an, planifică finanțe pentru menținerea iluminatului public, cât și pentru extindere.

Lecții învățate

- Am acumulat o experiență frumoasă în soluționarea problemelor existente în localitate;
- Am învățat că împreună suntem mai puternici;
- Am obținut o conlucrare eficientă cu alți parteneri;
- Am consolidat o echipă, care va progresa în continuare;
- Am atras diaspora în dezvoltarea comunității;
- Am creat un parteneriat public-privat.

Iluminarea stradală a localității – s. Filipeni, r-nul Leova

3.595 de locuitori, perioada de implementare: iunie-octombrie 2020

Primăria

Primăria s. Filipeni (12 angajați)
s. Filipeni, r-nul Leova
tel.: +373 263 40236
filipenilv@yahoo.com

Importanța și relevanța bunei practici pentru soluționarea problemelor cetățenilor

Principala problemă pe care am intenționat să o soluționăm a fost siguranța cetățenilor seara și pe timp nocturn, asigurând siguranța la trafic și confortul cetățenilor sporit.

De această problemă a fost afectată 1/3 din populația localității.

Dacă nu ar fi fost soluționată problema dată, localitatea rămânea în beznă, pe timp de noapte populația fiind în pericol.

Descrierea practicii

Satul Filipeni a ieșit din beznă după ce 90 de corpuri (solare) de iluminat au fost instalate în localitate și altele 350 urmează să fie instalate.

Iluminarea s-a efectuat pe străzi (mahalale) în conlucrare cu cetățenii: un corp de iluminat a fost procurat de primărie, unul - de către cetățeni.

Practica a fost implementată în perioada iunie-octombrie 2020, cu implicarea a circa 1.000 de locuitori ai localității, beneficiarii finali fiind circa 3.595 de persoane.

Prin efort comun depus, cetățenii au instalat 90 de corpuri de iluminat (plafoane) pe o distanță de 4,5 km de traseu de iluminat stradal, asigurându-și viața proprie și a celor dragi, a consătenilor pe timp nocturn cu lumină și securitate.

Implicarea cetățenilor (tineri, lideri comunitari, funcționari publici, reprezentanții societății civile, mass-media etc.)

Propunerea pentru iluminarea străzilor a venit de la un grup de tineri, care au propus metoda 1+1. Astfel, au fost procurate primele corpuri de iluminat pentru toată strada. Exemplul lor a fost preluată de tinerii din altă mahala, care au și postat pe rețelele de socializare momentul aprinderii corpurilor de iluminat. Acțiunea a luat amploare și în alte mahalale, extinzându-se până la 4,5 km de iluminat stradal în satul natal.

Rezultatele și impactul bunei practici pentru comunitate/cetățeni

Rezultate cantitative:

11 străzi iluminate (4,5 km)! Populația a achitat numai corpurile de iluminat. După procurarea acestora, de către localnici nu s-a mai achitat nimic suplimentar. Pentru comparație – până la implementarea acestui proiect, era iluminată numai o singură stradă.

Rezultate și schimbări calitative:

Această practică a antrenat exponențial practic toți locuitorii satului pentru a contribui la dezvoltarea localității, aducându-și aportul financiar la iluminarea străzilor pe timp de noapte. Implicarea comunitară este un lucru benefic în dezvoltarea localității, iar rezultatul i-a mulțumit pe toți: localitatea este iluminată, iar cetățenii sunt mulțumiți!

Diseminarea informației despre rezultatele bunei practici

Rezultatele practicii au fost reflectate în rețelele de socializare pe pagina Facebook a Primăriei s. Filipeni, a primarului, au fost comunicate mesaje directe cetățenilor.

Costul / implicațiile financiare

- Bugetul administrației publice locale – 45 mii lei;
- Contribuția comunității – 45 mii lei.

Durabilitatea

Durabilitatea acestei acțiuni este evidentă: a fost depus un efort comun etapizat timp de câteva luni, dar rezultatul este de durată, întrucât corpurile de iluminat vor funcționa timp de câțiva ani, perioadă în care localnicii se vor bucura de roadele aportului propriu și al Primăriei, aceasta din urmă asigurând deja mentenanța rețelei.

Lecții învățate

Cel mai important lucru de învățat a fost că o inițiativă bună tot timpul va găsi căi de a da roade bune. În primul rând, a fost important că cetățenii au înțeles că nu sunt singuri în a schimba lucrurile spre bine, obținând susținerea Primăriei, iar Primăria la rândul său a cules roade din implicarea activă și deschiderea localnicilor spre îmbunătățirea vieții în localitate. Îmbucurător a fost faptul că populația este conștientă că prin implicarea fiecăruia se pot dezvolta servicii mai bune pentru o localitate întreagă, pornind chiar și de la un mic grăunte – o mahala cu oameni plini de inițiativă și intenții bune, care a dat exemplu celorlalți de colaborare cu Primăria, atrăgând după sine și alte mahalale. Acest exemplu dă dovadă încă o dată că lucrurile bune adună oamenii buni și cel mai probabil comunitatea din s. Filipeni se va mai reuni și pentru implementarea altor inițiative de dezvoltare a satului natal.

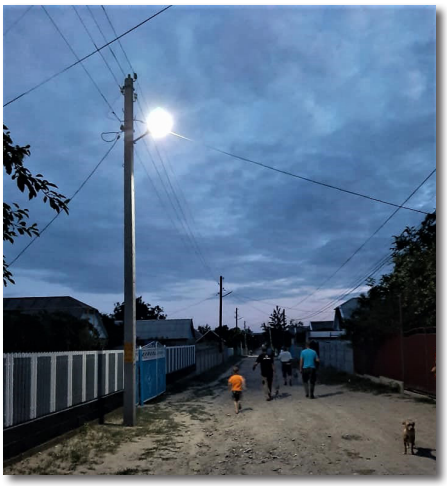

Knowledge
creating
development